

TRUVA SAVAŞI

Başlıklar halinde Truva Savaşı'nın çıkış nedeni, savaşın ayrıntıları ve savaş sonrasında ait detaylı bilgiler

Truva nerede?

Truva (Troia, Troy, İlion, İlias ya da İlium), Küçük Asya (Asia Minor) denen Anadolu'nun kuzeybatısındaki Troas bölgesinde bir sırtın üzerinde, Çanakkale'nin 30 km. kadar uzağındaki Hisarlık Tepesi üzerinde, dokuz kere yıkılıp yeniden kurulmuş olan bir şehirdir. Truva, deniz baskınlarından korunacak kadar içeride olmasına karşılık, Hellespontos (Çanakkale) ile Karadeniz'i bağlayan ticaret yollarına egemen olacak kadar da denize yakın bulunduğundan yeri oldukça önemliydi. 1873 yılında Alman arkeolog Schliemann'ın kazılarına başladığı güne kadar yeri hakkında türlü söylentiler vardı. Schliemann'ın kazılarına sonradan arkeolog Dörpfeld devam etti. Her yıkılışında yeniden yapılmış olan ticaret kentinde 9 tabaka ortaya çıkarıldı. Homeros'un Yunanlılar tarafından işgal edilip yakıp yıkıldığını anlattığı İliyada destanındaki Truva, İ.Ö. 15-12. yüzyıla ait olan 6. tabakadır.

Efsanelere göre şehri ilk kuran Trak'lardır. Bunlar İsa'dan önce 3000 yıllarında Boğazlar yolu ile Anadolu'ya geldiler ve Çanakkale dolaylarını dolaştırdılar. Sonra o zamanlar deniz kıyısındaki Hisarlık Tepesini şehir yapmaya elverişli buldular ve ilk Truva şehrini orada kurdular. Başka efsanelere göre şehir bilinmeyen bir zamanda kim olduğu bilinmeyen Tros (veya Dardanos) adlı kral tarafından kuruluyor. İlk şehir tahminen taş devrinin sonlarında, son şehir ise Romalılar tarafından yapılmıştır. 6. şehrin etrafındaki surlar efsanelere göre eski Truva kralı Laomedon tarafından Tanrılara (Poseidon ve Apollon) yaptırıldığından çok sağlam ve kalındır. Truva şehri bu yüzden o zamanlar hiç alınamaz olarak bilinirdi. Ama Truva'nın ilk krallarından Laomedon, Herakles'i kızdırdığından Herakles, Akhilleus'un babası Peleus'un kardeşi Telamon'la birlikte bir ordu toplayıp tam bir günde Truva'yı zaptetmişti. Bu olay, Agamemnon komutasındaki kuşatmadan 50 yıl kadar önce olmuştu. Herakles, Laomedon'un bütün çocuklarını en küçükleri Podarkes hariç öldürdü. Herakles çocuk Podarkes'e (Priamos) bütün Truva'yı ve civarını emanet etti. O da yavaş yavaş bütün bölgeye, Asya kıyılarındaki adalara kadar yayıldı. İlk olarak Arisbe, ikinci olarak Hekabe ile evlendi. Herakles ganimet olarak yanına aldığı Laomedon'un kızı ve Priamos'un kızkardeşi Hesione'yi Telamon'a verdi. Sonra da Hesione'yi de Telamon'la evlendirdi. Herakles, Hesione'ye düğün hediyesi olarak ne isterse vereceğini söyleyince, o da kardeşi Podarkes'i tutsaklar arasından seçti. Bu seçim karşısında tebessüm eden Herakles, Podarkes'i ancak sembolik bir fiyata satabileceğini söyledi. Bunun üzerine Hesione, tülünü çıkarıp çocuğun fidyesi olarak verdi. Podarkes'in yeni adı satın almak anlamında böylece Priamos (satılmış) oldu.

Truvalılar, ticaret gemileri ile kara, Marmara ve Ege Denizinde ticaret yaparak çok zengin olmuşlardı. Çanakkale Boğazının, Ege Denizinin giriş kapısında olduğundan aynı zamanda boğazı da kontrol altına almışlardır. Halbuki bu sırada Minos devleti, Akha'lar tarafından yıkılmış, Ege Denizi ticareti ve Çanakkale boğazı bunlar tarafından ele geçirilmek istenmiştir. İşte bu rekabet yüzünden Truvalılar ile Akha'lar arasında hep bir sürtüşme olmuştur.

TRUVA SAVAŞI NASIL ÇIKTI?

1. Truva Savaşı'ndan çok önce... Theseus ve Trithos'un suya düşen evlilik planları

Dünya'nın en güzel kadını Zeus ile Leda'nın kızları, Kastor ile Polluks'un kardeşi olan Helena idi ve güzelliği hem tanrısal hem de dillere destandı. Atina'lı savaşçılar Pirithous (Peirithous) ve Theseus, Zeus'un kızları Persephone ve Helena'yla evlenmek istediler. İkisi ilk önce o zamanlar 10 yaşında olan Helena'yı kaçırıp Theseus'un annesi Aithra'ya bıraktılar. Daha sonra da Persephone'yi kaçırmak üzere yeraltında bulunan ölümler ülkesine gittiler. Tanrı Hades onları gülyüzle karşıladı ve güzel bir ziyafet tertipledi. Yemeğe oturduklarında ise bir çok yılan gelip bu ikisinin ellerine kollarına sarılarak etkisiz duruma geldiler. Helena ise kardeşleri Kastor ve Pollusk tarafından kurtarıldı ve Sparta'daki evlerine götürüldü. Theseus ve Pirithous uzun süre orada tutsak kaldılar. Herakles gelip Theseus'un bağışlanmasını istedi ve onu kurtardı, Pirithous'a ise yardım etmedi.

2. Helena'nın talipleri ve babasının zor durumu

Helena evlilik çağına geldiğinde ise dünyanın her yerinden krallar ve prensler olmak üzere pek çok talibi oldu. Helena'nın üvey babası Tyndareos ise tüm bu istekler karşısında kararsız kalmıştı. Evlenmede en isteklilerin başında Odysseus, Menestheus, Telamon'un oğulları Büyük Aias (Ajax) ve Telamon'un oğlu Teukros (Teucer), bir zamanlar bir Argos denizcisi olan Menoetius'un oğlu ve Kheiron tarafından Akhilleus'la birlikte büyümüş Patroklos, İdomeneus ve Agamemnon geliyordu. Sparta kralı Tyndareos'a kızıyla evlenmek için gelen adayların getirdikleri hediyeleri artık sarayda koyacak yer kalmamıştı. Adayların içinde her nasılsa tek hediye vermeyen Odysseus'tu. Kral hem adayları kırmak istemiyor hem de kızını hiçbirisine vermiyordu. Bu yüzden, evlenme isteğiyle Sparta'ya gelen kral ve prensleri de kovamıyordu. Çünkü, bir savaş çıkmasından korkuyordu. Odysseus, adayların çokluğundan ve getirdikleri hediyelerin büyüklüğünden ürkerek, Helena'nın damat adayı olmak yerine, Helena'nın babasının kardeşi İkarios'un (Icarus) kızı Penelopeia'ya talip olmaya karar verdi ve onunla evlenme isteğini babasına ilettiler. Birbirinden güçlü damat adayları yüzünden zor durumdaki Helena'nın babasına da yardım etmek istedi ve uygun bir anda araya girerek bir teklifte bulundu. Helena'nın kocasını, Helena kendisi seçecekti ve diğer krallar ve prensler, Helena kimi damat seçerse seçsin, itiraz etmeyeceklerdi. Gelecekte herhangi bir sorun başgösterdiğinde, herhangi birisinin krallığı için tehlikeli bir durum başgösterdiğinde, tüm adaylar seçilene birleşerek hep birlikte koruyacak ve kollayacaktı. Bunu sağlamak için de, hepsi, Helena damadını seçtikten sonra bir bağlılık yemini edip ülkelerine döneceklerdi. Tyndareos, Odysseus'un bu fikrini sevdi. Durum Helena'ya anlatıldı ve o da, tüm Sparta'nın kraliçesi olmak istediğinden, kral Agamemnon'un kardeşi Menelaos'u kendine koca olarak seçti. İkarios, kral Agamemnon'un kardeşi Menelaos'u damat olarak ilân etti ve tüm prensleri ve kralları bağlılık yemini etmeye çağırdı. Toplu olarak kılıçlarının ve şereflerinin üzerine, Odysseus dahil olmak üzere büyük yemini ettiler. Böylece, Zeus'un kızı Helena, Menelaos'la evlendi ve hiç kavga çıkmadı. Helena'nın erkek kardeşleri Kastor ile Polluks öldüklerinden, kral Tyndareos'un ölümünden sonra Menelaos Sparta'nın tartışmasız kralı, Helena ise kraliçesi oldu.

3. Hekabe'nin Rüyası

Truva şehrinin Priamos isminde onikisi kız olmak üzere, elli çocuk babası bir kralı vardı. Priamos, Laomedon'un sağ kalan tek oğluydu. Diğerlerinin hepsini 50 yıl kadar önce Herakles öldürmüştü. Pek çok cariyesi ve sevdiği eşiyse mutlu olan Priamos'un ilk oğlu Hektor, ikincisi de Paris'ti. Priamos'un karısı Paris'e hamile olduğu bir gece Priamos'un eşi Hekabe, tuhaf bir rüya gördü. Doğumu yaklaşan Hekabe rüyasında bir çocuk yerine bir meşâle doğurduğunu, meşâlenin alevlerinin tüm Truva şehrini yakıp kül ettiğini gördü. Hekabe, sabah rüyasını kocası Priamos'a

anlattı. Kâhin Aisakos başta olmak üzere tüm kâhinlerin "bu çocuk ileride Truva'nın yıkılmasına sebep olacak" diye kralı uyarmasıyla, çocuk doğar doğmaz Priamos'un izniyle yokedilmesi için güvendikleri Agelaos ismindeki bir uşağa verildi. Fakat uşak bu güzel erkek bebeği öldürmek yerine İda Dağı'nın (Kazdağı) yamacında bir derenin kenarına bırakıp saraya döndü. Bebeği bir dişi ayı buldu ve onu 5 gün süreyle emzirdi. Sonra Agelaos bebeği bıraktığı yere geri döndü. Bebeği hâlâ hayatta görünce onu tarlasına götürdü ve onu evlat edinip büyötmeye karar verdi. Çocuğa Paris adını verdi. Paris büyüdü ve çok yakışıklı bir delikanlı oldu. İda Dağında (Kaz Dağı) çobanlık yapmaya başladı. İda Dağındaki çobanlar arasında iyi bir koruyucu ve saygı gören birisi oldu.

4. Peleus ile Thetis'in düğünü

Olymposlular kavga ve nifak tanrıçası olan Eris'ten hiç hoşlanmazlar, verdikleri şölenlere onu pek çağırılmazlardı. Savaş tanrısı Ares'in kızkardeşi ve Hera'nın kanatlı kızı Eris, bu yüzden günün birinde intikam alacağına yemin etmişti. Sonunda o gün geldi çatı. Akhilleus'un babası kral Peleus ile nereidlerden (su perileri) Thetis, Tesalya'daki Pelion Dağı'nın tepesinde evleniyorlardı. Musalar şarkılarını söylerken, yarısı at yarısı insan olan efsanevi bilgin, doktor ve eğitimci kentauros Kheiron, düğün hediyesi olarak yakın arkadaşı Peleus'a, daha sonra Akhilleus tarafından Truva Savaşı'nda kullanılacak dişbudak ağacından özel yapım bir mızrak hediye etti. Kül rengindeki bu mızrağı Zeus'un kızı Athena bizzat cilâlamış, ucundaki bronz sivri kısmı ise usta demirci Hephaistos yapmıştı. Denizler tanrısı Poseidon da düğün hediyesi olarak batı rüzgârı ölümsüz Zephyros'un iki tayını hediye etti. Thetis'in arkadaşları horalar altın tepsilerde yemekler sunarken, Thetis'in babası ihtiyar Nereus kızını izliyordu. Düğüne ölümsüzler ve bütün ölümlüler çağırılmıştı. Bir tanrıça olup, ölümsüz olduğu halde Eris, bir tatsızlık çıkarmasın diye yine davet edilmemişti. Kavga ve nifak tanrıçası duruma her zamanki gibi kızdı ve altın bir elmanın üzerine "En güzel kadına" yazarak şölene gitti. Niyeti, tanınmasın diye kıyafetini değiştirerek davetliler arasına karışmaktı. Ama girişte duran Hermes onu tanıdı ve Zeus'un emrini hatırlatarak içeri girmesine izin vermedi. Eris, Hermes'in kendisini aşağılayıcı sözlerine kızarak kapıdan elmayı, Zeus'un oturduğu yere doğru, konukların arasına orta yere "En güzele" diye bağırarak atıverdi. Bütün tanrıçalar bu altından elmaya sahip olmak istediler. Fakat sonra adaylar elene elene üçe indi. Hera, Aphrodite ve Athena. Onlar da kararı Zeus'un vermesini istediler. Zeus zor durumda olduğunu anladı. Athena öz kızıydı, Hera eşiydi ve Aphrodite ise güzelliği herkes tarafından kabul edilen bir tanrıçaydı. Aphrodite aynı zamanda, Hephaistos'un eşiydi ve Hephaistos, Zeus için çok önemli birisiydi. Zeus'un yıldırımını Hephaistos yapıyordu. Zeus kimseyi gücendirmek istemedi. Bu zor görevi İda Dağında çobanlık yapan Paris'e yıktı. Çünkü, Paris bilinen en adaletli insandı ve ayrıca, kehanete göre Paris, yazgısı gereği, Truva'yı felakete sürükleyecek savaşı başlatacak kişiydi.

5. Paris'in hakem seçilmesi

Bir adı da Alexandros olan Paris, o sırada İda Dağında çobanlık yapmaya devam ediyordu. Zeus elçi olarak Hermes'i görevlendirdi. Hermes ve üç tanrıça altın elmayı da yanlarına alarak İda Dağına inerek Paris'i buldular. O sırada Paris, uçurumlarla dolu İda Dağı yüksekliklerinde çam ve ladin ormanları arasındaydı. Sonra durup dururken yerleri titreten korkunç adımlar duydu ve korktu. Gelen elinde asasıyla, tanrıların habercisi Hermes'ti. Arkasından da Paris'in hiç o ana kadar görmediği zariflikte ve güzellikte 3 bayan geldiler. Hermes Paris'e durumu anlattı. Paris, en güzelin kim olacağı kararının kendisinin vereceğini öğrenince ilk önce çok şaşırıldı. Sonra da korkudan kaçmaya kalktı. Hermes, Zeus'un adına bu seçimi yapması gerektiğini sakince konuşarak onu ikna etti. Tanrıçalar Paris'i etkileri altına almak için türlü kandırmacalar yapmakta serbestti. Her birisi kendi yöntemiyle onu ikna etmeye çalıştı. Paris kulübesine girerek "tek tek içeri gelin" dedi. Her birisi sırayla çırılçıplak olarak Paris'in kulübesine girerek vaadlerini söyleyeceklerdi. İlk önce içeriye boyut ve asalet bakımından en ihtişamlı olan Hera girdi ve "beni seçersen Avrupa ile Asya'nın tek kralı yapacağım, söyleyeceğin her söz kanun olacaktır" dedi. Hera dışarıya çıktı, içeriye Athena girdi

ve "beni seçersen bir bilgin olursun ve ayrıca girdiğin bütün savaşlarda sürekli zafer senin olacak, her türlü savaşta, dövüşte üstün olacaksın, işte sana sonsuza kadar unutulmayacak bir şöret" dedi. Nihayet Aphrodite ise "beni seçersen sana dünyanın en güzel kadınının aşkını veririm, o da Sparta'daki Zeus'un kızı olup, efsanevi güzelliğiyle dillere destan, meşhur Helena'dır" dedi ve ekledi: "Sana tüm kadınları etkilemeni sağlayacak olan büyüğü kemeri de şimdi hemen hediye ediyorum" diyerek Paris'in beline, demirciler tanrısı Hephaistos'un elinden çıkan kemeri takıverdi. Paris altın elmayı eline alıp, Aphoditeyi de dışarı yolladı ve üçünün dışarıda beklemesini rica etti. Eris'in altın elması elinde bir süre düşündükten sonra dışarıya çıktı. Üç tanrıçanın meraklı bakışları altında bir süre daha düşündükten sonra altın elmayı Aphrodite'ye uzatıverdi. Hermes şaşırıldı. Athena ve Hera bu duruma çok alındıysa da, o an kızgınlıklarını belli etmeyerek dağdan ayrıldılar. Daha sonra ikisi bunun intikamını Truvalılardan alacaklarına dair yemin edeceklerdi. Aphrodite ise bir süre Paris ile kaldı. Hera ve Athena'nın öfkesi ise daha sonra Truva savaşının ilerleyen safhalarında kendini gösterecekti. Hera, bu aşagılanmanın intikamını almak için Truvalıların yenilmesini isteyecek ve savaş sırasında ara sıra Zeus'un dikkatini başka yerlere çekerek ya da onu uyutarak Truvalıların başarısız olmalarını sağlayacak; Athena ise savaş sırasında desteğini Yunanlılardan tarafa koyacak ve Akha ordusuna yapacağı türlü yardımlarla Truvalıların işini sürekli zorlaştıracaktı. Ayrıca Zeus, dünya üzerinde insanların çok fazla çoğaldıklarını düşündüğünden, uzun sürecek büyük bir savaş sayesinde, sayının azalacağını planladığından, böyle bir savaşı zaten destekliyordu. Hera başta olmak üzere, Apollon, Poseidon, Athena ve diğer Olympos tanrıları, Truva Savaşı'nda kimisi Truvalıları kimisi Yunanlıları destekleyerek, kendilerine yeni bir eğlence bulacaklardı. Olan Anadolu'nun topraklarına akan kanların ölümlü masum sahiplerine olacaktı.

6. Paris'in nehir tanrısının kızıyla evlenmesi

Paris, başından geçen bu gerilimli tecrübeden sonra, Hermes'in onu cesaretlendirmesiyle sakinleşti. Hermes ve tanrıçalar oradan ayrıldıktan sonra Paris eski hayatını yaşamaya devam etti. Arzuladığı Aphodite onu sık sık ziyaret ediyordu. Paris, Aphodite'i arzularıyla ona asıldıysa da Aphodite ona hiç yüz vermedi. Paris, bunun üzerine Oinone isminde bir bakireyle evlendi.

7. Paris, Truva'daki yarışmalara katılıyor

Eşiyle, gözlerden uzak, sürüleriyle mutlu bir hayat sürerken o güne kadar adımını bile atmadığı Truva şehrinde düzenlenen şenlik oyunlarına katılmaya karar verdi. Çünkü şehrin kralı Priamos, yarışmaların birincisine sürüleri arasındaki en büyük boğayı hediye edecekti.

8. Paris'in kimliği açığa çıkıyor

Yarışmalara katılan Paris, Aphodite'nin de desteğiyle tüm yarışmalarda büyük başarı elde etti. Ağabeyi Hektor'a bile üstün gelmesine kendi de şaşırıldı. Tabii Paris, yarışmalardaki yarışıklarının arasında kendi öz kardeşlerinin olduklarını bilmiyordu. Birinci gelenin kendi kardeşi olduklarından habersiz diğerleri yarışma sonrası Paris'in peşinden ayrılmadılar ve türlü eğlencelerle bu zaferi birlikte kutladılar. Ama, Priamos'un geleceği görme özelliği olan kâhin kızı Cassandra, delikanlıyı görür görmez tanıdı ve bir zamanlar terkedilmiş kardeşinin geri döndüğünü gidip krala ve Hekabe'ye anlattı. Priamos ve Hekabe, yıllar sonra Paris'i görmenin heyecanıyla kehaneti unuttular ve herkese oğullarını tanıttılar. Paris, bir süre babasının sarayında kaldıktan sonra Oinone'yi özleyerek evine geri döndü. Priamos onlara İda Dağında çok gösterişli bir ev yaptırdı. Bir süre sonra onu kraliyet ile ilgili sorumluluklarını üstlenmesi ve Hektor'a yardım amacıyla şehre geri çağırarak zorunda kaldılar.

9. Paris, babasının kızkardeşini geri getirme görevini alıyor

Paris'in şehirde bulunduğu bir sırada Priamos, kızkardeşi Hesione'ye duyduğu özlemi ve onun mutlu olup olmadığını merak ettiğini söyledi. Çünkü, yıllar önce Herakles Truva'yı Telamon'la kuşatıp şehri ele geçirdiğinde Herakles, Priamos'un kızkardeşi Hesione'yi eş olarak Telamon'a vermişti. Telamon Hesione'yi alarak Sparta'ya gitmiş ve onu Salamis'in kraliçesi yapmıştı. Babasının kızkardeşini çok özlediğini gören Paris, ne yapabileceğini düşünürken Aphrodite ona kendisine yardım edebileceğini söyledi. Bunun üzerine Paris babasına eğer kendisine bir donanma verirse Hesione'yi alıp getireceğini vaad etme cesaretini kendinde buldu. Paris, bu kararı alırken tüm ümidini Aphrodite'in desteğine bağlamıştı. Afrodite'i sürekli olarak Paris'in yanında gören Priamos, Paris'in Hesione'yi geri getirebileceğine inanmaya başladı. Priamos'un oğullarından kâhin Helenos, eğer Paris Truva'ya sefer dönüşü bir kadın getirirse, getireceği kadının Truva'nın sonu olacağını söyledi. Priamos'un kızı Cassandra'nın da aynı şeyleri söylemesi akılları iyice karıştırdı. Priamos yıllarca Hesione'yi geri istemek için Sparta'ya elçiler göndermiş ama hepsi utançla geri dönmüştü. Priamos, Hesione'yi ancak Paris'in getirebileceğine inandığından donanmayı, halkın ve Cassandra'nın itirazlarına rağmen Paris'in emrine verdi.

10. Hesione'yi geri getirmek için ordu toplanıyor

Priamos, İda Dağı'nın meşelerinden savaş gemileri yaptırdı ve Hektor'u Frigya, Paris'le Deiphobos'u ise Paionia'ya yedek ordular toplamaya gönderdi. Truva şehrinde de büyük bir seferberlikle eli silah tutanlardan gösterişli bir ordu meydana getirildi. Priamos, ordunun komutanlığını ise Hektor yerine Paris'e verdi.

11. Donanma denize açılıyor

Donanma denize açılınca ilk olarak Yunanistan'ın en güneyinde bulunan Kythera Adasına (Kythira) doğru yola çıktılar. Yolda Menelaos'un gemisine rastladılar. Menelaos, krallığını sevgili eşi Helena'ya emanet edip Nestor'u almak üzere yola çıkmıştı. Her iki taraf birbirlerinin gösterişli gemilerine bakıp hayran oldular ama birbirlerini henüz tanımadıklarından geçip gittiler. Truva donanması Kythera adasına vardı. Paris'in planı şuydu: Donanma Kythera Adası'nda kalacak, kendisi Sparta'ya gidip Hesione'yi isteyecek, eğer vermezlerse Kythera Adası'na dönüp bu sefer tüm güçleriyle Sparta'ya saldıracaktı. Paris, Sparta'ya gitmeden önce Kythera'daki meşhur Artemis tapınağını ziyaret edip, Artemis ve Aphrodite için bir kurban kesip, onlara adamayı düşünüyordu. Bu amaçla uygun bir adak aramaya koyuldu.

12. Paris Helena'yı ilk defa görüyor

Kythera Adası sakinleri kendilerini ziyaret eden gösterişli donanmayı Sparta'da kocasının sorumluluklarını üstlenen Helena'ya bildirdiler. Kraliçe henüz bir yaşına gelmemiş kızı Hermione'yle birlikte sarayda sıkıntılı zaman geçiriyor, kocası Menelaos'un dönüşünü bekliyordu. Kythera adasındaki donanmayla ilgili söylenenler kulaklarına çalınıyor, donanmanın başındaki prensin yakışıklılığıyla ilgili anlatılanları da abartılı buluyordu. Aphrodite'nin uzaktan etkisi sayesinde Helena, donanmanın başındaki prensle ilgili merakını gidermenin yolunu aradı durdu. Sonunda, adadaki Artemis tapınağına kutsal bir adak adama bahanesiyle Sparta'yı ufak bir donanmayla terk etti ve Kythera Adası'na geldi. Helena ada halkı tarafından kraliçelere özgü bir şekilde karşılandı. Bu sırada Paris, Artemis tapınağında adağını sunmak üzere kestiriyordu. Helena, Artemis tapınağına Paris'in adak merasiminin tam bitiminde girdi. Dua eden Paris, Helena'yı görünce havadaki elleri iki yana düştü. Paris, olağanüstü güzellikteki bu kadını bir tanrıça sandı. Hatta kılık değiştirmiş şekildeki Aphrodite olduğunu bile düşündü. Sparta kralının eşinin güzelliğini duymuştu ama bu karşısındaki kadının çekiciliğinin duyduğu tasvirlerden kat kat daha güzel olması Paris'i şaşkınlıktan

dondurdu. Aphodite'nin araya girip Paris'e kadının kimliğini fısıldamasıyla kendine geldi. Paris, o güne kadar, Aphodite'nin kendisine söz verdiği dünyanın en güzel kızının bir bakire olacağını düşünmüştü. Kendisine vaad edilen, dünyanın en güzel kadınının Menelaos'un karısı Helena olduğunu idrak etmesiyle kendine geldi. Ama Paris, kadının güzelliklerine bakarken donanmasını, babasına verdiği sözü, eve dönüşünü bekleyen Oinone'sini ve herşeyi unuttu. Aphodite'nin Paris'in çekiciliğini arttırmasıyla Helena da Paris'ten etkilendi ama kutsal bir tapınakta bulduklarından aralarında bakışmaktan başka birşey olmadı. Helena, merakını gidermiş olarak Sparta'ya geri döndü ama Paris'in yüzünü hiç aklından çıkaramadı. Bu yüzden, Pylos'a giderek kocasının bir an önce dönmesi için dua etmeye başladı.

13. Paris Sparta'ya gidiyor

Helena adadan ayrıldıktan sonra Paris, Helena'nın güzel hayâleriyle avundu. Daha sonra kendisini toplayıp donanmayı Kythera Adası'nda bırakarak, babasının kızkardeşini almak amacıyla Sparta'ya doğru yola çıktı. Paris, Sparta'daki Lakonia'nın ünlü şehirlerinden Thérápne yakınlarındaki Amyklai'ye ulaştı. Karaya çıkınca ilk iş olarak Eurotas ırmağında yıkandı. Temiz ve şık elbiselerini giydi. Yanından hiç ayrılmayan Afrodite ise onu bizzat süsledi ve kokuladı. Daha sonra Sparta'nın kraliçesine doğru yola koyuldu. Paris, Helena tarafından ancak bir kralın oğluna yakışır şekilde çok görkemli bir şekilde saraya kabul edildi. Paris, babasının kızkardeşini almak için geldiğini söyledi. Helena ise kararı kral Menelaos'un verebileceğini söyleyip Paris'i sarayın odalarından birine yerleştirdi. Helena, Paris'in kızkardeşini almak amacıyla böyle aniden ortaya çıkmasına hem şaşırmış hem de sevinmişti. Kendisinin, bir kraliçenin sahip olması gereken mağrurluğu ve ağırbaşlılığını koruma konusunda her zamankinden daha fazla enerji sarfettiğini farkedince, Paris'ten gerçekten etkilendiğini idrak etti. Paris'in sarayda geçirdiği süre boyunca ikisi her konuda konuşarak güzel vakit geçirdiler. Helena, Paris'in lir çalışındaki ustalık, iltifat dolu konuşmaları ve içindeki yanan dayanılmaz ateş sayesinde, sahihsiz kalbini Paris'e kaptırdı. Paris, onun kocasına sadakat duymadığını görünce kendisini tamamıyla Helena'ya teslim etti.

14. Menelaos geri dönüyor

Kral Menelaos bir süre sonra geri döndü. Helena onu tanıştırdı. Kral, Paris'e çok konuksever davrandı ve onu sarayda daha çok kalması için teşvik etti. Paris, sevdiği kadının Menelaos tarafından yanından uzaklaştırılmasına çok içerledi. Babasının biricik isteği Hesione konusu aklından iyice çıkmış olan Paris, saraydan bir türlü ayrılamıyor, fırsat bulup tekrar Helena'yla yalnız kalmayı umuyordu ki bir fırsat çıkıverdi. Bir süre sonra Menelaos kendisinin bir cenaze töreni için Sparta'dan ayrılması gerektiğini söyledi. O günlerde Menelaos'un Girit'te yaşayan büyükbabası Katreus ölmüştü. Menelaos Girit'teki cenaze törenine gitmek zorunda olduğunu söyleyerek hiç kuşku duymadan Sparta'dan ayrıldı. Ayrılırken de sarayda kalan Paris dahil, gelecek tüm konuklarını iyi ağırlamasını da karısı Helena'ya söyledi. Paris ve Helena, Menelaos'un yokluğunda rahatça birlikte oldular. Paris bir ara Helena'ya Aphodit'in vaadinden ve yaptığı hakemlikten bahsetti. Aphodite zaten ilk günden beri sürekli olarak Paris'in yakışıklılığını artırıyor ve Helena'nın Paris'e iyice aşık olmasını sağlamak için elinden geleni yapıyordu. Paris de Helena'ya sürekli ilgi gösterip onu hediyelere boğuyordu. Sonunda Helena onunla gitmeye razı oldu ve Truva'ya kaçma meselesini içi korkuyla dolsa da kabul etti.

15. Paris Helena'yı kaçırıyor

Paris, kendisiyle birlikte gelen silahlı adamlarını da ganimet sözüyle kandırıp, Helena'yı kaçırmayı çoktan planlamıştı. Bu Helena'nın ikinci kaçırılışıydı (1). Adamlarına verdiği vaad yüzünden istemeye istemeye adamlarının Menelaos'un hazinelerini yağmalamasına izin verdi ve

taşıyabilecekleri kadarını alıp, kocasına duyduğu korkudan gönülsüzce karşı koyan Helena'yı da alarak gemilerine binip kendilerini Kythera'da bekleyen donanmalarına döndüler. Helena Paris'le kaçarken, bebeği Hermione'yi de saraydaki en güvendiği dadısına bıraktı.

16. Menelaos'un öfkesi

Menelaos Sparta'ya döndüğünde sarayda ne Paris'i ne de karısı Helena'yı bulabildi. Herşeyi anlayıp dinleyince de çılgına dönen Menelaos'un aklına Helena'nın üvey babası Tyndaros'a verilen iki yıl önceki o söz geldi. Sözün tutulmaması savaş demektir. Sparta kralının ağabeyi Agamemnon, Pelops'un torunlarıydılar ve Atreus'un da oğullarıydılar. Kökenleri karanlık işlerden edindikleri servetlerle çok zengin olan bir aileye dayanıyordu. Bu iki güçlü hükümdara Sparta ve Argos başta olmak üzere, Peloponnes'in çoğu şehir devletleri itaat ediyordu. Eşinin kaçırılmasıyla kızgın durumdaki Menelaos doğruca ağabeyi Agamemnon'un bulunduğu Mykenai'ye gitmek üzere yelken açtı. Agamemnon kardeşinin öfkesini çok iyi anladı. Hem Helena'nın taliplilerinin ettikleri yemini hem de elde edilecek ganimetin büyüklüğünü öne sürerek kardeşine söz verdi. Derhal büyük bir savaş için gereken orduyu toplayacaktı.

17. Paris ve Helena izlerini kaybettirmek için uğraşiyor

Helena ve Paris, ilk önce Kranae Adası'nda saklandılar. Daha sonra Hera'nın çıkardığı bir fırtına yüzünden Sidon'a (Fenike) sürüklendiler. Şehrin kralı tarafından iyi karşılanmalarına rağmen Paris adamlarıyla şehri ele geçirip yağmaladı. Ganimetlerle yelken açtılar. Fenikeliler intikam almak için pek çok gemiyle peşlerine düştüler. Paris, kendi adamlarının bazılarını kaybetmesine rağmen onları geri püskürttü. Takip edilmek endişesiyle Truva istikameti yerine iyice güneye inip Tyr şehrine uğradılar. Oradan Kıbrıs'a geçip bir süre oyalandılar. Menelaos tarafından artık rahatsız edilmeyeceklerine emin oluncaya kadar epey bir süre Kıbrıs'ta kaldılar. Daha sonra Mısır'a uğradılar. Kral Proteus, onlara çok büyük konukseverlik gösterdi. Ama aralarındaki ilişkinin özelliğini bir şekilde öğrendi ve tepesi atıp Paris'i krallığının dışına attırdı. Helena'yı da alıyordu. Sonra da Menelaos'a gelsin karısını alsın diye haber gönderdi. Haberciler daha Menelaos'a ulaşmadan, Helena kaçmayı kafasına koydu. Paris uzun süre onu almak için gelemeyince, Menelaos'un hasretine dayanamayarak kocasına dönmek üzere bir gemi bulmak için saraydan kaçtı ama limanda karşısına Paris çıktı. Helena çaresiz Paris'e sığındı ve ikisi bir gemi bulup türlü zorluklarla sonunda oradan kaçtılar.

18. Agamemnon'un ordusu savaş için Aulis'te toplanıyor

Menelaos, karısının önce Sidon, sonra Try, sonra Kıbrıs, oradan da Mısır'a geldiğini öğrendi. Oradan da kaçtıklarını öğrenince eninde sonunda Truva'ya döneceklerini düşündüğünden tüm Yunanistan'a haber salarak yardım istedi. Yenilmez kahraman Akhilleus ile İthaca (İthake) Adasının kralı kurnaz Odysseus hariç tüm yiğitler, komutanlar ve savaşçılar Sparta'ya akın etti. Bu arada Agamemnon savaş hazırlıklarına devam ederken, bir yandan da barışçıl yolları deneyerek Priamos'a elçiler göndermeye karar verdi. Elçiler Truva'ya geldiklerinde Priamos bunların neden geldiklerini bilmiyordu. Priamos elçilere, Paris'i Helena'yı kaçırsın diye değil, Hesione'yi almak üzere gönderdiğini anlatınca elçiler gerildiler. Elçiler toplanan devasa Yunan ordusu ve olası büyük bir savaştan söz edince Priamos'un oğulları ve yaşlılar meclisi sinirlenerek, kınlarından çektikleri silahlarını kalkanlarına vurmaya başladılar. Priamos onları sakinleştirerek elçilere Paris'in yerini bilmediğini, şu an elinde olmayan bu Yunanlı kadını onlara veremeyeceğini ifade etti. Ama eğer Paris, bir gün Menelaos'un karısıyla çıkagelirse kadını onlara teslim edeceğini vaad etti. Priamos asıl mağdur durumda olanın kendi ailesi olduğu ekledi. Çünkü, Herakles yüzünden kızkardeşi Hesione barış zamanında köle yapılarak Salamis kralı Telamon'a verildi diye hatırlattı. Elçiler Herakles'in

yaptıklarından kendilerini sorumlu tutmadı. Hesione'nin geri iadesi sözkonusu olamazdı. Antenor, elçileri alarak limana götürdü ve heyet gemilerine binip ayrıldı.

19. Paris ve Helena Truva'ya varıyorlar

Bu arada, mutlu aşıklar Mısır'dan ayrıldıktan sonra kuzeye yöneldiler. Çanakkale boğazına yaklaşır Truva şehrine doğru gelirlerken surların üzerinde onları ilk defa Prenses Kassandra gördü. Apollon'un kâhinlik öğrettiği Kassandra, Yunanistan'dan kaçırılan bu kadının kendi yurtlarına getireceği felâketi görünce ağlamaya ve saçını başını yolarak babası kral Priamos'a yalvarmaya başladı. Priamos ise olayı soğukkanlılıkla karşıladı. Hem tanrıların inşa ettiği sağlam surlarına hem de askerlerine çok güvendiğinden ileride olabilecek bir çatışmayı göze alarak Truva'nın kapılarını oğluna ve güzelliğiyle dillere destan gelinine açtı.

20. Ordunun Aulis'te toplanması

Aulis, Euboia yarımadasının tam karşısındaki limandır. Akha ordusu **iki** yıl süreyle burada toplandı. Helena'nın seçimi sırasında ettikleri yemine bağlı kalarak, tüm komutanlar, filoları ve askerleriyle buraya geldiler. Kıbrıs kralı Cinyras ise, yemin ettiği halde ilk başta gelmedi. Daha sonra, Agamemnon'u kızdırmamak için 50 zırh, 50 gemi ve 2500 savaşçı yollayacağını belirttiyse de, göndere göndere oğlu Mygdalion'la 49 tane işe yaramaz, saz ve kilden yapılmış, büyük gemi maketleri ve 1 adet işe yarar gerçek bir gemi yolladı. Agamemnon Kıbrıs kralına yaptığının doğru olmadığına dair bir yazı yolladı ama oğlu Mygdalion ve tek gemisini savaş filosuna kattı.

21. Odysseus savaşa katılmak istemiyor

Odysseus yeni evlendiği genç karısı Penelope ve yeni doğmuş oğlu Telemakhos'tan, sadakatsiz Helena yüzünden ayrılmak istemediği için savaşa katılmak istemedi. Akıl hastası rolü yaparak bu işten sıyrılmak istedi. Aynı boyunduruğa bir eşek bir de öküz koşuyor, deniz kenarındaki kumları verimli toprakmış gibi sürüyor, tohum yerine tuz ekiyordu. Palamedes onun deliliğine inanmadı. Palamedes bir bilgin olarak bilinirdi. Harfleri, yazıyı, dama ve satranç, tavla oyunlarını, ölçü sistemlerini onun bulduğu söylenir. Palamedes, onu denemek için Odysseus'un oğlu Telemakhos'u sabanın geçeceği yere koydu. Odysseus oğlunu yaralamamak için sabanı kaldırdı, çocuğun üzerinden aşırıldı. Sahteciliği ortaya çıkan Odysseus, çaresiz kalarak Palamedes'le birlikte Aulis'e gitmeyi kabul etti. Odysseus, Truva savaşına katılmasına sebep olan Palamedes'i sonradan öldürecekti.

22. Akhilleus'un aranması

Odysseus'un orduya katılması ile komutanlar kendilerini daha rahat hissettiler. Akha ordusu komutanları savaş hazırlıklarını sürdürürlerken kâhinleri Kalkhas'ın eğer Akhilleus sefere katılmazsa Truva seferinin başarısız olacağını söylemesi üzerine hep birlikte oturup kara kara düşünmeye başladılar. Kâhin'e göre Akhilleus'un varlığı Truva'nın düşmesi için kesin gerekiyordu, fakat savaşın sonuna doğru Akhilleus, surların önünde ölecekti. Bu kehaneti Kalkhas, Akhilleus daha 9 yaşındayken söylemişti. Surların önünde öleceği kâhin tarafından görülmesine rağmen, zaferi kesinleştirmek için Akhilleus'un çağrılmasına karar verildi. Kimse Akhilleus'un nerede olduğunu bilmiyordu. Kalkhas'a göre Akhilleus, Skyros adasında gizlenmekteydi. Agamemnon'a göre ise Akhilleus, emir ve söz dinlemez bir gençti ve onu hiç sevmiyordu. Komutanlar ve Odysseus, Kalkhas'ın da desteğiyle gelmiş geçmiş en büyük savaşçı olan Akhilleus'un mutlaka kendilerine katılmasını Agamemnon'a zorla kabul ettirdiler. Birçok tartışma sonunda Odysseus, Akhilleus'u ikna edebilecek tek kişi olarak seçildi ve birkaç kişiyle birlikte onu aramaya gönderildi. Akhilleus'un

annesi bu yazgıyı eskiden beri bilmekteydi ve oğluna yazgısının kendi ellerinde olduğunu söyledi. Ya uzun bir hayat ve sıradan bir yaşam, ya da kısa bir hayat ama sonsuza kadar sürecek bir şöret!

23. Akhilleus'un gizlenmesi

Akhilleus, daha ufacık çocukken kendisine söylenen yazgısını duyduğunda hemen kısa ömrü ama sonsuza kadar devam edecek şöhreti seçmişti. Annesi ile babası ise bu kararın değişeceğini umuyorlardı. Kheiron'un bu kadar emek ve zaman harcadığı oğullarının erken yaşta Truva surları önünde ölmesini engellemek için, Akhilleus'u ikna etmeye çalıştılar, çok dil döktüler. Akhilleus bu yalvarmalara daha fazla dayanamadı ve sonunda ikna olur gibi oldu. Akha önderlerinin savaş için sefer hazırlıklarına başladığı haberini alır almaz anne ve babası, Akhilleus'u Yunanistan'ın karşısındaki Skyros adasına gönderdiler. Orada kral Lykomedes'in sarayında konuk oldu. Akhilleus, kız kılığına girerek diğer saray kızlarının arasına karıştı. Kendisi ince yapıda ve uzun saçlı olduğundan kız kıyafetleriyle saklanmakta zorluk çekmedi. Kral ona türlü kadınsal işlere koşturdu. Haremde yaşamaya başlayan Akhilleus'a Pyrrhos (kızıl saçlı) diyorlardı. Kral Lykomedes, Akhilleus'un Akha ordusundan saklandığını bildiğinden olup bitene sessiz kaldı. Hatta kızlarından asil Deidamia ile sevişmesini öğrenince de birşey yapmadı. Deidamea ismindeki bu kız daha sonra Akhilleus'un oğlu Neoptolemos'u (Pyrrhus) doğuracaktı.

24. Akhilleus'un kimliği ortaya çıkıyor

Odysseus gemisiyle sonunda Skyros adasına geldi ve duyduğu söylentilerin doğru olması umuduyla Akhilleus'u burada aramaya koyuldu. Adaya adamları ile karaya çıkıp doğru saraya gittiler. Lykomedes, Akhilleus'un sarayında gizlendiğini kabul etmedi ve hatta sarayını aramalarına bile izin verdi. Uzun süren araştırmalar sonucu kızların arasından hangisinin Akhilleus olduğunu bir türlü saptayamayınca, ayrılıyorlarmış gibi yapıp gemiye geri döndüler ve bir plan yaptılar. Ertesi sabah Odysseus adaya gezgin bir satıcı kılığında çıktı ve Lykomedes'in sarayına geri geldi. Odysseus, hareme yaklaşıp kızların önüne bohçasını açtı. Bir sürü değerli kumaş, dokuma ve ziynet eşyası ile kızlar ilgilenmeye başladı ama bohçanın dibinde birkaç kıymetli silah vardı. Pyrrha kılığındaki Akhilleus bunları görünce dayanamayıp eline almaya yeltendiyse de, kimliği açığa çıkmasın diye kendini tutup silahlara el sürmedi. Odysseus tam bu anda savaş boruları öttürdü ve Akhilleus hariç tüm kızlar salondan dışarı kaçışınca Akhilleus elinde kılıçla kimliği açığa çıktı. Odysseus da dilenci kılığından sıyrılıp Akhilleus'a kendisini gösterdi ve Akha ordusunun savaş hazırlıklarının bitmek üzere olduğunu, onsuz sefere çıkılmayacağını, ayrıca pek sevdiği Patraklos'un Aulis'te hasretle onu beklediğini, Agamemnon'un orduların komutasını ona bile bırakabileceğini bildirirdi. Akhilleus elindeki kılıcı evirip çevirmeye başladı. Kız kılığında kılıç elindeyken Akhilleus'un aklına annesinin ona söylediği yazgısı geldi. Üzerindeki elbiseyi bir hamlede yırtarak çıkardı ve savaşa katılmak istediğini haykırdı. O zamanlar 15 yaşındaki Akhilleus, kısa ömrü ve sonsuza kadar unutulmayacak ünü seçerek, Odysseus ile birlikte Akha ordularının toplanma yeri Aulis'e ölümsüz atlarıyla geldi.

25. Agamemnon'un kandırmacalı vaadi ortaya çıkıyor

Çok sevdiği Patroklos da Aulis'teki toplanma yerindeydi. Patroklos, yaşça Akhilleus'tan büyüktü ve birbirleriyle çok iyi anlaşıyorlardı. Birlikte yemek yiyor içiyor, birlikte eğleniyor, birlikte uyuyor, birlikte talim ediyor, savaşa da birlikte katılacaklardı. Odysseus'un vaadettiği orduların komutanlığı ise Akhilleus'a verilmedi. Agamemnon orduların komutanı olacaktı. Aulis'e kadar bu vaadle gelen Akhilleus duruma çok içerledi, Odysseus'a da kızdı ama belli etmedi. Bu, Agamemnon'un ona yapacaklarının ilkiydi. Yola çıkılacağı son ana kadar annesi Thetis, sürekli Aulis'te bulundu ve oğlunun fikrini değiştirmeye çalıştı. Thetis bir ara Patroklos'a da oğlu için yalvardı ise de başarısız olunca demircilerin tanrısı ve Zeus'un becerikli oğlu Hephaistos'a gitti ve oğlu için çok güçlü zırh

ve silahlar yaptırdı. Aulis'e dönerek pırıl pırıl yepyeni silah ve zırhları ona verdi. Babası Peleus kendi emri altındaki Myrmidon'ları da Akhilleus'a destek olsun diye Thetis'le yolladı. Peleus, düğününde Kheiron'un kendisine hediye ettiği, Kheiron'un kendi elleriyle dişbudak ağacından yaptığı, hedefini hiç şaşırmayan o mızrağı ve Poseidon'un düğünde ona hediye ettiği iki ölümsüz atı da Akhilleus'a verdi. Akhilleus'un bu savaş zırhları, mızrağı ve atları, diğer krallar ve savaşçılar tarafından kıskançlıkla izlendi. Mızrak ve kılıç işlemez Akhilleus'u iyice yenilmez yapan bu göz kamaştırıcı tanrısal malzeme için, savaşın sonlarına doğru onun kaçınılmaz ölümünden sonra birbirleriyle gırtlak gırtlığa geleceklerdi.

26. Kurban törenindeki ejder

Gemiler demir almadan önce geleneksel olarak bir kurban kesilmesini kahinlerin önerisiyle tüm kral ve komutanlar uygun buldular. Bunun için limandaki bir çeşmenin yanında bulunan, büyük bir çınarın altında bir mihrap hazırlandı. Kurbanın boğazı kesilmeden hemen önce mihrabın dibinden bir sürüngen çıkararak çınarın üst dallarına çıktı ve dallara sarıldı. Çınarın üst kısımlarında yaprakların arasında içinde 8 tane serçe yavrusu olan bir kuş yuvası vardı. Dişi serçe sürüngenini görünce yavrularını korumak istedi ama sürüngen dişi kuşu da yavruları da yuttu. Sürüngen yere indi ve oracıkta taş kesildi kaldı. Olayı izleyenler şaşkınlıklarından küçük dillerini yuttular. Kâhin Kalkhas'a olayı yorumlaması için danıştılar. Kalkhas "yapılacak sefer büyük zorluklarla doludur, Yunanlılar büyük bir zafer kazanacaklar. Savaş yılının yuttuğu toplam kuş sayısı olan 9 yıl sürecek ve onuncu sene Truva düşecektir. Bundan sonra hiçbir yabancı Yunanlıların karılarını kaçırmaya cesaret edemeyecektir" dedi.

27. Khryse Adasındaki Yılan

Akhali ve Aiolis'li Yunanlı önderler, Agamemnon komutasında denizden Truva ülkesine doğru güçlü rüzgârlarla bin kûsûr kadirge ile yola çıktılar. Aralarında Aiaks (Aias, Ajax), Diomedes, okçu Teukros, Akhilleus, Odysseus, Nestor ile Philoktetes vardı. İlk durakları taze içme suyu ihtiyacı için, Khryse (Chryse) Adası oldu. Sözü edilen suyu pek tatlı kaynağı aramak için Philoktetes adanın içerilerine gitti ve bir zamanlar Argonautların tanrıça Pallas Athena'ya adadıkları bir sunak keşfetti. Hazır gelmişken bir adak adayayım diye uygun bir hayvan ararken, bu kutsal alanı korumakla görevli engerek yılanlarından biri onu ayak bileğinden ısırıldı. Bu ayak, Philoktetes'in daha önce Herakles'in mezarını gösterirken kullandığı ayaktı. Yara kötüydü ve iyileşmek bilmiyordu. Philoktetes hasta bir şekilde kampa zor döndü. Tatlı suyu bulup, uygun rüzgârlar esmeye başlayınca yola devam ettiler. Yol boyunca içten içe yanan yara yüzünden Philoktetes çok acı çekti. Hiçbir adak, hiçbir kurban, hiçbir ilâç çare olmadı. Gemidekiler, hastalığın kendilerine de bulaşacağından korkmaya başladılar.

28. Philoktetes'in Lemnos adasına bırakılması

Ayağındaki yaranın daha da büyümesi, iltihap kapması, kötü kokması ve Philoktetes'in acıdan devamlı çok bağırması yüzünden savaşçılar, yolculuğun dayanılmaz hale gelmesi sebebiyle Herakles'in sağ kolu olan Philoktetes'i Odysseus'un fikriyle Lemnos adasına bırakmak istediler. Philoktetes, Odysseus'un fikrini beğenmedi ve adada tek başına öleceğini söyledi. Miken kralı Atreus araya girerek Philoktetes'e gemiden inip adada beklemesini emredince Philoktetes emre itaat etmek zorunda kaldı. Philoktetes'in adamlarına da küçük Aias'ın üvey kardeşi Medon komuta edecekti. Odysseus, ilâçla uyutulan Philoktetes'i ve onun silahlarını bir sandala koyup adaya bizzat götürdü. Gereken kıyafet ve erzağı da yanında bırakarak oradan ayrıldı. Philoktetes, uzun süre bu adada yalnız kaldı ve oklarıyla avlanıp hayatta kalmayı başardı. Ayağındaki yara ise geçmedi.

29. Donanma Tenedos'ta

Tenedos'a (Bozcaada) geldiler ve dinlenmek için demirlediler. Tenedos kralı Tenes ise Yunanlıların büyük bir orduyla Truva'ya savaşa gideceklerini bildiğinden, Agamemnon'un ordusuyla adasında konaklamasını hoş karşılamadı. Su ve yiyecek ikmâli yapılması esnasında kral, Agamemnon'a ağır sözler söyleyince, Agamemnon kralın hemen öldürülmesini emrini verdi. Tenes, Apollon'un oğullarından biri olduğundan Akhilleus hariç hiçbir savaşçı bu emri uygulamak istemedi. Akhilleus, hiç çekinmeden Tenes'i öldürdü. Apollon ise, oğlunun öldürülmesinin intikamını daha sonra alacak, bu olay yüzünden savaş sırasında Trualılara yardım edecekti.

30. Agamemnon'un Priamos'a elçi yollaması

Agamemnon, bir an önce Helena'nın iadesini istemek üzere, Menelaus, Odysseus ve Palamedes'i Priamos'a elçi olarak gönderdi. Priamos, gelen elçilerle görüşmeyi red etti. Elçiler, Tenedos'a geri döndüler. Savaş için son hazırlıklar yapıldı ve Tenedos adasında açılmak için uygun rüzgârlar esmeye başlayınca donanmanın tamamı yelkenleri açtı.

31. Tenedos'tan yola çıkış, rotadaki hata ve Truva yerine Mysia'da karaya çıkış!

Ordu, fırtına yüzünden rotada hata yaparak Truva'nın daha güneyindeki Mysia bölgesindeki Troas'a (Alexandreia) vardı. Agamemnon'un ordusu burayı Truva sanarak yağmaladı. O sırada Mysia'da (Mudanya limanı civarı) bulunan Herakles'in oğlu Telephos gelip onlara karşı çıktı ve çatışmaya başladılar. Telephos, Thersander başta olmak üzere ordudan ileri gelenleri bir bir öldürmeye başlayınca durum ciddileşti ve konu Akhilleus'a bildirdi. O da hemen olaya müdahale ederek karaya çıktı ve Telephos'u kovalamaya başladı. Telephos koşarken Tanrı Dionysos'un araya karışmasıyla Telephos bir asma kütüğüne takılarak düştü. Arkadan hızla gelen Akhilleus ucu zehirli kargısıyla Telephos'un kalçasına mızrağını soktu. Telephos yaralandı. Akhilleus, Telephos'u öldürmek istemedi. Çünkü, Telephos, Herakles'in oğluydu. Agamemnon, ordusunun çok güneye indiğini ve yanlış yerde karaya çıktığını anlayınca tekrar denize açıldı. Telephos'un aldığı yara ise yıllarca iyileşmedi.

32. Fırtınanın orduyu Yunanistan'a sürüklemesi

Yeni ve güçlü bir fırtına donanmayı dağıttı ve kuzeydeki Truva'ya doğru ilerlemeye çalışan tüm donanmayı açıklara doğru sürükledi ve dağıttı. Onları gerisin geriye Yunanistan'a attı.

33. Ordunun Aulis'te ikinci defa toplanması

Bir kez daha Aulis'te toplandılar. Sefer için binlerce gemi tekrar bir araya gelirlerken tam **sekiz** yıl geçti. Bu arada Philoktetes hâlâ Lemnos adasında yaşam savaşı veriyordu.

34. Telephos'un Aulis'e gelmesi

Telephos aldığı yara sonucu bir türlü iyileşememişti. Yıllarca iyileşememesini bir kâhine sordu. Kâhin "bu yarayı ancak açan iyileştirebilir" deyince Telephos Akhilleus'u bulmak için uzun bir deniz yolculuğunu göze almak zorunda kaldı. Aulis'e ulaştığında Akhilleus'tan aldığı yara daha da kötüleşmişti. Telephos tanınmamak için bir dilenci kılığında Akhilleus'un karşısına çıktı, orada ağlayıp sızlandı. Akhilleus ise Agamemnon'un isteğine uyarak Telephos'u tedavi etmedi. Agamemnon'un karısı Klytaimnestra bu arada oradaydı ve Telephos'a Agamemnon'un oğlu küçük Orestes'i rehin alarak Agamemnon'u tehdit etmesini salık verdi. Telephos buna cür'et etmedi.

Akhilleus, Agamemnon'a zıt gitmek adına, Odysseus'un da araya girmesiyle, yardım etmeye karar verdi. Telephos ne de olsa Herakles'in oğluydu. Kargısının pasından yaraya bir parça sürdü ve bir süre sonra Telephos'un yarası iyileşmeye başladı. Ünlü doktorlar Podalirios ve Makhaon da gelip ağrı kesici merhemlerle iyileşme sürecinde heraklesoğlunun acılarını hafiflettiler. Telephos tamamen iyileşince Akhilleus'a şükranını nasıl ödeyeceğini sordu. O da Truva savaşında Akha'lara katılmasını önerdi. Telephos Akha ordusuna katılmayı kabul etmedi. Telephos, ikinci eşi Astyokhe'in Priamos'un kızı olduğunu, kralın erdemli ve yaşlı bir adam olduğunu, oğullarının tamamının asil olduğunu ekleyip, ileride lâzım olursa istedikleri erzağı temin edeceğini ama onlarla Truvalılara karşı savaşa katılmayacağını açıkladıysa da, sonraları Telephos'un oğlu Eurypylos, Mysia'lı bir bölükle Priamos'un yardımına koştu. Aigisthos, Klytaimnestra'yı Agamemnon'un yokluğunda baştan çıkardı ve sarayda hakimiyeti ele geçirdi. Klytaimnestra ile birlikte Agamemnon dönüncüye kadar birlikte sevgili oldular. Agamemnon'un oğlu Orestes tarafından öldürülünceye kadar 7 yıl Mykenai'de kaldı.

35. İphigenia'nın kurban edilmesi

Tüm ordu Aulis limanında yelkenleri şişirecek olan rüzgârları ikinci defa beklemeye koyuldu. Uzunca bir süre hiç rüzgâr çıkmayınca komutanlar sabırsızlanmaya başlayıp bunun nedenini öğrenmek için yine kâhin Kalkhas'a sordu. O da cevap olarak Agamemnon'un kızı İphigenia'nın (İphigeneia) kurban edilmesi gerektiğini bildirince Agamemnon çileden çıktı. Tanrıça Artemis kendisine adanmış kutsal bir dişi geyiği Artemis'in kutsal koruluğunda av sırasında bilerek öldürdü diye Agamemnon'dan hiç hoşlanmamaktaydı ve kin duymaktaydı. Agamemnon bu geyiği donanma toplanırken vakit geçirmek için Aulis civarında çıktığı bir avda öldürmüştü. Ayrıca, Agamemnon geyiği okuyla uzaktan vururken Artemis'in bile böyle güzel nişan alamayacağını söylemiş, böbürlenmişti. Bu yüzden de kızgın Artemis, ordunun beklediği rüzgârları önlemekteydi. Danışılan kâhin Kalkhas'a göre, tanrıça ancak İphigenia kendisine kurban olarak sunulursa öfkesi yatışacak ve filonun beklediği rüzgârların çıkmasına engel olmaktan vazgeçecekti. Agamemnon kızını kurban etmeye yanaşmadı. Günler haftalar geçti ve özellikle Menelaos ve Odysseus'un ısrarları sonucunda istemeye istemeye kızının kurban edilmesine onay verdi. Agamemnon karısı Klytaimnestra'ya haber göndererek kızını istetti. Güyâ kızını Akhilleus'la nişanlayacaktı. O zamanlar 23 yaşında olan, kurban olayından haberi olmayan, Deidamia ile gizlice nişanlı Akhilleus bile bu hileye katıldı ama sonradan işin aslını öğrenince, tepki göstererek olayı engellemeye çok çalıştı. Engellemede başarısız olunca da Agamemnon'a öfke duydu. Klytaimnestra kızıyla birlikte Aulis'e neşeyle geldi. Kızına eş olarak Akhilleus'un seçilmesi sevincini daha da artırmıştı. Kızını bekleyen kaderi öğrenir öğrenmez zavallı anne Agamemnon'u caydırmaya çalıştı, çok dil döktü. Agamemnon fikrini değiştirmeyince ona karşı büyük bir kin besleyerek, kötü sözlerle ağlayarak ve şiddetle ilenerek oradan ayrıldı, Akhilleus'un yanına gitti. Kendini onun önüne atarak kızını kurtarması için yalvardı. Akhilleus Agamemnon'un fikrinin değişmeyeceğini bildiğinden bir şey yapamadı. Bizzat İphigenia da kendisini babasının ayaklarının dibine atarak çok yalvardı ama babası tüm Yunanistan'a söz verdiğini dile getirerek öz kızı için bile fikrini değiştirmede. Truva Savaşı sona erdikten sonra Klytaimnestra, kendisini Khryseis'le aldatmasını bahane göstererek kızının katili Agamemnon'u öldürerek öcünü alacaktır. Gözleri yaşlı İphigenia, başına gelecekleri bile bile Kalkhas'ın önderlik ettiği kurban tören yerindeki kurban taşının olduğu yere babası tarafından getirildi. Bu durumu yukarıdan izleyen Artemis kızın durumuna acıdı ve tam bıçak boğazına inerken onu dişi bir geyikle değiştirdi. İphigenia'nın ruhunu havaya kaldırarak yanına aldı. Tören yerinde yakılan ateşin kolları söndükten sonra çıkan kuvvetli rüzgârı gören Kalkhas "Tanrıça Artemis, İphigenia'yı bu geyikle değiştirerek hem kurbanı kabul etti hem de durdurduğu rüzgârları engellemekten vazgeçti, herkes gemilerine!" dedi. Sevinç naraları atarak Artemis'in kutsal koruluğundan çıkarak çadırlarına döndüler. Agamemnon, Klytaimnestra ve hizmetçilerini bulamadı. Çünkü, hizmetçiler ondan önce gelip kızın kurtuluşunu annesine müjdelemişlerdi. Derin üzüntüsünden sıyrılan Klytaimnestra, akli alacağı intikam planlarıyla dolu olarak, derhal Mykenai'ye doğru yola çıkmıştı.

36. Tekrar sefere çıkış

Ordular bekledikleri rüzgârı bulunca, Aulis limanından tekrar sefere çıktılar ve bu sefer bir sorun olmadan 1178 gemiyle Skamander ırmağı ağzına, Truva önlerine kadar geldiler. Her gemide 50-120 arası insan vardı. Kâhinleri, karaya ilk ayak basanın öleceğini söylediğinden ilk başta kimse karaya çıkmadı. Akhilleus'u bile tereddüt içinde gören Odysseus, kalkanını gemiden kıyıya attı ve aşağı kalkanın üzerine atlayarak, karaya ayak basmış gibi yaptı. Odysseus'un yere atladığını gören nişanlı genç Protesilaos, kendisini gemiden aşağı bırakıverdi. Truva karasına gerçek anlamda karaya ilk ayak basan böylece o oldu. Onu Akhilleus takip etti.

37. Kyknos'un Truva'yı savunması

Poseidon ile Kalyke'nin oğlu olan savaşçı Kyknos, Truvalılara yardım için ordusu ile kıyıya geldi ve karaya ilk çıkan kuvvetleri dağıttı. Yunanlılardan ilk ölen, tabii ki Protesilaos oldu. Onu, Hektor öldürmüştü. Tanrısal olmasından dolayı Kyknos'a ise silah işlemiyordu. Kyknos, Akhilleus karşısına çıkıncaya kadar Yunanlı kuvvetlerin çoğunun karaya çıkmasını uzun süre engelledi. Durumu önce uzaktan izleyen Akhilleus, bir süre sonra Kyknos'un karşısına çıktı ve iki yenilmez uzun süre çatıştı. Çevik Akhilleus sonunda Kyknos'un yüzüne kılıcının kabzasıyla vurabildi. Akhilleus, darbe alan Kyknos'u kalkarıyla geriye doğru iteleye iteleye püskürttü. Kyknos'un ayağı bir taşa takılınca yere düştü. Akhilleus, Kyknos'un üzerine çullandı ve hem ağırlığıyla, hem de miğferinin ipleriyle onu boğmaya çalıştı. Denizler tanrısı Poseidon ise oğlunun Akhilleus tarafından boğularak öldürülmesine seyirci kalmak istemedi. Oğlunu oradan alarak bir kuğuya dönüştürdü. Akhilleus Kyknos'u yenmişti ama onun bu şekilde büyük bir güçle kendilerine engel olmaya cür'et etmesine ve kısmen başarmasına şaşırılmıştı. Akha ordusu, bu hiç beklenmeyen güçte karşılıklarına çıkan bir kişilik savunma, Akhilleus sayesinde ortadan kalkınca rahat rahat kıyıya çıktı. Hektor, Kyknos ölünce ordusunu geri çekti. Akhalılar, kral Kyknos'un topraklarına girip sarayından çocuklarını kaçırdılar. Daha sonra komşu ülke Killa'ya saldırıp şehri ele geçirdiler. Paha biçilmez ganimetlerle Skamander ağzındaki barınaklarına geri döndüler.

38. Agamemnon'un ordusu Truva önlerinde yerleşiyor

Yunan ordusunun tamamı karaya çıktı. Gemileri taşların üzerine çekip kızakladılar ve genişçe bir kamp yeri hazırladılar. Kampın şehre en yakın dış kısmına Akhilleus ve Telamon'un oğlu Aias çadırlarını kurdu. Myrmidonlarıyla birlikte Akhilleus'un yerleştiği kısım düzenli bir karargâhı andırıyordu. Gemilerin yan kısmındaki geniş bir alan spor müsabakaları, kurban törenleri ve kutlamalar için ayrıldı. Akhilleus'un çadırından sonra Tesalyalılar, Giritliler, Atinalılar, Phokyalılar, Boiotyalılar geliyordu. Sahil kısmında ise Diomedes, Odysseus, Kalkhas, Nestor ve Agamemnon'un çadırları vardı. Odysseus'un çadırının bir tarafında Agamemnon'un diğer tarafında Diomedes'in çadırı vardı. Odysseus'un çadırının önündeki boş alana bir agora kurdular ve tüm tanrıların sunaklarını buraya inşa ettiler. Bu alan resmi toplanma yeri oldu. Bu büyük kamp yeriyle şehir arasında Skamander ırmağı boyunca uzanan çiçek tarlaları uzanıyordu. Tarlalar, Yunan kampında birleşen Skamander ve Simois ırmakları tarafından çevreleniyordu. Onun arkasında da muhteşem yüksek surlarıyla Truva şehri, uzaklardan bile görülebilecek bir tepenin üzerinde duruyordu. Truva şehrinin içiyse düzensiz, inişli çıkışlı yokuşlu sokaklarla doluydu. Bir tarafta Batı kapısı, diğer tarafta yüksek kulesiyle Dardanos kapısı şehrin iki ana kapısıydı. Yüksek ve kalın duvarları çalılarla kaplıydı. Şehrin yukarı kısımlarındaki İlion Kalesi'nde Priamos, Hektor ve Paris'in sarayları, Athena ve Apollon tapınakları vardı. Athena tapınağındaki, 3 arşın boyundaki tahta Palladium heykelciği bizzat Athena tarafından güçlü büyülerle büyülendiğinden şehri koruyan bir özelliği vardı. İlion tepesinin en yüksekinde bir Zeus tapınağı vardı ve burası çok süslü ve göz kamaştırıcıydı.

39. Hektor'un davetsiz konuklara ilk baskını

Agamemnon'un ordusunun geldiği günün ertesi sabahı erkenden Truva kapıları aniden açılıp Hektor'un öncülüğünde atlı ve yaya Truva ordusu Skamander yaylasına dolup, hazırlıksız Akhalıların gemilerine saldırdı. Yunanlılar, yanlarında fazla at getirmemişlerdi. Getirdikleri atları ise ya yük taşıma işinde kullanıyor, yada savaş arabalarında kullanıyorlardı. Truva ordusu ise atlı süvari birlikler ve yaya askerlerden oluşmaktaydı. Durumun eşitsizliğini gören Hektor ordusuna centilmence dur emri verince, Yunanlılar hazırlanmak için vakit bulabildiler. Yunanlılar saldırıya geçtiklerinde durum yine eşitsizdi. Hektor ağırlığını koyarak Yunanlılara karşı üstünlük gösterdi. Savaş arabasıyla, Akhilleus'un Myrmidonlarıyla birlikte yardıma gelmesiyle Hektor geri çekilmek zorunda kaldı. Akhilleus'un tek başına tüm dengeleri bozabilmesi Hektor'un ve diğer Truvalı komutanlarının hemen dikkatini çekti. Aias'ın (Ajax) da gelmesiyle tüm Truva ordusu surların gerisine çekildi ve büyük kayıp vererek kapıları kapatmak zorunda kaldılar. Yunanlılar zaferle kamplarına dönüp, ölenler için tören düzenleme ve kampın inşasına devam etmeye koyuldular.

40. Hektor'un davetsiz konuklara ikinci baskını

Yunanlılar ölümlerini güçlü ateşlerle yakmaya gecenin ileri saatlerinde başladıklarında, Hektor önderliğinde yeni bir akımın kendilerine doğru hızla geldiğinin haberini aldılar. Akhilleus'un önderliğinde silahlanan savaşçılar gece yarısı bu saldırıyı da geriye püskürttü. Savaş alanından topladıkları ganimetlerle sabaha karşı kampa geri döndüler. Hektor ise yeni bir saldırı için daha büyük bir ordu toplaması gerektiğine karar verdi.

41. Sıkılan Yunanlı askerler civar kentlere yağmaya gidiyor

Yunanlılar karaya ilk çıktığı günlerde kuşatmanın zaferle sonuçlanacağını ve bunun uzun sürmeyeceğini düşünüyorlardı. İlerleyen aylar boyunca bu işin sonu gelmek bilmedi. Agamemnon askerlerini kampta bekler durumda tutamadı. Askerleri Aulis'teki 2+8 yıllık bekleme süresi dahil 10 yıldır evlerinden ayrı idi. Yağma ve ganimet sözünü tutamayınca civar şehirlere saldırmaya giden birlikleri oyalansınlar diye bizzat kendisi yüreklendirdi. Bunun üzerine, zaten Truva surlarını aşamayacaklarını anlayan Akha ordusu düzenli olarak civar şehirlere saldırmaya başladı. İlk sene 23 Anadolu şehrini sadece Akhilleus ve savaşçıları yağmaladı. Getirdikleri ganimetleri, köleleri kampta birbirlerine gösterdikten sonra, gemilerine istifliyorlardı. Böylece evlerinden ayrılalı tam 11 yıl geçmiş oldu.

42. Midilli'deki ölümsüz at Pedasos

Bu saldırılardan Midilli Adası ve Kilikya'daki Thebe şehri de nasibini aldı. Herakles yıllar önce Truva'yı ele geçirdikten sonra buraya gelip Thebe şehrini kurmuştu. Şehre doğduğu şehrin ismini vermişti. Böylece mitolojide Herakles'in doğduğu Boeotia'daki Thebe şehriyle birlikte bir de Kilikya'da aynı isimde bir şehir geçer. Thebe şehrinde Priamos'un akrabası Eetion hüküm sürüyordu. Eetion, Hektor'un eşi Andromakhe'nin babasıydı. 7 çocuğuyla şehrinde mutlu bir hayat sürerken Menelaos ve Akhilleus, donanmalarıyla şehre gelip yağmaya başladılar. Akhilleus, içlerinde Podes'in de bulunduğu Eetion'un bütün çocuklarını babalarıyla birlikte katletti. Akhilleus, Eetion'u öldürdükten sonra nedense ölünün silahlarını alıp soymadı. Ölü kralın saygın ve haşmetli görünen bedenini inceleyince içini saran korku yüzünden vicdanını rahatlatmak amacıyla süslü bir mezar yaptırdı ve kralın cesedini yaktırdıktan sonra kemiklerini bu mezara koydurdu. Bu iş bittikten sonra adamlarıyla saray ahırlarını gezen Akhilleus muhteşem güzellikte bir at buldu. Pedasos ismindeki bu at, kendi atları gibi ölümsüzdü. Menelaos'la birlikte kralın tüm zenginliklerini yağmalayarak, atı da alarak Truva önlerindeki kamplarına döndüler.

43. Polydoros'un sonu

Kuşatma devam ettikçe hareketsizlikten sıkılan Akhalılar kampı terkederek yağma seferlerine çıkmaya devam ediyorlardı. Çıkanlar, çeşit çeşit ganimetle dönüyor ve birbirlerine gösteriş yapıp hava atıyorlardı. Nihayet, en muhteşem ganimeti kim getirdi diye bir tartışma başlattılar. Odysseus sözü Aias'ın yanındaki Priamos'un oğlu tutsak Polydoros'a getirdi ve Priamos'a gidilip oğlanın Helena'yla değiş tokuş edilmesi fikrini ortaya attı. Yanlarına Menelaos'u da alarak şehre doğru yola çıktılar. Yanlarında Polydoros olduğu halde, şehre girdiler ve halkların yasası gereği kendilerine dokunulmadan şehrin agorasına kadar geldiler. Odysseus burada bir konuşma yaparak halkın gözünde Helena'nın kaçırılmasının şerefsizliğini vurguladı. Sonuçta Truvalı Antenor öncülüğünde bir yaşlılar meclisi toplanarak Paris'in suçunu sorguladılar. Karar Priamos'a bildirildiğinde Hektor yine Helena'nın iadesine karşı çıktı. Fakat, Helena'yla birlikte getirdikleri Menelaos'un hazinesini fazlasıyla iade etme kararı verdiler. Hatta sırf savaş bitsin diye Cassandra ya da Polyksene'nin Menelaos'a eş olarak verilmesini düşündüler. Menelaos, hazinesi ve ilave hediyeleri kabul etti ama Priamos'un kızlarını geri çevirdi ve Helena'yı istedi. Aphodite'nin yakışıklı oğlu Aeneias sözü alıp Menelaos'a ağır şeyler söyleyince yaşlılar meclisi onu ayakta alkışladılar. Hektor, elçilerin tartaklanmasını zor önledi. Odysseus, Diomedes ve Menelaos, Polydoros'u alıp Truva'dan çıkıp kampa döndüler ve neredeyse linç edileceklerini, Hektor sayesinde ucuz kurtulduklarını Agamemnon'a anlatınca kampta bir ayaklanma oldu. Polydoros'u şehrin surlarının yanına götürüp Truvalıların gözleri önünde taşıyarak öldürdüler. Ağabeyiyle aynı ismi taşıyan küçük Polydoros'la birlikte Priamos yaşlı gözlerle surlardan bu vahşeti izledi. Yunanlılar cesedi iade edince bir cenaze töreni tertiplendi.

44. Akhilleus Polyksene'ye aşık oluyor

Troilos, Priamos'un 50 oğlundan birisiydi. Troilos, kızkardeşi ve birkaç kişi ile birlikte bir çeşmenin başındaydılar. Kehanete göre eğer bu oğlan 20 yaşını görece kadar yaşarsa, Truva asla düşmeyecekti. Akhilleus, yağma dönüşü sırasında birgün o çeşmenin yanından adamlarıyla birlikte geçiyorlardı. Troilus'la karşılaşınca, kehaneti önlemek adına küçük Troilus'u öldürüverdi. Bu arada çeşmeden su doldurmakta olan Troilos'un kızkardeşi Polyksene ise kaçarak kurtulmayı başardı. Akhilleus kaçan kızın bembeyaz teni ve güzelliğinden etkilendi. Arkasından yetişmeye çalıştı ise de başarısız oldu. Kızın güzelliği kampa dönen Akhilleus'un aklından uzun süre çıkmadı. Öyle ki, Akhilleus kendisi öldükten sonra oğlu Neoptamos'a görünüp Polksene'nin kendisine kurban edilmesini bile isteyecekti. Patroklos ise bir başka gün, Priamos'un diğer bir oğlu olan Lycaon'u babasının meyve bahçesinde çalışırken kıstırdı. Onu Lemnos'a götürüp köle olarak sattı. Eetion tarafından İmbros'ta (Gökçeada) tanınarak satın alındı ve Truva'ya getirildi. Akhilleus Lycaon'u, Patroklos'un ölümünden 12 gün sonra yakalayıp vahşice katletmişti.

45. Büyük Aias'ın serüvenleri

Büyük Aias da (Ajax), yurdundan evinden ayrı kaldığı 9 yılı öne sürüp, uzun süren kuşatmadan da sıkılıp adamlarıyla Anadolu'yu yağmalama iznini Agamemnon'dan aldı. Telamon'un oğlu ilk iş olarak Trakya yarımadasındaki Polymnestor'un sarayına bir sefer düzenledi. Burada Priamos'un oğullarından Polydorus konuk olarak bulunuyordu. Priamos oğlunu eğitilmesi için oraya küçük bir hazineyle birlikte göndermişti. Aias, saraya askerleriyle zorla girince Polymnestor ne isterlerlerse alabileceklerini, barış istediklerini, canlarına bir zarar gelmemesi için de tüm hazineyi vereceğini söyledi hatta ilâve olarak öz babası hakkında da kötü sözler söyledi. Kendi ve ailesinin canını garantiye almak için Priamos'un oğlu Polydorus'u Aias'a verdi. Aias tüm bunların üzerine Polymnestor'a ve ailesine birşey yapmadı ama Priamos'un oğlu fidiye olarak yanına alıp ganimetlerle oradan ayrıldı. Oradan Bandırma yakınlarındaki kıyılara yönelerek Frigya kralı Teleutas'ın

(Teuthras) güzel şehrine saldırdı. Savaşçı Periboea'yla birlikte Aias, kralın sarayına girdiler. Aias, Teleutas'ı teke tek dövüşmeye mecbur etti ve onu yenerek öldürdü. Daha sonra duru güzelliği dillere destan prenses Tecmessa'yı (Tekmessa) köle olarak kendine ayırdı. Aias, asil görünüşü, boyu posu ve sıradışı güzelliği yüzünden bu kıza aşık oldu ve ona eşi gibi davranarak, diğer köle kızlardan ayrıcalıklar tanıdı. Yunan geleneklerine göre kölelerle evlenmek yasak olmasa büyüleyici çekiciliği olan bu kıza evlenecekti. Aias, bol ganimetle Truva'ya döndü ve adet olduğu üzere tüm ganimetleri ortaya koydular. Akhilleus ve Telamoniyalılar da yağmadan dönmüşlerdi ve onlar da ganimetlerini Aias'inkilerin yanına koydular. Sıra tutsak kızların çıplak gösterimine gelince kalabalık olarak toplandılar. Sıra Tecmessa'ya geldiğinde herkes onun güzelliğine hayran oldu ve şaşırıldı. Aias, Akhilleus gibi çok sevildiğinden kimse bu bakireye dokunmaya kalkışmadı. Aias savaşı boşverip, aylarca kampta Tecmessa ile gönlünce vakit geçirdikten sonra, kuşatmayla ilgili yeni bir gelişme de olmayınca, dikkatini yeni yağmalara verdi. Agamemnon'un isteğiyle Truva'yı besleyen hayvan sürülerine saldırdı. Priamos'un Kaz Dağlarında sakladığı sürüleri adamlarıyla tek tek katletti. Aias, ganimetleriyle Truva'daki kampa zaferle döndü. Sonra zamanını Akhilleus'la oyunlar oynayarak geçirdi.

46. Rahibin tutsak kızı Khryseis

Akhilleus, kampta durmaktan sıkılıp yeni bir sefere çıkmaya karar verdi. Agamemnon'da ona katılmak istedi. Birlikte Truva civarındaki şehirlerden olan Lyrnessos şehrine gelip, şehri tahrip ettikten sonra ele geçirilen esirler arasında Briseis isminde genç ve güzel bir bakire kızı Akhilleus kendine ayırdı. Akhilleus daha sonra yakın bir bölgede bulunan, bugünkü Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Gülpınar beldesindeki Smintheion tapınağını ve Khrysa kalesini ele geçirdi. Tapınaktan toplanan esirlerin arasında da genç ve güzel bir kız vardı. Khryseis ismindeki bu bakireyi de Agamemnon kendisine ayırdı. Smintheion tapınağının rahibi Khryseis'in babasıydı. Kızın babası zengin ve görkemli hediyelerle izin alıp Agamemnon'un çadırına geldi ve kızının kölelikten kurtulması için yalvardı, dil döktü. Agamemnon Khryseis'in babasına acımadı, aksine ona türlü hakaretlerde bulundu. Üstelik, getirdiği hediyeleri alkoyup, yaşlı adamı da kovdurdu.

47. Apollon'un kızgınlığı

Gözü yaşlı baba hiçbirşey elde edemedi geri dönerken, olayı yukarıdan Apollon ilgiyle izliyordu. Kendi mabedinin rahibine yapılan bu muameleden ötürü çok kızdı ve sonradan Odysseus'un eline geçecek olan meşhur gümüş süslemeli yayını eline alıp, Yunan ordusuna oklarıyla benzeri görülmemiş ölümcül atışlar yapmaya başladı. Okların gelişi görünmez ama sağır edici sesteki atışlarla, her tarafta Yunan askerleri vurularak, düşüp ölüyordu. 9 gün boyunca ölüleri yakan ateşler hiç sönmedi. Apollon sinirinden Yunanlılara bir de veba salgını musallat etti. Akhilleus, bu sıkıntılı işe bir çare bulmak üzere ileri gelen komutanları bir araya topladı. Kalkhas'ın söyledikleri tahmin edilebilirdi. Agamemnon'un Apollon'un rahibine yaptığı aşağılama yüzünden başlarına bu derdin geldiğini açıklayınca, herkes Agamemnon'un buna ne diyeceğini merak etti.

48. Çoktan taşan bardağa bir damla daha. Agamemnon Akhilleus'u yine kızdırıyor

Agamemnon, bilge, kâhin ve kuş okuma ustası Kalkhas'ın kendisine söylediklerinden hiç memnun olmadı ve Khryseis'i (Kryses) babasına önce geri vermek istemedi. İlâve olarak bir de ihtiyar Kalkhas'a çattı: "Uğursuz kâhin, şu güne kadar benim için hayırlı tek söz ağzından çıkmadı." Daha sonra ise bir şart koştu. Ancak Akhilleus kendi kölesi Briseis'i Agamemnon'a verirse, Agamemnon Khryseis'i babasına vermeye razı olacaktı! Akhilleus ise daha önceden kendi öz kızı İphigenia'yı ordular denize açılabilsin diye kurban eden kral Agamemnon'a zaten kin besleyip duruyordu. Bu yüzden kendi gözdesini Agamemnon'a vermedi. Agamemnon Briseis'i alamadı ama Khryseis'i

babasına geri yollamak zorunda kaldı. Kız gönderilir gönderilmez, Apollon'un öldürücü ok yağmuru kesiliverdi. Agamemnon daha sonra, zorla bir gece Briseis'i kendi çadırına Akhilleus'un haberi olmadan aldırıverdi. Bu oldu bittiyi öğrenen Akhilleus, böylece çileden çıkmış oldu. Akhilleus, deniz kıyısında üzgün otururken Thetis geldi ve ona neden üzülüğünü, ne olduğunu sordu. Akhilleus annesinden Zeus'un Truvalıları korumasını ve destek olmasını sağlamasını istedi. Böylece Agamemnon çaresiz kalarak sonunda Akhilleus'a gelip yalvaracaktı. Olayı uzaktan izleyen Zeus, bu isteğin yerine getirebileceğini düşündü.

49. Thetis oğlu için Zeus'a yalvarıyor

Thetis, sıkıntısını gidip, herşeyi zaten bilen Zeus'a anlattı. En başından beri Yunanlıları destekleyen Zeus ise Thetis'i kırmayarak, aksi yöndeki bu isteği yerine getirebileceğini, yardım edeceğini söyleyerek anında taraf değiştirdi. Ama bir şartla! Hera bunu öğrenmeyecekti! Thetis'in geldiğini öğrenen Hera, hışımla Zeus'u sorguladıysa da, Zeus "Ne yapacağımı öğrenmeye çalışma. Cür'et etme sakın! Sus ve itaat et" deyince Hera susmak zorunda kaldı.

50. Zeus, Agamemnon'a rüya gördürüyor

Zeus o gece hemen işe koyuldu ve Agamemnon uyurken ona bir rüya gördürdü. Rüyasında güyâ Nestor gelmiş ve Agamemnon'a eğilip bu gece hemen saldırırlarsa Truva'nın surlarının aşılacağını müjdelemişti. Batıl inançları güçlü Agamemnon ise bu rüya hilesi sayesinde, gördüklerinden çok etkilendi. Gece yarısı uyanıp ordularını toplamaya başladı.

51. Akhilleus'un savaştan çekilmesi

Agamemnon'un Briseis'i elinden alması ile üzülen ve kızan Akhilleus ise savaşçılarını geri çağırılmış ve kendisi de çadırına çekilmişti. Akhilleus, Agamemnon'a haber göndererek artık savaşmayacağını bildirdi. Agamemnon'a çok kızmış olan Akhilleus, lâlâsı ihtiyar Phoiniks'in söylediği nutukla biraz yatıştı. Agamemnon ise bu durumun fazla uzun sürmeyeceğini ve bu savaş için doğmuş olan Akhilleus'un, eninde sonunda yola geleceğini ve savaşa katılacağını düşünüyordu. Ayrıca gördüğü rüyanın da etkisiyle, surları onsuz da aşabileceklerini sanıyordu.

52. Menelaos Paris'i korkutuyor

Zeus, ilk iş, İris isimindeki habercisini Truva'ya yollayarak büyük bir saldırının yaklaştığını haber verdirdi. Truva ordusu gelen haberle o gece tüm hazırlıklarını yaptı. Yunan ordusu çok geç saatlerde saldırıya geçtiğinde, Truva ordusu hazır şekilde onları bekliyordu. Böylece, iki ordu surların dışında karşı karşıya geldi. Truva'nın başlıca kahramanları Hektor ile Aeneias idi. Ama o gün Menelaos'un karşısına çıka çıka Paris çıktı. Çünkü, Hektor ile Aeneias Truva'nın başka bir yerinde savaşmaktaydılar. Menelaos, Paris'i görünce arabasına atlayarak hiddetle saldırdı. Kalabalık karşısında Paris, ordunun gerilerine kaçarak kurtulunca, durumu uzaktan gören Hektor, Paris'in korkaklığına kızdı. Bunun üzerine Paris, Menelaos'a teke tek meydan okudu ve teklifine cevap beklemeye başladı.

53. Menelaos ve Paris gece yarısından sonra karşı karşıya

Hektor, Yunanlılara Paris'in teklifini söyledi. Menelaos ve Paris teke tek savaşacaklardı. Binlerce meşalenin ışığında çekilen kur'a sonucu ilk hücum hakkı Paris'e çıktı. Alacalı bir panter postuna sarınmış olan Paris'in attığı kargı, Menelaos'un kalkanında eğildi. Menelaos kargısını savurduğunda ise, kargı Paris'in kalkanı delerek gömleğini yırttı. Menelaos, kılıcı ile Paris'in tolgasına vurdu. Kılıcı

3 parça olarak kırıldı. Silahsız kalan Menelaos, bir hiddet çılgılığı atarak Paris'e saldırdı, tolgasının püskülünden tuttu ve Yunanlılara doğru yerde sürükledi. Durumu ileriden izleyen Aphrodite, Paris'e yardımcı olmak üzere Menelaos'un elinde tuttuğu, Paris'in miğferinin kayışını kopardı ve böylece Menelaos'un elinde sadece içi boş tolga kaldı. Tunç uçlu kargısı ile Paris'in peşine düştü, fakat Aphrodite Menelaos'u kalın bir sisle örterek onun etrafını görmesini engelledi. Karışıklıktan faydalanıp Paris'i alıp Helena'nın odasına götürürken de artık şafak söküyordu. Bu arada, Menelaos kızgınlıkla her yerde Paris'i arıyordu. Menelaos, kendisinin zaferini ilân ederek Paris'in sözünde durmasını ve Helena'nın kendisine verilmesini istedi. Menelaos'a göre, Paris yenilmişti. Ama Helena verilmedi. Böylece kızgın Menelaos adamlarını toplayarak geriye, denizin kıyısındaki toplanma yerine döndü. Antlaşmaya göre kimse kimseye zarar vermeyecekti.

54. Menelaos yaralanıyor ve çekilen kura

O sırada Olympostakiler büyük bir toplantı düzenlediler. Ölümsüzler, altın kupalarından ambrosia ölümsüzlük şarabı içip içip aşağıdaki Truva'ya bakıyorlardı. Hera ve Zeus, savaşın uzun sürmesinden sıkılmışlardı. Truva şehrinin yıkılmasına o zaman karar verdiler. Zeus, kızı Athena'yı yanına çağırarak, antlaşmanın bozulmasını sağlamasını istedi. Kendisi de Truva'nın tahrip edilmesini isteyen Athena, memnuniyetle sabahın ilk ışıklarıyla Olympos'tan inerek Truvalıların yardımına gelmiş olan Lykia'luların arasına karıştı. Ok atmakta ustalığıyla ünlü Lykaon'un oğlu Pandaros'u Zeus'un selamı, şeref ve zafer vaadiyle kandırdı ve Pandaros'un Menelaos'a bir ok atmasını sağladı. Lykia'lı okçu Pandaros'un attığı ok, Menelaos'u ölümcül şekilde yaralayacak iken, Athena'nın okun yönünü azıcık değiştirmesiyle ok, Sparta kralının kemerine, böğrüne saplandı. Menelaos'un yarası kemer sayesinde ağır değildi. Birazcık kanı aktı. Paris'in siste kaybedilmesi ve Helena'nın verilmemesi yüzünden antlaşma zaten bozulmuştu. Menelaos'un bu şekilde centilmenlik dışı, habersiz olarak uzaktan okla yaralanması işin tuzu biberi oldu. Agamemnon'un komutasında tek vücut olarak ortalığı toza katarak saldırdılar. Savaş tanrısı Ares, Truvalıları canlandırıyor, Athena ise Yunanlıları kolluyordu. İki ordu yenilemeyince, Athena savaşçılardan Stentor'un kılığına girerek, orduya seslenerek onları yüreklendirdi. Truvalılar böylece gerilemeye ve asker kaybetmeye başladılar. Hektor, iki ordunun arasına girerek Yunanlılara savaşı sona erdirmek için kendine güvenenin öne çıkmasını istedi. Agamemnon kendisi başta olmak üzere, Diomedes, her iki Aias, İdomeneus, Meriones, Thoas ve Odysseus öne çıktılar. Agamemnon, Nestor'a ne yapılacağını sordu. Nestor bu dokuz kişiden savaşacak olanın kura ile seçilmesini tavsiye etti. İsimlerin yazıldığı kuralar Agamemnon'un miğferine atıldı. Miğfer, içinde son isim kalana kadar sallandı. Kalan son isim Telemon'un oğlu ve güçlü kuvvetli Aias'ın (Ajax) idi.

55. Aias ve Hektor teke tek karşı karşıya

Öğle vakti ikisinin birbirine saldırmaması bir sonuç vermedi, yenilemediler. Tyckhios'un Aias için yaptığı yedi kat derili kalkanı Hektor delemeyemedi. Aias'ın attığı mızrak ise Hektor'un kalkanını deldi. Birbirlerine saldırdılar. Hektorun boğazı hafifçe çizildi. Hektor'un attığı kaya Aias'ın kalkanında sadece ses çıkarttı. Aias'ın attığı dev kaya ise Hektor'un kalkanını tamamen parçaladı. Mızraklar ve kalkanlar elden çıkınca, hava kararırken kılıçlarını çektiler. Her iki tarafın habercileri koşarak alana geldiler. Truvalı İdaios ve Yunanlı Talthybios, uzun sııkları uzatarak, ikisini ayırdı. Gecenin yaklaştığını, ikisinin de Zeus tarafından sevildiğini, çarpışmanın şimdi dostça bitirilmesi gerektiğini söylediler. Hektor, Aias'a gümüş kabızalı kılıcını, kınını ve kemerini uzattı. Aias ise kırmızı kuşağını belinden çözdü ve rakibine sundu. Sonra centilmence ayrıldılar.

56. Diomedes Aeneias'a karşı

Ertesi gün Yunanlı savaşçı Diomedes, Truvalı kahraman Pandaros'u öldürdü ve Aeneias'ı yaraladı. Aeneias'ı annesi Aphrodite, Diomedes'in mızrağıyla elinden yaralansa da Diomedes'in elinden oğlunu zor kurtardı. Athena'nın desteğiyle Diomedes, Priamos'un iki oğlunu, Khromios ve Ekhemmon'u arabalarından alaşağı ederek öldürdü. Zırhlarını aldı. Yaralı Aeneias'la tekrar karşılaşan Diomedes, ona saldırdı. Apollon Aeneias'ı korudu ve Diomedes'in güçlü darbelerine karşı araya kalkanını soktu. Nihayet, Diomedes dördüncü defa vuracakken Apollon'un sabrı taşı ve Diodemes'e kızdı. Apollon'dan korkan Diomedes, Aeneias'ı bıraktı. Apollon ise Yunanlıları oyalamak için Aeneias'ın hayali bir cesedini meydana koydu. Yunanlılar Aeneias'ın sahte cesedi uğruna acımasız bir kavgaya başladılar. Aeneias'ın sahte cesedini gören Truvalıların da moralleri bozulmuştu. Askerlerinin geri çekildiğini gören Hektor, Sarpedon'un da kendisini uyarmasıyla kalabalıkları uyardı ve savaşı tekrar canlandırdı. Apollon'un iyileştirdiği Aeneias'ı gören askerler ona ne olduğunu sorgulamaya vakit bulamadan, yeni bir güçle saldırıya geçtiler. Agamemnon, Menelaos, Diomedes, Aias ve Odysseus başta olmak üzere tüm Yunan ordusu kıpırdamadan bekliyordu. Agamemnon'un yaklaşan Truvalılara savurduğu mızrak gitti Aeneias'ın arkadaşı Deikoon'a denk geldi ve onu yere serdi. Savaş tanrısı Ares, kızı Aphrodite'yi yaralayan Diomedes'e kızdığından Hektor'un yanına gelerek destek verdi. Athena tarafından gözü açılan Diomedes, Hektor'un yanındaki Ares olduğunu arkadaşlarına açıkladı. Böylece Yunanlılar Hektor'a saldırmaktan vazgeçtiler.

57. Sarpedon yaralanıyor

Bu duraklama sırasında heraklesoğlu Tlepolemos ile Sarpedon uzaktan birbirlerini tahrik ettiler. Birbirlerine yaklaşarak mızraklarını attılar. İkisinin de atışı isabetliydi. Sarpedon'un mızrağı kendisiyle çok övünen rakibini tam boğazından vurdu. Tlepolemos'un mızrağı ise Sarpedon'un bacağına kemiğe kadar deldi. Tlepolemos'un askerleri lidersiz kalınca, Odysseus yaralı kaçmakta olan Sarpedon'a yetişmek istediye de Hektor gelerek Odysseus ve diğer Yunanlıları geri püskürttü. Zeus, oğlunun bacağındaki bu yarasını iyileştiriverdi.

58. Hera ve Athena savaşa katılıyor. Savaş tanrısı Ares yaralanıyor!

Ares'in yardımıyla Hektor ve Truva askerleri, Yunanlıları gemilerine kadar geriye zorladılar. Hera bu eşitsizliği görünce, Athena'nın altın kaplama, tunç tekerlekli, gümüş aklı, altın boyunduruklu arabasını hazırlattı. Arabaya Hera'nın kendi atları koşuldu. Athena ise babasının altın zırhını giydi, miğferiyle başını örttü, gorgon kalkanını da alarak arabanın gümüş binekliğine atladı. Dizginleri Hera eline alarak ileri atıldılar. Hore'lerin bekçilik yaptığı cennet kapıları açılarak araba dışarı çıktı. Durumu gören Zeus, eşinin bu müdahalesine karışmadı. Hera ve Athena'nın geldiğini gören Diomedes tüm gücüyle mızrağını savaş tanrısı Ares'e attı. Athena'nın yönettiği mızrak, büyük bir güçle Ares'in göğüs zırhını deldi ve kalçasının üst kısmından yaraladı. Savaş tanrısı onbin ölümlünün savaşta bağırmasına denk bir böğürtü kopardı ki, Truvalılar ve Yunanlılar, Zeus'un yıldırımlarını duyduklarını filan zannedip korkuyla duraksadılar. Diomedes, Ares'in hızla Olympos'a yükseldiğini gördü ve sevindi. Ares, babasına kan akan yarasını gösterdi. Zeus onu yatıştırdı ve doktor Paion'a teslim etti. Athena ve Hera, Ares'in yaralanmasının ardından daha fazla vakit kaybetmeden Olympos'a geri döndüler.

59. Glaukos

Savaş meydanında Diomedes, Hippolokhos'un oğlu Glaukos'a rastladı. Daha önce savaş sırasında hiç görmediği bu adama seslenen Diomedes, onun kim olduğunu sordu. Diomedes'in dedesi Oineus, yıllar önce Glaukos'un dedesi Bellerophon'tes'i uzun süre kendi evinde ağırlamıştı. Oineus

konuğuna kırmızı bir kemer, Bellerophontes ise ev sahibine altın bir bardak vermişti diye Diomedes açıkladı. İki şaşkın bakışlar altında sohbet edip, silâhlarını değiştiler. Arabalarından aşağı atlayıp, el sıkıştılar ve birbirlerine sonsuz dostluk sözü verdiler.

60. Ateşkes

Daha sonra, akşam olup karanlık bastırınca savaşmayı kestiler. Her iki ordu da 2 yıldan beri artık bıkkınlık getiren bu savaşın bir an önce bitmesini istiyorlardı ama yine olmamıştı. Nestor'un tavsiyelerine uyararak kamplarının etraflarına hendekler kazdılar ve sahilin kara kısmını duvarla çevirdiler. Truvalılar Yunanların bu hazırlıklarını görünce Helena'yı Agamemnon'a vermeyi düşündüler. Paris bile vatanı ile Helena arasında bir seçim yapmak zorunda bırakıldı. Gün ağarınca Yunanlılar ve Truvalılar ölümlerini toplamak üzere savaş yerine geldiler ve birbirleri ile hiç çatışmayarak dini duygular içerisinde sadece ölümlerini aldılar hatta kardeşçe birbirlerine yardım ettiler.

61. Yunanlılar Truva'yı terk etmeyi düşünüyor

Ölümler gömüldükten sonraki gün Truva ile Akha ordusu sabahın erken saatlerinden itibaren askerlerini toplayıp birbirlerine saldırdılar. Öğle saatlerinde Truvalılar Zeus'un da yardımcılarıyla üstün gelmeye başladılar. Karanlık çökünce Truvalılar Yunanlıları bozguna uğratamadılar. Akşamın erken çökmesi mutlak bir bozgunu önlemişti. Bu yüzden Hektor askerlerine ertesi sabah erkenden tekrar saldırı emri verince, askerler silâhlarıyla uyudular. Yaktıkları yüzlerce kamp ateşi Yunanlıları korkuttu. Hatta Yunanlılar gece gemilerine binip geriye ülkelerine dönmeyi bile düşünmeye başladılar.

62. Agamemnon'un askerlerini test etmesi

Agamemnon, askerlerinin moralini test etmek için herkesin gemilerine binip Yunanistan'a dönmesi emrini verdi. Yaralıların çokluğu yüzünden pekçoğu savaş alanını terkederek gemilerine döndüler. Odysseus, kampa dönen herkesle ilgilenerek, düzeni sağladı. Geriye dönmek isteyenler bir süre daha bekleyeceklerdi.

63. Zeus'un ölüm terazisi

Ertesi sabah Zeus tüm tanrıları topladı ve onlara "bugün savaşa kimse karışmasın" diyerek İda dağına indi. Her iki tarafın askerlerinin savaşa hazırlanmalarını seyretti. Bir müddet sonra savaş her zamanki gibi başladı ve öğlene kadar pekçok insan öldü, çok kan aktı. Güneş en tepedeyken Zeus, altın terazisini çıkardı ve savaşın kaderini teraziye vurdu. Yunan tarafı yere ağır basıp ve Truva tarafı hafif kalınca, Zeus yıldırımlar çıkartan arabasıyla savaş meydanında Yunanlıların tam ortasına indi. Yunanlılara kaderin değişimini haber verince, tüm Yunan ordusunu korku kapladı. Görüntüden Agamemnon ve Aias bile irkildi. Diomedes ise Hektor ölürse aynı gün İlion'un fethedileceğini bildiğinden Hektor'a saldırdı. Zeus, cüretkâr Diodemes'in atının önüne bir yıldırım atınca Nestor'la Diomedes geri çekildiler. Durumu yukarıdan izleyen Hera ve Athena, Yunanlılara yardım etmek istediler. Athena arabasına atladı ama tam Olympos'un kapılarında Zeus ona yetişti ve "Akhilleus savaşa katılincaya kadar Yunanlılara destek yok" dedi. O gece Hektor, askerlerini kaleye geri göndermedi. Skamander nehrinin ağzının kenarında bir kamp kurdurdu ve sabah erkenden saldırma emri verdi.

64. Agamemnon'un hatasını anlaması

Odyseus ve Agamemnon da hafif yaralı olduklarından herkes dönüş hazırlığına başladı. Odyseus, Agamemnon'un dinleyeceği Nestor ve İdomeneus'la konuşarak Truvayı terk etmenin olumsuzlukları, Yunanistan'a Helena'sız ve ganimetsiz dönmelerinin başlarına getireceği felâketleri hatırlattı. Üçü Agamemnon'a giderek bunu paylaştılar. Agamemnon, savaşı bitirip bir an önce dönmekten başka birşeyi istemediği söyleyince, Nestor bunun tek şartının Akhilleus'un tekrar savaşa dönmesi olduğunu belirtti. Nestor ayrıca, Agamemnon'a, Akhilleus'un elinden aldığı Briseis'i de hatırlatınca, Agamemnon hatasını geç de olsa anladı. İleri gelen tüm komutanların önünde Akhilleus'a vereceği türlü altın, değerli eşya, onlarca esir kızı ve hâlâ Agamemnon'un elini sürmediği Briseis'i geri vereceğini vaadetti. Verilecek hediyelere sevinen şefler Akhilleus'un çadırına bir heyet göndermeye karar verdiler.

65. Akhilleus'a elçi gönderilmesi

Odyseus, Aias ve Akhilleus'un hocası ve lâlası ihtiyar Phoenix bu iş için seçildiler ve Akhilleus'un çadırının bulunduğu Myrmidon'ların kampına geldiler. Patroklos'a lir çalan Akhilleus dışında diğer savaşçılar uyuyorlardı. Yemekten sonra Odyseus, Akhilleus'a Agamemnon'un elini bile süremediği Briseis'i ona iade kararından ve diğer vaadlerinden sözetti ama Akhilleus kararını değiştirmeyi. Akhilleus'un kararını değiştirmemesi Agamemnon'un hoşuna gitmedi ve o gece rahat uyuyamadı. Nestor uykusuz Agamemnon'un yanına gelip askerlerin olası bir baskından çekindiklerinden bahsetti. Truva ordusunun neyi planladığını bir türlü kestiremiyorlardı. Bunun için Truva ordusuna sokulup bilgi almak maksadıyla casus göndermeyi planladılar.

66. Rhesos'un atları

Yunan şefleri Truvalıların kamplarına yaklaşıp bilgi alması için Odyseus ve Diomedes'i seçtiler. Bu ikisi istemeye istemeye yola koyuldular. Bu sızma işi için en zayıf yer olarak düşündükleri Thrakialıların bölgesine girdiler. Thrakialı savaşçılar uykudaydılar ve orada onların meşhur kahramanı Rhesos'un beyaz ve rüzgâr gibi hızlı atlarını gördüler. Söylentiye göre eğer bir gün Rhesos atlarını Skamandros nehrinde sularsa bu atlar yaralanmaz ve ölmez olacak ve bu da Yunanlıların işini zorlaştıracaktı. Bu sebeple Odyseus, Rhesos'u uykuda görünce eline geçen fırsatı değerlendirdi ve Diomedes'e onu öldürmesini söyledi. Diomedes Rhesos'u öldürürken Odyseus da savaş arabasının arkasına bağlı durumdaki atları çözdü. İki, bu cins atlara atlayarak Agamemnon'un kampına döndüler.

67. Zeus Truvalılara yardıma geliyor

Ertesi sabah iki taraf kıran kırana tekrar birbirlerine girdiler. Truvalılar sinsî baskında kaybettikleri Rhesos'un intikamını almak istiyorlardı. Atların Yunanlılara geçmesini hazmedememişlerdi. İki taraf birbirlerine bir üstünlük göstermeden yapılan savaşta öğle saatlerine kadar yüzlerce kişi öldü. Öğle vakti Yunanlılar birbirlerini gayrete getirerek Truva ordusu saflarını yarabildiler. Agamemnon öne geçerek Truva'nın ünlü komutanlarından birisi olan Bianor'u, mızrağıyla yüzüne atış yaparak öldürdü. Bu darbe anında Bianor'un kalın miğferi delindi ve yüzü parçalandı. Agamemnon Priamos'un oğullarından Antiphus ve İsos'u öldürdü. Komutanlarını ve prenslerini bir bir kaybetmeye başlayan Truva ordusunda büyük bir bozgun başladı. Hektor bu arada Zeus'un koruyuculuğunda bu kıyımdan bir zarar görmeden kurtuldu. Zeus, habercisi İris'i çağırdı ve Hektor'a dayanmasını için haber gönderdi. Hektor tanrıların tanrısının onlarla olduğunu öğrenince canlandı ve etrafındaki savaşçıları düzenli bir şekilde bir araya getirdi.

68. Agamemnon ve Odysseus yaralanıyor

Yunanlılar surlara yaklaşınca karşı hücumla geçtiler. Agamemnon kudurmuş gibi gelen Truva ordusunu dağıtmak için çok uğraştı ve bu sırada kolundan bir mızrak yarası aldı. Çok kan kaybetti. Morali bozularak geri dönüp çadırına çekildi. Yunanlı başkomutanın yaralanarak savaştan çekildiğini gören Hektor, askerlerinin kahramanlık duygularını alevlendirerek onlara seslendi ve yeni bir akın başlattı. Yunanlılara tekrar saldırdılar. Yunanlıların arasında başlayan paniği ve karışıklığı gidermek için çok uğraşan Diomedes'in ayağına Paris'in attığı bir ok isabet etti. Odysseus, onun yardımına koştu ve vücudunu ona siper ederek oku çıkardı. Elinde mızrağı ile ayağa kalktığı anda ise Truva ordusu önünde neredeyse tek başına kalmıştı. Bu sırada bir mızrak gelip Odysseus'un parlak zırhını parçaladı ve böğrüne girdi. Odysseus üç defa bağırarak yardım istedi. Menelaos ve Aias onun sesini duydular ve İthaka kralını son anda kurtardılar. Odysseus'un yarasını saran Asklepios'un oğlu becerikli doktor Makhaon, daha sonra Paris'in attığı üç başlı bir okla yaralandı. Nestor, Makhaon'u arabasına alarak tehlikeli bölgeden uzaklaştırdı. Arabası ile Yunan kampına girdi ve hızla Akhilleus'un çadırın yanından geçti. Akhilleus bu arada kendi gemisinden savaşı izlemekteydi. Nestor'un bir yaralı getirdiğini görünce Patroklos'u çağırdı ve yaralının kimliğini öğrenmesini istedi. Nestor Patroklos'a Akhilleus'un savaştan uzak durması ile başlarına gelenlerden birisi olarak Makhaon'un yaralanmasından bahsedince Patroklos'un canı sıkıldı. Bu arada Yunanlıların son savunma çizgisine gelen Truvalılar artık neredeyse kampa girmek üzereydiler. Hektor'un liderliğinde ordu sonunda bu hattı da yarararak Yunan kampına girdi. Teukros, bir zamanlar Herakles'in arkadaşı, savaşçı Telamon'un oğlu idi ve Priamos'un kızı Hesione'yle evliydi. Ok atmada çok nişancı olan Teukros, kaderin garip bir cilvesiyle Truvalılara karşı savaşıyordu. İsabetli oklarıyla Truvalıları püskürtmeyi ve ilerlemelerini durdurmayı başardı. Teukros, attığı bir okla Hektor'un savaş arabasındaki arkadaşını öldürünce, Hektor arabasından inip büyük bir kayayı Teukros'a fırlattı ve onu ağır yaraladı. Bu arada, Agamemnon, Odysseus, yaralı Diomedes ve diğerleri gemilerine kaçmışlardı. Kargaşada yaralanan Menelaos adamlarıyla geri çekilmek zorunda kaldı. Menelaos'un yarasını Kheiron'un yetenekli öğrencisi Asklepios tedavi ederken Paris'in attığı uzak mesafe atış bir ok gitti tedavi yapan Asklepios'u yaraladı. Yaralanan Asklepios'un yardımına öğrencisi Kekamede koştu. Yunan ordusu çökmüştü. Nestor'un bunlara çektiği bir nutuk, kaçmayı düşünen Agamemnon ve diğer komutanların aklını başına getirdi ve hepsi savaşmak için kampa geri döndüler.

69. Apollon yardıma geliyor

Yenilmiş Yunanlıların cesareti komutanlarının kendilerine yardıma gelmesiyle yeniden canlandı ve Truvalılara karşı hücumla geçtiler. Truvalılar bu karşı saldırıdan dolayı şaşırıldılar ve biraz geri çekildiler. Bu sırada ağır yaralı Teukros'un intikamı için Aias'ın fırlattığı büyük bir taş Hektor'a isabet etti. Hektor aldığı darbenin etkisiyle yere yıkılınca birkaç savaşçı onu bir arabaya koyarak oradan uzaklaştırdı. Hektor, yarası yüzünden cesaretini kaybetti ve korkuya kapıldı. Apollon buna seyirci kalamadı ve cesaret vermek için Olympos'tan aşağı indi ve Hektor'la konuştu. Hektor kendine geldi ve koşarak askerlerinin bulunduğu yere ulaştı. Yunanlılar onu tekrar karşılarında çok kızgın bir halde görünce şaşırıldılar ve kaçmaktan başka birşey düşünmediler. Apollon bu arada tanrısal gücüyle Yunan kampının önünde bulunan hendeklerin etrafındaki engelleri ve parmaklıkları kaldırıverdi. Yunanlıların kamplarını korumak için büyük emeklerle yaptıkları kalın duvarları Apollon yıktı ve onları sürükleyerek gemilerinin önüne kadar götürdü.

70. Odysseus Palamedes'ten öcünü alıyor

Odysseus, ihtiyar Palamedes'ten alacağı intikam için yanıp tutuşmaktaydı. Çünkü, 9 yıl önce kendisi orduya katılmamak için deli rolü yaptığı anda, oğlunun neredeyse ölümüne sebep oluyordu. Ayrıca, 9 yıldır eşinden ayrı kalmasına sebep olan bu savaşa katılması onun yüzündendi. Nihayet bir gün

Agamemnon Odysseus'u ordunun tahıl ihtiyacı için civara keşfe yolladı. Odysseus eli boş dönünce Palamedes, Odysseus'la yine dalga geçip, aşağılayıcı sözler söylemeye başladı. Odysseus ona meydan okuyarak "daha iyisini yapabileceksen git sen bul tahıl" deyince, Palamedes, adamlarını toplayarak denize açıldı. Bir müddet sonra gemileri tahılla dolu olarak geri dönünce Odysseus küplere bindi. Kuşatmanın uzamasını da fırsat bilerek, Palamedes'ten intikam almak için bir plan yaptı. Truvalı bir tutukluya Priamos'un ağzından Palamedes'e hitaben zorla bir mektup yazdırttı. Sonra da tutukluyu öldürdü. Mektubu ve bir miktar altını alıp, Palamedes'in balık tutmaya gittiği bir gün, çadırına gitti. Mektubu bulunacak bir yere, altınları ise çadırın zeminine gömdü. Odysseus, mektubun bulunmasını da bir şekilde sağladı. Agamemnon, mektubu okuyunca çok kızdı. Mektupta şöyle yazıyordu: "Palamedes, bana yaptığın yardımlar için gönderdiğim altınlar elinize ulaştı ise bana bilgi verin." Palamedes olabilecek en güçlü şekilde durumu inkar etti ve bunun bir komplo olduğu konusunda ısrar etti. Agamemnon, kendisine ihanet ettiğini düşündüğü yaşlı Palamedes'i tüm yalvarmalarına karşın taşlanarak öldürülmesi emrini verdi. Palamedes, Odysseus'un da içinde bulunduğu bir kalabalık tarafından vahşice öldürüldü. Bu durumu yukarıdan uzaklardan izleyen Nemesis, Odysseus'un vatanına dönmeden önce iyi bir cezayı hak ettiğine hükmetti.

71. Palamedes'in babasının Agamemnon'dan intikamı

Oğlunun öldürüldüğü duyan babası Nauplius, bir tekneye atlayarak Truva'ya geldi ve oğlunun dürüst bir insan olduğunu, oğluna mutlaka bir komplo kurulmuş olduğunu Agamemnon'a ve tüm ileri gelenlere söyledi, adalet istedi. Agamemnon, yaşlı adamı kovdurunca, Nauplius teknesiyle Yunanistan'a dönerek, tüm şehirleri gezerek, Truva'daki komutanların eşlerine ulaşacak şekilde haberciler tuttu. Haberlere göre, Truva'daki Yunanlı savaşçıların hepsi, Truva'da ve çevresini yağma ederken ellerine geçirdikleri bakire kızlardan harem kurmuşlardı. Savaş bittikten sonra ordu döndüğünde, 9 yıldır kendilerini beklemekte olan eşleri kendilerini, gelecek ikinci, üçüncü, belki daha fazla genç eşlere hazırlamalıydılar. Bunu duyan eşler, 9 yıldır süren beklemeye son verip kendilerini erkeklere sundular. Agamemnon'un karısı Klytemnestra bile, kendisinin uzun süredir peşinde olan ısrarlı Aegisthus'a evet dedi. Thyestes'in oğlu Aegisthus'la aşk yaşamaya başladı. Agamemnon döndüğünde ikisi onu öldürecekti.

72. Sarpedon'un ölümü

Sarpedon, Truva ordusunda değerli bir komutandı. Zeus ile Europe'nin oğlu olan Lykialı kahraman Sarpedon, Anadolu'ya destek için savaşa katılmıştı. Radamanthys ve Minos'un kardeşi olan Sarpedon, Patroklos'la çarpıştı ve bu tanrılar katında büyük tartışmalara neden oldu. Sonunda Zeus, oğlu Sarpedon'u feda etmek zorunda kaldı. Sarpedon'un ölüsünün başında çok şiddetli çarpışmalar oldu. Zeus, üzüntüsünden gökten yağmur gibi kan yağdırdı. Zeus'un emri ile Apollon o kargaşada Sarpedon'un ölüsünü aldı ve Hypnos ve Thanatos ile birlikte yurduna Lykia'ya götürdü, orada yıkadı ambrosia ile kokuladı. Sarpedon'un ölümü Thetis'i de etkilemişti. Çünkü yazgıya göre Sarpedon'dan kısa bir süre sonra Hektor, ondan sonra Memnon, sonra da Akhilleus ölecekti.

73. Hera Zeus'u uyutuyor

Geri dönüp dönmeme konusunda yunan kampında yine çıkan tartışmaları dinleyen Poseidon, yaşlı bir komutan kılığına girerek Agamemnon'a ve askerlerine cesaret veren bir konuşma yaptı. Göklerin kraliçesi Hera, kardeşi Poseidon'un da Yunanlılara destek verdiğini görünce, Zeus'un dikkatini savaştan alacak birşey düşündü. Aşk tanrıçası Aphrodite'ye giderek onun büyüleri kemerini ödünç aldı. Trakya'daki Uyku'nun evine geldi ve ona tanrıların babasının parlayan gözlerinin o gece uykuyla kapanmasını için yalvardı. Uyku korktu, çünkü Truva Seferi dönüşünde Zeus'un oğlu Herakles'i de

Hera'nın isteğiyle uyutmuş, Zeus'u çok kızdırmıştı. Uyku eğer Gece'nin kucagında saklanmasaydı, ölebilirdi. Korku içinde Hera'ya bunları hatırlatınca Hera, Styx nehri üzerine yemin ederek kendisine eş olarak Zarafet'i vereceğini vaad etti. Hera Olympos'a geri döndü ve büyülü kemer belinde olduğu halde Zeus'a göründü. Zeus, Hera'yı gördüğünde içi arzu ile yanmaya başladı ve bu arzu o kadar güçlüydü ki, savaşı tamamen unuttu. Hera görünmez durumdaki Uyku'ya işaret verince Zeus, uyuyakaldı. Hera, Uyku'yu haberci olarak Poseidon'a yolladı ve acele etmesini istedi. Poseidon ön saflardaki savaşa katılarak Yunanlıları cesaretlendirdi. Truvalılar, sağ elinde parlayan bir şimşek gibi dehşet verici büyük bir kılıçla saldıran savaşıya saldırmaya cesaret edemeyip geri çekildiler. Aias'ın attığı taş Hektor'u bayıltınca Glaukos, Aineias, Sarpedon, Polydamas ve Agenor, Hektor'u kalkanlarıyla koruyup onu savaş arabasına geri götürdüler. Hektor'un kendinden geçmiş halde savaş yerinden götürüldüğünü gören Yunanlılar daha kuvvetli bir şekilde saldırmaya başladılar.

74. Zeus uyanıyor

Hektor güvenli bir yere götürüldüğünde Zeus uyandı ve başını Hera'nın kucagından kaldırdı. Bir bakışta durumu farkederek Hera'ya kızmaya başladı. Bu arada Yunanlıların arasında parlak kılıcıyla Poseidon'u da farkedince kızgınlığı iyice arttı. Büyülü kemer sayesinde Hera, Zeus'u yatıştırdı. Zeus habercisi İris'e Poseidon'un aradan çekilmesi isteğini ilettili. İris Poseidon'a bunu söylediğinde "Kur'a bana denizi, Hades'e yeraltını, ona ise gökleri verdi. Bu durumda toprak hepimize ait. Söyle ona işime karışmasın!" İris ona "bu sözleri aynen iletelim mi?" diye sorunca Poseidon, kendine geldi ve denizin sularına dalarak ortadan kayboldu. Apollon Hektor'un kendine gelmesini sağladı ve ona enerji aktardı. Hektor'un cesaretlendirmesiyle Truvalılar tekrar toplanıp hücumla kalktılar. Hendek ve duvarları aşım gemilere kadar onları kovaladılar. Gemileri ateşe veremedi, birbirlerine üstünlük sağlayamadan bir süre yoğun çarpışmalar oldu. Teukros Hektor'a doğru yayını gerdi ise de Zeus yayını ipini koparıverdi. Bunu gören Hektor, Zeus'un desteğiyle Yunanlıların işini bitirmek üzere askerlerini coşturdu. Bu, Yunanlıların ikinci yenilgisiydi. Nereden kimin çıkardığı bilinmez, "ilk yunan gemisini kim yakacak" diye bir iddia çıkınca da, saldırı iyice şiddetlendi. Hektor, Protesilaos'un Truva'ya karşı gönderdiği en güzel geminin arka pruvasına ulaşmıştı. Aias bile bu saldırıları geri püskürtmekte aciz kaldı.

75. Patroklos Akhilleus'un zırhını kuşanıyor

Truvalılar daha büyük bir saldırı başlatıp kampı talan etmeye giriştiler. Bu sırada Patroklos, Eurypylos'un yarasını sarıyordu. Truvalıların kampı işgal ettiğini görünce şaşırıldı. Kalkıp Akhilleus'un çadırına doğru koşmaya başladı. Yunanlılar bu sırada gemileri korumak için bir hat oluşturmuşlardı ve canla başla bu son hattı korumaya çalışıyorlardı. Aias, safların ortasına kadar gelen Hektor'u görünce büyük ve ağır topuzuyla o tarafa ilerlemeye başladı. Gemileri yakmaya çalışan Truva askerlerini birer birer öldürüyordu. Savaşın ilk başlarında ölmüş olan Protesilaos'un gemisinin ateşe verildiğini gören Akhilleus, işin ciddiyetini anladıysa da hiçbirşey yapmadı. Yarası sarılı Eurypylos, Patroklos'la konuşarak onun Akhilleus'un zırhını giyerek savaşa katılmasını önerdi! Patroklos, Akhilleus'a gidip durumun ciddiyetini anlattı ve onu kararından vazgeçirmeye nafiile uğraştı. Akhilleus savaşa katılmak yerine, zırhını, silahlarını ve ölümsüz atı Xanthos'u Patroklos'a vermeyi uygun buldu.

76. Truvalılar geri püskürtülüyor

Myrmidon'ların başına geçen Patroklos, Akhilleus'un zırhını kuşanmış halde, elinde onun silahlarıyla, onun ölümsüz atına binmiş halde hücumla geçti. Çok uzaklardan bile farkedilen ışıltılı zırhlar içindeki Patroklos'u, görkemli atın üzerinde görüp, onu Akhilleus sanan Truvalılar, tam sonuca ulaşım gemileri yakmak üzereyken, onun büyülü görüntüsünden paniğe kapılıp gerisin

geriye kaleye doğru kaçmaya başladılar. Çıkan panik epey büyüktü. Hatta, Hektor bile atlarını Truva'nın Skaia kapılarında zor durdurabildi!

77. Patroklos ölüyor

Hektor, orduları tekrar düzenleyerek peşlerinden gelen Yunanlılara karşı atak düzenlemeyi çabucak organize edebildi. Patroklos, Akhilleus'un zırhı üzerinde olduğu halde, tıpkı Akhilleus gibi çarpışarak tam 3 defa bu karşı müdahaleyi bastırmak için çabaladı. Dördüncü saldırıda, Euphorbos isminde Truvalı bir savaşçı uzaktan mızrak atarak Patroklos'u sırtından yaraladı. Bu yaralama işine Apollon uzaktan yardım etmişti. Yaralı Patroklos'u Akhilleus zanneden Hektor, onun sırtından yaralı olarak geri çekilmeye çalıştığını görünce hemen ileri doğru atıldı ve Patroklos'un karnına doğru, zırhın arasından, mızrağını saplayıverdi. Patroklos, son aldığı ölümcül yarayla attan düşerek orada öldü. Akhilleus'un atı da kaçarak son hızla Yunan kampına doğru uzaklaştı. Feci durumu gören Menelaos, Akhilleus'un zırhını ve silahlarını geri almak için çok uğraştı. Bu iş için oraya çok adam gönderdi ama başaramadılar. Truvalılar, aç kurtlar gibi Akhilleus zannettikleri Patroklos'un cesetinin başına üşüştiler. Menelaos, yoğun kalabalık yüzünden çaresiz kalınca Aias'a seslendi. Aias, Menelaos'u da yanına alarak büyük bir güçle Patroklos'un ölüsünü ve benzersiz silahları geri alabilmek üzere saldırdılar. Oklar, mızraklar ve diskler bu savaşta, bu anda hiç bu kadar yoğun olarak kullanılmamıştı.

78. Hektor, Akhilleus'un zırhını giyiyor

Kargaşaya rağmen, ceset soyulunca, Hektor, öldürdüğünün Akhilleus değil de Patroklos olduğunu görünce şaşırды. Sonra Akhilleus'un silahlarını güvendiği adamlarına vererek, bunların hızla Truva surlarının içine götürülmesini emretti. Hektor ise kılıcıyla Patroklos'un kafasını bedeninden ayırmaya hazırlanırken, Aias'ın yedi katlı boğa kalkanyla yaklaştığını görünce niyetinden çabucak vazgeçti ve silahları kaleye geri götüren adamlarının arkasından arabasını sürerek oradan uzaklaştı. Patroklos'un ölüsünü elinde imkân varken almayı orada bırakmasının büyük bir hata olduğunu sonradan anladı ama artık çok geçti. Hektor, Truva surlarının içine girince hemen arkadaşlarının neşeli zafer bağırıtları içinde Akhilleus'un efsanevi zırhını giyip, kuşandı. Thetis'in Hephaistos'a oğlu için yaptırdığı parlak ışıklar saçan miğferi başına geçirince "Bu silahları Patroklos'un ölüsünü bana getirecek yigitle paylaşacağım" dedi. Askerler bunu duyar duymaz bütün ovayı toza bulayarak hücumla kalktılar. Yunanlılar Patroklos'un ölüsünü kaptırmamak için büyük gayret gösteriyorlardı. Patroklos'un ölüsü için çok büyük bir savaş oldu ve çok kişi öldü. Havada oklar, diskler ve mızraklar uçuşuyor, her yer kana bulanıyordu. Aias ise sonun yaklaştığını hissederek Menelaos'a seslendi ve Akhilleus'a Patroklos'un öldürüldüğü haberinin verilmesini istedi. Nestor'un oğlu Antilokos bu haberi vermek için istemeye istemeye Myrmidon'ların çadırına doğru koştu.

79. Akhilleus Patroklos'un ölüm haberini alıyor

Akhilleus, Yunanlıların dağınık bir şekilde geri çekilmelerini kayıtsız bir şekilde izliyordu. Antilokos gözyaşları içinde ona gelerek "Patroklos öldü, senin zırhını Hektor kuşandı, silahlarını da aldı" deyince Akhilleus hem Patroklos'un ölümüne hem de silahlarını ve zırhını yitirmesine çok kızdı. Myrmidon'ların şefi büyük üzüntü ve kızgınlığı bir arada yaşıyordu. Thetis onun hıçkırıklarını duyup geldi ve onu teselli etmek istedi. Akhilleus, Hektor'u mutlaka öldürmek zorunda olduğunu söyleyince annesi de yazgısını tekrar hatırlattı oğluna "Ama Hektor'u öldürdükten kısa bir süre sonra sen de öleceksin surların önünde" dedi. Thetis, oğlunun fikrini değiştirmeyeceğini anlayınca ona bari bir gün beklemesini, yanına kadar Hephaistos'a yeni silâhlar yaptıracağını söyleyip uçarak Olympos'a gitti. Akhilleus annesini beklemeye başladı. Bu arada savaş meydanında Patroklos'un ölüsünü bırakarak kaçan atı Xanthos yanına geldi. Akhilleus üzüntüsünden atına kötü sözler

söyleyerek onu azarladı. Bu sırada olayları Olympos'tan izleyen tanrıların arasındaki Hera, ata geçici olarak konuşma yeteneği verdi. At, Akhilleus'a Patroklos'un ölümüne tanrıların sebep olduğunu, Akhilleus'un da Hektor'un ölümünden sonra öleceğine yine tanrıların sebep olacağını söyledi. Akhilleus, atı aracılığıyla kendisine söylenen sözleri dinlerken yıllar önce annesinin kendisine yaptığı uyarıyı ve yazgısını hatırladı. At daha da konuşacaktı ama tanrılar uzaktan işe karışıp onu susturdu.

80. Thetis Hephaistos'a yeni silahlar yaptırıyor

Thetis, demircilerin tanrısı, Zeus'un oğlu efsanevi ve becerikli Hephaistos'a Patroklos'un öldüğünü ve Akhilleus'un yeni zırh ve silahlara acil olarak ihtiyacı olduğunu söyledi. Hephaistos, kendisini bakıp büyüten, asıl annesi Hera olsa da, anne olarak çok sevdiği Thetis'in isteğini kıramazdı. Hera, topal ve çirkin olduğu için Hephaistos daha bebekken onu Olympos'tan aşağı Lemnos adasına atmıştı. Su perisi Thetis ile Eurynome, bebeği kurtarıp büyütmuşlerdi. Hephaistos, elindeki tüm işleri bırakarak demirhanesindeki yirmi ocağı birden canlandırdı ve maharetli elleriyle o gece sabaha kadar çalışarak sonsuz saygı duyduğu Thetis için yeni bir gümüş kakmalı bir kalkan, bir zırh, miğfer ve dizlikler yaptı. Bu sırada Yunanlılar Patroklos'un cesedini savunmak pahasına canla başla savaşıyorlar ve Truvalıları geri püskürtüyorlardı. Akhilleus ise silahsız olduğundan bir hendeğin kenarından Truvalılara doğru 3 defa bağırdı. Bu üç bağırtıya Athena da çığlıklarıyla eşlik etti. Truvalılar bu bağırmanın üçünü de duyup korktular ve paniğe kapılarak geri çekildiler. Sonunda Patroklos'un cesedini almaktan vazgeçtiler. Askerler ölüyü Akhilleus'a getirip bıraktılar. Akhilleus, Agamemnon'a ertesi sabah Patroklos için cenaze töreni olacağını söyleyerek çadırına çekildi. Akhilleus, o akşam Patroklos'un tanınmayacak hale gelmiş ölüsünü yıkadı, güzel kokularla ovdu ve beyaz kefene sardı. Yunanlı askerlerden oluşan çok kalabalık insan kafesi İda Dağına giderek ağaç kesti, gerekli odun hazır olunca Akhilleus'a haber verildi. Akhilleus, kahverengi kıvrıkcık saçlarını tören için traş etti. Patroklos'un cesedini büyük odun yığınının üzerine koydu ve onun cesedi kokulu yağlarla ovdurdu. Patroklos için 12 Truvalı tutsağı, atlarını ve etraftan topladığı kadarıyla 9 köpekten ikisini kurban olarak kestirdi, 7 tanesi yığının üstüne bağlandı. 4 canlı atı zorlukla yığının üstüne yerleştirdiler. Sıra cesedin yakılmasına geldi.

81. Akhilleus Patroklos'un ölüsünü yakmak için rüzgâr tanrılarına sesleniyor

Ateşle odunları yakmak için uğraştığında ise alevlerin cansız yandığını görüp canı sıkıldı. Akhilleus bunun üzerine kuzey rüzgârı Boreas ve batı rüzgârı Zephyros'a dua ederek alevin canlanmasını istedi. İris, Akhilleus'un ricasını rüzgâr tanrılarına ilettiler. Rüzgâr tanrıları o sırada Zephyros'un evinde bir şölendeydiler. İris, aksi ve geçimsiz kuzey rüzgârı Boreas'a sokulup durumu anlatınca Boreas, oğullarından at şeklinde ikisine sahip olan Akhilleus'un ricasını kırmak istemedi. Rüzgârlar Hellepontosa doğru hızla yola çıktılar, gelip ateşi canlandırdılar. Patroklos'un cesedinin canlı ve büyük alevlerle yanmasını sağlayıp cesedi kül ettiler. Akhilleus, Patroklos'un küllerini bir kaba koydu ve sakladı. Sabah olunca Thetis yeni silahlarla geldi ve oğlunu Patroklos için yas tutarken buldu. Ona şöyle dedi: "Hiçbir ölümlü böyle silahlar kullanmamış, böyle bir zırh giymemiştir". Silahları istemeye istemeye yere bıraktı. Akhilleus yaşlı gözlerle silahlara baktı. İntikam duygularıyla Agamemnon ve ileri gelenleri toplantıya çağırdı. Agamemnon daha önce vaadettiği hediyeleri ona verdi. Askerler güzel bir yemek yediler ve biraz dinlendiler. Akhilleus ise yemek yemeden hemen savaşmak için hazırlıklara başlayınca, Odysseus onu tatlı dille ikna etmeyi denedi. Adamların yemeye ve dinlenmeye ihtiyacı olduğunu söyleyince, Akhilleus istemeye istemeye yeni giydiği zırhını çıkardı ve çadırına çekildi. Yarası yüzünden hâlâ bitkin olan Agamemnon'un serbest bıraktığı Briseis, hemen Akhilleus'un çadırına koştu.

82. Patroklos'un onuruna düzenlenen yarışmalar

Patroklos'un ölümü dolayısıyla, onuruna düzenlenen yarışmalarda Odysseus, Aias'la gürleşti. Athena'nın yardımıyla Odysseus, dev Aias'ı yendi. Aias bunun üzerine Odysseus'la bir koşu yarışması istedi. Yine Athena'nın yardımıyla Odysseus, Aias'ı geçti. Athena'nın Apollon'a nazire yaparak Odysseus'a yardım etmesi sebebiyle, Odysseus'un gösterdiği başarılar, diğer tüm komutanları ve askerleri şaşkınlığa düşürdü. Yarışmalar bittikten sonra, tazeledikleri moralle toplu olarak naralar ata ata Truva'ya doğru yürüyüşe geçtiler.

83. Akhilleus savaşa katılıyor

Truvalılar, savaş tanrısı Ares'e benzeyen Akhilleus'u, yeleleri zeytin yağıyla parlatılmış, rüzgâr tanrısı Zephyros'un oğulları efsanevi Xanthos ve Balios isimli ölümsüz atlarının çektiği süslü savaş arabasının üzerinde, kendine güvenen mağrur bir eda ile, parlak güneşin altında, göz kamaştırıcı zırhları ve silahlarıyla en önde görür görmez, onu korkuyla birbirlerine göstermeye başladılar. Her iki ordunun en güçlü savaşçıları da yerlerini almaya başlayınca, bugünkü savaşın yine berabere biteceği ihtimali belirdi.

84. Tanrıların Savaşı

Athena, bazen dış kale duvarının etrafında hendeğin yakınlarında, bazen de deniz kenarında görülüyor, heyecanlı çığlıklarını herkese duyuruyordu. Öbür tarafta savaş tanrısı Ares, kalenin en yüksek kulesinden fırtına gibi bağırarak Simois nehri kenarındaki birliklere cesaret veriyordu. Her iki orduda nifak tanrıçası Eris, kudurmuş gibi dolaşiyor, Zeus, Olympos Dağından gök gürlemeleri gönderiyordu. Poseidon dünyayı öyle bir sarstı ki, tüm dağların zirveleri ve İda, kökünden sallandı ve yeraltı tanrısı Hades bile korkudan tahtından fırladı. Poseidon'un karşısına Apollon, Ares'in karşısına Athena, Hera'nın karşısında yayıyla Artemis vardı. Hermes'in karşısında Leto, demirci Hephaistos'un karşısında ise nehir tanrısı Skamander vardı.

85. Akhilleus Hektor yerine Aeneias'a saldırıyor

Tanrılar da alanda yerlerini alınca, pırıltılar saçan zırhında sağa sola dönen Akhilleus, rakibini aradı. Truvalı Aeneias askerlerin korkusunu yatıştırmak amacıyla sivri uçlu kargısını çok uzaktan Akhilleus'a hızla savurdu. Kargı, Akhilleus'un parlak kalkanına çarpınca müthiş bir ses çıktı ama yedi kat tunçtan yapılmış kalkan delinmedi. Akhilleus'un elinde her zaman taşıdığı Kheiron'un babasına verdiği o mızrağı vardı. Akhilleus bu mızrağı Aeneias'a öfkeyle savurdu. Mızrak Aeneias'ın kalkanını deldi ve kenar süslerini parçaladı. Aeneias eğildiği için mızrak ıslık çalarak kalkandan geçtikten sonra, sırtını çizdi ve gitti toprağa saplandı. Akhilleus, kılıcını çekerek hafif yaralı Aeneias'a saldırdı fakat Poseidon gelerek Afrodite'nin oğlu Aeneias'ı görünmez yaptı ve böylece Aeneias ölümden kurtuldu. Akhilleus öfkeyle Priamos'un oğullarından küçük Polydoros'a saldırdı ve kılıcını karnına sapladı. Sonra da mızrağını saplandığı yerden geri aldı.

86. Akhilleus ırmak tanrısı kızdırıyor

Hektor, Akhilleus'a doğru ilerledi ve ona bağırdı. Akhilleus üç defa mızrağı ile Hektor'a saldırdı ve hamleleri Apollon'un Hektor'u koruması yüzünden boşa gitti. Duruma çok kızan Akhilleus, Hektor'un bir tanrı tarafından korunmasına sinir oldu ve dikkatini başkalarına yöneltti. Dryops'u gözüne kestirdi ve boğazına kargısını saplayıverdi. Demukros'un dizini parçaladı. Bias'ın oğullarını tek kılıç darbesiyle arabadan düşürdü. Korkunç bir orman yangınındaki fırtına gibi etrafı dağıtmaya başladı. At ölüleri, kalkanlar, kılıçlar, diskler ve cesetler üzerinde yürüyor, arabasının tekerleklerinden kanlar damlıyordu. Yerdeki kanlar, araba oturağının süslü kenarlarına kadar

sıçırıyordu. Önüne çıkan her Truvalıyı öldürerek ve öldürdüklerini Skamandros (aynı zamanda Truvalı genç kızların gerdek gecesi öncesi yıkandıkları nehir, bugünkü Küçük Menderes, ya da Kızılısu) nehrine ata ata ilerledi. Mızrağını bir defne ağacına dayararak, elinde sadece kılıcı olduğu halde nehre atladı ve kaçanları kesip biçmeye başladı. Nehir kandan kıpkırmızı oldu. Akhilleus o kadar çok Truvalı öldürdü ki ölümler üstüste gelerek nehrin akışını engelledi. Akhilleus artık kollarının yorulduğunu hissetti. Girdapların içinden 12 adet Truvalı genci öldürmeden çekip aldı ve adamlarına teslim etti. Bunlar Patroklos'un cenazesinde kurban edilen gençlerdi. İlerlerken Priamos'un oğlu Lykaon'a rastladı. Onu daha önce Priamos'un bahçelerinde yakalamış ve satmıştı. Şimdi zavallı kendini kurtarmış ama Peleusoğlunun eline yine düşmüştü. "Bu bir mucize!" diye alay etti Akhilleus. Lykaon, onun dizlerine sarılarak af dilediyse de kılıcını boğazına sokarak öldürdü ve ayağından tutarak nehre attı. Nehre atarken de "kurban verdiğiniz bu nehir sizi bakalım kurtaracak mı?" dedi. O ana kadar zaten Truvalıları tarafını tutan nehrin tanrısı Xanthos bu duruma daha fazla seyirci kalamadı, onu, koruması altındakilerden nasıl uzak tutarım diye düşünmeye başladı. Nehirden iki mızrakla çıkıp gelen Paionialı Asteropaios, Akhilleus'a iki mızrakla birden saldırdı. Skamander de onun ruhuna cesaret üfledi. Akhilleus kendisine karşı çıkan bir kişinin halâ ayakta olmasına kızarak öfkesini ona yöneltti. Asteropaios her iki koluyla da mızrak atabildiğinden, aynı anda iki mızrağı da Akhilleus'a fırlatıverdi. Bir tanesi kalkanın dış kenarını parçaladı, diğeri sağ elinin dirseğine geldi ve kanattı. Akhilleus yerde bulunduğu bir kargıyı ona fırlattıysa da, kargı ıskaladı ve yarısına kadar çamura gömüldü. Asteropaios çamura saplanan kargıyı 3 defa kaslı kollarıyla çıkarmaya çalıştıysa da başaramadı. Dördüncü seferde Akhilleus saldırdı ve onu öldürdü. Daha sonra Paionialı birliklerin arasına daldı ve onlardan 7 tanesini öldürerek nehre attı. Skamander öfkeyle Peleusoğluna seslendi ve durmasını söyledi. Akhilleus ise, kaçan Truvalıları nehrin kıyısına doğru kovaladı ve onları nehirde katletmeye devam etti. Suyun akıntısı öfkeyle kabarak ölüleri gürültüyle dışarı atmaya başladı. Akıntı iyice kuvvetlenince Akhilleus'un ayakları yerden kesildi. Dengesizce bir söğüt ağacına tutundu. Ağaç köklerinden sökülünce de kıyıya doğru tırmanmaya çalıştı. Nehrin akıntısı hızla omuzlarına kadar yükselince de göğe doğru şikayete başladı: "Zeus, kimse beni Skamanderin elinden kurtarmayacak mı?" İnsan kılığına girmiş Poseidon ile Athena onun yanına geldiler ve akıntıya kapılıp ölmenin onun kaderi olmadığını söyleyip yardım etmeden uzaklaştılar. Skamander kardeşi Simois'e seslenip yardım istedi. Ceset, kan ve köpük Akhilleus'u sürüklemeye başlayınca, Hera oğlu Hephaistos'a dönerek Akhilleus'a yardım etmesini rica etti. Hephaistos'un gönderdiği alevler, önce Akhilleus'un öldürdüğü cesetleri yaktı. Arazi kurudu ve sel buhar oldu. Nehir alevler içinde kalınca, kıyadaki kara ağaçlar, söğütler, tüm çimenler ve çiçekler yanmaya başladı. Susuzluktan yerde tatlısu yılanları, balıklar temiz su için ağızlarını kapayıp açıyorlardı. Skamander af dileyince Hephaistos alevleri söndürüverdi. Akhilleus'un öfkesi ve yarattığı bu yıkım Olympos tanrılarını çok kızdırdı ve Yunanlılardan desteklerini çekmeye karar verdiler. Bu arada Truvalılar önde Akhilleus arkada koşarak surlara doğru geliyorlardı. Askerlerinin geri çekildiğini gören Priamos kapıların açılmasını, Akhilleus girmeden kapıların kapanmasını, içeriye alınabilecek kadar geri çekilen askerin bu şekilde alınmasını emir verdi.

87. Apollon Akhilleus'u oyalayarak Truvalılara zaman kazandırıyor

Akhilleus, babasının mızrağı elinde, önünde kaçan Truvalıları kovalıyordu. Apollon, Truvalı kahramanlardan Agenor'u teşvik etti ve onun Akhilleus'a bir mızrak atmasını sağladı. Apollon'u desteğini alarak Agenor müthiş bir hızla mızrağını Akhilleus'a savurdu ama mızrak Athena'nın mızrağın yönünü etkilemesi yüzünden Akhilleus'a gelmedi, ıskalayarak yere saplandı. Akhilleus, Agenor'a saldırınca Apollon onu korumak için etrafı sise boğdu ve onu güvenli bir yere götürüp bıraktı. Sonra kendisi Agenor kılığında Akhilleus'un önünde aksi bir istikamete doğru koşarak kaleden uzaklaşmaya başladı. Akhilleus, Agenor kılığındaki Apollon'u boş yere yakalamaya çalışmakla zaman kaybetti. Apollon'un Truvalılara kazandırdığı zamanı Truvalılar iyi kullandılar ve herkes surların gerisine çekilebildi. Yalnızca Hektor sırtında çalıntı zırhlarla dışarıda kaldı. İçeri kaçmayı içine sindiremiyor ve Skaia kapısı önünde bekliyordu. Priamos surlardaki kulelerin

birisinden Hektor'a içeri girip sığınmasını istedi. Hektor, beyaz saçlı annesi Hekabe'nin seslenişine de aldırmadı. Akhilleus ise kovaladığı Agenor'u yakalayamamanın verdiği kızgınlıkla burnundan soluyarak geri geldi. Neden yakalayamadığını anlayamamıştı. Çünkü, ondan hızlı koşan birini şimdiye kadar hiç görmemişti. Priamos, yüksek surlardan bakarken, Akhilleus'un uzaktan parlak zırhının ışıltısını görünce aşağıdaki oğluna tekrar yalvardı ama Hektor inat etti ve içeriye girmek istemedi.

88. Hektor'un ölümü

Akhilleus, "kimse çarpışmaya karışmasın ve Hektor'a zarar vermesin" diyerek soylu düşmanı yok etme onurunu elinden alınmamasını işaret ede ede yaklaştıkça, Hektor onun iriliğine, elindeki mızrağa, parlak kalkanına ve zırhına baktı. Onu yenemeyeceğini farkettiler ve üzerinde parlak zırhlı çalntı zırhlar olduğu halde gerisin geriye kaçmaya başladı. Çok hızlı koşmakla ünlü Akhilleus, Agenor kılığındaki Apollon'a yetişememişti ama prens Hektor'u yakalamaya niyetliydi. Kapılar kapalıydı ve Hektor'un içeriye girmesi mümkün değildi. Zırhları parıltılar saçsa Hektor önde Akhilleus arkada tam üç defa koşarak surların etrafında koşarak döndüler. Zeus Hektor'u kurtarmak istiyor, Athena ise Hektor'un ölmesini istiyordu. Akhilleus, Hektor'u surlara yaklaştırmıyor ve sürekli kaleden uzağa kovalayıp onu yoruyordu. Apollon ise sürekli olarak Hektor'un vücuduna enerji gönderip yorulmamasını sağlıyordu. Akhilleus etrafındaki Yunanlılara oklarını asla Hektor'a atmamalarını söylüyor böylece zaferi kendisine saklamayı garantilemeye çalışıyordu. Surların etrafında dolaşarak dördüncü defa Skamandros kıyılarına yaklaştıkları zaman Zeus, altın terazisini çıkarıp ikisinin kaderini tarttı. Sonuç Hektor'un ölümüydü ve çarpışmanın kaderi tanrıların tanrısı Zeus'un kızı Athena'nın isteği doğrultusunda çıkınca Apollon, Hektor'a sürekli olarak yaptığı desteği istemeye istemeye çekiverdi. Bunu gören Athena hemen gidip Akhilleus'a müjdeyi verdi. Athena, Hektor'u ölüme sürüklemek için Hektor'un kardeşi Deiphobos'un kılığına girdi ve Hektor'a "koşmaktan vazgeç, ikimiz Akhilleus'u öldürebiliriz" dedi. Athena daha sonra Akhilleus'a saldırıyor gibi yapıp geri çekildi. Prens Hektor, kardeşinin desteğini aldığını sanarak Akhilleus'tan kaçmaktan vazgeçti. Akhilleus mızrağını Hektor'a doğru attı. Hektor mızrağın geliş yönünü sezip eğilince Akhilleus iskalamış oldu. Athena görünmez olarak mızrağı alıp tekrar Akhilleus'a verdi. Bu sefer Hektor, mızrağını Akhilleus'a attı. Mızrak tam Akhilleus'un kalkanın ortasına çarptı ama delemeydi. Hektor, yeni bir mızrak istemek için kardeşi Deiphobos'a seslendiyse de onu göremedi. Olympos tanrılarının onun ölümünü istediklerini o an anladı ve kahraman gibi çarpışarak ölmek için son bir gayretle Akhilleus'a saldırdı. Akhilleus, Hektor'un giydiği kendisine ait zırhı inceledi ve mızrağını sokmak için bir açıklık aradı. Akhilleus mızrağını Hektor'un boğazına saplamak için fazla zaman geçmeden fırsat buldu. Ama Hektor, gırtlığı hasar görmediğinden Apollon'un da yardımıyla konuşabildi. Akhilleus'a "beni öldürdükten sonra sen de öleceksin yakında. Apollon'un yardımıyla Paris seni öldürecek" dedi. Hektor'un söyledikleri Akhilleus'u daha da kızdırdı. Akhilleus can veren Hektor'un silahlarını bir kenara koydu ve sonra kendine ait olan zırhını soydu. Hektor'un iki ayağını ayak bilekleriyle topuk arasındaki yerden delip savaş arabasının arkasına boğa derisinden yapılmış bir iple bağlayıp surların önünde çekip dolaştırarak Truvalılara göz dağı verdi. Sonra da sonra cesetle çadırına döndü.

89. Akhilleus, Hektor'un cesedini vermiyor

Hektor'un cesedi 12 gün boyunca Akhilleus'un çadırının dışında yüzükoyun durumda köpeklere yem olsun diye kaldı. Tanrılar bu hakarete engel oluyorlar ve köpekler cesede yaklaşmıyorlardı. Ceset pis bile kokmuyordu, çünkü Aphodite onun yaralı, ezik gövdesini gizlice gül yağıyla ovmuştu. Ayrıca Apollon ceset çürümesin diye bulutlardan kat kat perdeler çekip güneş ışınlarına engel oldu. Priamos ise ilk oğlu Hektor'u kaybetmenin derin üzüntüsünü yaşıyordu. Ertesi gün Akhilleus atlarını arabasına koşturdu ve Hektor'un ölüsünü Patroklos'un mezarının etrafında 3 defa yerde sürükleyerek döndü. Bunu gören Zeus, annesini çağırttı ve tüm tanrıların olan bitene öfkesinden

bahsetti. Thetis itaat ederek oğluna yalvardı. Akhilleus "Zeus ve tanrıların emrettiği neyse o gerçekleşmelidir" dedi. Bu durumu izleyen Zeus İris'i çağırttı ve Priamos'a haberi yolladı.

90. Priamos Akhilleus'u ziyaret ederek Hektor'un ölüsünü istiyor

İris Priamos'a "armağanlar hazırla ve korkmadan gidip Akhilleus'tan oğlunun cesedini iste" dedi. Priamos İdaeos'la beraber arabaya bindi ve yola çıktı. Hermes, Yunan kampı girişindeki nöbetçileri uyuttu. Böylece Priamos sorunsuz bir şekilde Akhilleus'un çatısı sazlarla kaplı çadırının önüne kadar gelebildi. Akhilleus, istemese de bu yaşlı ve cesur krala Hektor'un cesedini olgunlukla verdi. Hatta vermezden önce cesedi yıkattırdı ve uygun şekilde hazırlattırdı. Akhilleus ise kendisine karşı çıkan öfkeli Akhalı savaşçıları Priamos'un getirdiği zengin hediyelerle ikna etti. Kheiron'un erdemli öğrencisi Akhilleus, Priamos'la o gece yemek yedi. Krala "Tanrılar babam Peleus'a birçok şey hediye etti: Mal, güç, ölümsüz bir eş. Ama tanrılar ona yaşlılığında babasına bakamayacak, erken yaşta solacak bir oğul da verdiler." dedi. Arkasından Priamos isteklerini Akhilleus'a söyledi. 12 gün savaş olmayacaktı ve 9 gün yas tutulup odun kesilecek, onuncu günün sabahı cenaze töreni yapılacak, onbirinci gün mezar hazırlanacak, onikinci gün gömülecekti. Akhilleus şartları kabul edip Priamos'a çadırında uyumasını söyleyip Briseis'in yanına gitti. Priamos ise fazla kalmak istemedi ve Hermes'in tavsiyesiyle kalkıp sessizce Hektor'un ölüsüyle birlikte kamptan ayrıldı. 12 gün boyunca savaş olmadı. Büyük bir tören tamamlanıp Hektor gömüldü. Akhilleus'un Agamemnon'a danışmadan kendi başına bir karar alarak 12 gün boyunca barış ilan etmesi ise Agamemnon'u çileden çıkardı. Ama hiç birşey yapamadı. Orduların komutanı Agamemnon'du ama askerlerin ölümüne destekledikleri kişi ise Akhilleus'tu.

91. Ordu isyan ediyor

Eşlerinden, çocuklarından 12 yıldır ayrı kalan askerler ve komutanlar, kuşatmanın iyice uzaması yüzünden her geçen gün umutsuzluğa düşüyorlar, ellerine geçen ganimetler bile artık onları avutmuyordu. Birgün, birbirlerini galeyana getirerek büyük bir kalabalık oluşturdular ve kendilerini yüksek Truva surlarından seyreden Truvalıların şaşkın bakışları altında, Agamemnon'un karargâhına yürüyerek, artık ülkelerine geri dönmeleri gerektiğini, ellerindeki ganimetin yeterli olduğunu söylediler. Ordunun yiyecek ve içecek ihtiyacının karşılanmasındaki aksiliklerden dem vurarak, sabırlarının sonuna geldiğini belirttiler. Agamemnon'un ricasıyla Akhilleus bunları biraz yatıştırır gibi olduysa da, isyan tam olarak bitmedi. Bu can sıkıcı durumu halletmek üzere Agamemnon, Kalkhas'a danıştı. Kalkhas, Apollon'un oğlu Anius'un büyücü kızlarının getirilmesini tavsiye etti. Anius, Apollon ve Rhoeo'nun biricik oğullarıydı ve Delos adasında doğmuştu. Apollon'un büyüyüp yetişmesinde en çok emek sarfettiği, din adamı ve geleceği görme özelliği olan oğlunun, 3 tane kızı vardı: Oeno, Spermo ve Elais. Şarap tanrısı Dionysos (Dionysus) kızlara dokunduğu eşyaları şarap, buğday ve zeytinyağına dönüştürme özelliği vermişti. Kalkhas'ın getirilmesini tavsiye ettiği kızlar bunlardı. Kızlar, ilk başta gitmek istemediler gidip Dionysos'a durumu şikayet ettiler. Dionysos onları birer kuğuya dönüştürerek saklandı. Araya Aeneias'ın girmesiyle kızlar Truva'ya götürüldü ve Yunanlıların yiyecek, içecek ihtiyaçları giderildi.

92. Ve Amazonlar yardıma geliyor

Anadolu'daki kavimler yıllardır kuşatma için gelen Akhalıların sebebiyet verdiği yağma ve katliamlardan rahatsız olmuşlar ve hem Truvalılara destek olmak için hem de kendi şehirlerini olası bir yağmadan korumak için çarpışmaya girmeye karar vermişlerdi. Tanrıların Olympos'tan ilgiyle izlediği ve yer yer karıştığı bu savaş adeta bir Yunan-Anadolu savaşı haline gelmişti. Hektor komutasındaki Truvalılara ek olarak, Zeus'un oğlu Sarpedon'un komutasındaki Likyalılar, Aeneias komutasındaki Dardanalılar, Zeleialılar, Adrasteialılar, Percotialılar, Pelasgialılar, Thracialılar, uzun

mızraklarıyla Kikonyalılar, Paionialı okçular ordusu, Halizonlar, Mysialılar, Phrygialılar, Maeonialılar, Miletliler ve acımasızlıklarıyla ünlü Karialılar, Truva'ya destek için ordularıyla gelmişlerdi ve çoğu ölmüşlerdi. Akhilleus'un kahraman Hektor'u öldürüp arabasının arkasında sürüklemesi hem tanrıları hem de insanları üzmüştü. Truva'dan çok uzakta, Karadeniz'in güney kıyılarında, bugünkü Çarşamba ile Ünye arasında, Terme çayı kıyılarında yaşayan ve sadece kadınlardan oluşan bir toplum olan Amazonlar, vahşilikleri ve acımasızlıkları ile ünlü savaşçı bir topluluktur. Amazonlar, Truva savunmasına yardımcı olmak için, kraliçeleri bakire Penthesileia (*Pantysyllha*) ile savaşa katılmaya karar verdiler. Bu kararda iki neden etkili idi: Birincisi, bu ırkın kadınlarına özgü savaşma hırsı ve isteği, ikincisi ise memleketinde Penthesileia'nın gözden düşmesine sebep olan kan borcu. Penthesileia vaktiyle bir av sırasında bir geyiği vurmaya çalışırken, küçük kardeşi prenses Hippolyte II'yi istemeden mızrağıyla öldürmüştü. İntikam tanrıçaları nereye gitse Penthesileia'yı takip ediyorlardı. O güne kadar kestirdiği hiçbir kurban kefareti ödemesine yetmemişti. Üstelik öldürdüğü herhangi birisi değil, soylu bir amazon prensesi olup kardeşi idi. Ulusuna karşı derin bir utanç içindeki Kraliçe Penthesileia, tanrıların da hoşlanacağı bu savaşa gitmenin, onları yatıştıracağını düşünüyordu. Penthesileia durumu bir ulakla Priamos'a bildirdi. Priamos, kardeşinin kanından arınma işinin ancak Truva'da yapılabileceğini bildirince kalkıp kalabalık bir grupla çıkıp Truva'ya geldiler. Amazonlar Yunanlılardan nefret ediyorlardı. Hem daha önce başlarından geçen çatışmalar, hem de Yunanlıların özgür kadınlara duyduğu düşmanlık ve aşağılama yüzünden Yunanlıları hiç sevmiyorlardı. Ayrıca, Amazonlar anaerkil olduklarından ataerkil adetlere sahip Yunanlıların mümkünse hepsinin dünya üzerinden yokolmasını diliyorlardı. İnce derilerden yaptıkları süslü düğümlerle dolu kolyeleri ve gösterişli miğferleri, başlıkları vardı. Uzun boylu, uzun saçlı, çok gösterişli olan bu savaşçı kadınların rütbe ve savaşma becerisi olarak en güçlü olanları seçilmişti. Ayrıca, Yunanlılar atlarını sadece yük taşımada ve savaş arabalarına koşmada kullandıklarından, eyer kullanmadan yarı çıplak çok ustaca ata binen ve atlarını çok hızlı koşuran bu kadınları görünce şaşkınlığa düştüler. Amazonların atları, hem Truva hem de Yunan ordusundaki atlardan iri ve gösterişliydi. Buradaki tek istisna, Akhilleus'un iri atlarıydı. Truvalılar duvarlardan aşağı bakıp, bakire savaşçıların başında mağrur atıyla ilerleyen, bir tanrıçaya benzeyen, zarif ama yine de kuvvetli kraliçeyi, bir elinde çift taraflı baltası diğer elinde işlemeli kalkanı, altın ve bakır zırh ve demirlere bürünmüş gördüklerinde, her taraftan hayranlıkla çığlıklar attılar ve bu yabancı kadının güzelliğinden gözlerini alamadılar. Yüzünün hatlarında tatlılık, acımasızlıkla birleşmişti. Şefkatli bir gülümseme güzel dudaklarında dolaşıyordu ve uzun kirpiklerinin altında gözleri güneş ışıkları gibi parlıyordu. Yanaklarını namuslu bir kızarıklık kaplıyor ve tüm endamı genç bir kız zerafetini yansıtırken, ruhu savaş ateşiyle yanıyordu. Truva halkı bu kız gelinceye kadar ne kadar üzüntü ve kederli günler geçirmiş olsa da, bu ışıltılı görüntü karşısında sevinç çığlıkları atmaktan kendilerini alamıyorlardı. Hatta, kralın yas tutan kalbi bile tekrar güvenle dolmuştu. Muhteşem Penthesileia'yı ordusunun en önünde, iri atının üzerinde ilk gördüğünde, yarı kör bir adamın gözlerine ışık huzmeleri vurmuş gibi hissetmişti. Priamos, kraliçeyi kendi evine götürdü ve ona öz kızı gibi saygı göstererek, en iyi şekilde ağırladı. Onun için pekçok hediye getirildi ve Truva'yı tehlikeden kurtarırsa daha çoğunu söz verdi. Kraliçe kalktı ve hiçbir ölümlünün aklına gelmemiş bir yemin etti: Krala, tanrılara benzeyen Akhilleus'un ölümü sözünü verdi. Onu ve birliklerini öldürecek, tüm düşman gemilerini yakacaktı. İnsanüstü bir güçle mızrak atan, onun acımasız korkunç kolunu henüz tanımayan kraliçe, kendine güvenerek böyle bir yemin etti. Amazonların kraliçesinin yanından hiç ayrılmayan, gittiği her yere gelen, adeta korumaları gibi olan, çok güvendiği 12 Amazon vardı. Bunların içinde Ainia ve Clete, Penthesileia'ya en yakın olanlardı. Penthesileia böyle bir yemin edince, onikisi birden ayağa kalkıp kraliçelerini desteklediler.

93. Amazonlar saldırıyor

Ertesi gün, Priamos, ilk iş olarak Penthesileia'nın kardeşini öldürme günahından arınması için büyük bir tören tertipledi. Penthesileia günahlarından arınınca, Amazonlar, Penthesileia komutasında oldukça kalabalık bir kuvvetle Truva saflarında yerlerini aldılar. Otrere ve savaş tanrısı Ares'in kızı

olan Penthesileia, neredeyse Truvalıların başkomutanı gibi davranıyor ve Truva ordusuna büyük cesaret veriyordu. Yarım ay şeklindeki hafif kalkanları, isabetli ok ve mızrakları, ağırları ve yırtıcılıklarıyla Amazonlar, ilk gün Sparta'nın ünlü generali Machaon'u öldürdü. Birkaç gündür cesaretsizliklerine alıştıkları Truvalıların vahşi hayvanlar gibi savaşımaya başladıklarını görünce Yunanlılar bozguna uğradılar. Ayrıca, Yunanlılar Amazonların ellerindeki ağırları ve tek ve çift taraflı baltaları ilk kez görüyorlardı. Ok, disk ve mızraktan başka silah bilmeyen Yunanlılar, alışık olmadıkları bu vahşi saldırılar karşısında şaşırıyorlar ve geri çekildiler. Amazonların katılmasıyla yeniden canlandırdıkları Truva önlerindeki çarpışmalar çok kanlı geçti. Yunan ordusu komutanları, Truva ordusuna katılan Amazon savaşçıların yarattığı bozgunun sonuçlarını ve askerlerindeki bocalamayı gördüler. Ayrıca, Amazonlar getirdikleri ağırları ustaca kullanarak, askerlerini tek tek yakalayıp öldürüyorlardı. Amazonlar Truvalılara şaşırtmacalı bir şekilde, vahşi savaş çılgınlıkları atarak, atlarının üzerinde saldırıyorlar, sonra atlarını geri göndürerek Truva yönüne doğru geri çekiliyorlardı. Geri çekilme esnasında atlarına ters binerek, geri çekiliyor zannettikleri Yunan askerlerini isabetli oklarıyla yere seriyorlardı. Bu vur-kaç tekniğini ilk kez gören Yunanlılar çok zaiyat verdiler ve Amazonlardan nefret ettiler. Sonunda bu kana doymak bilmeyen, vahşi çılgınlıkları çok uzaklardan duyulan kadınların aman vermez gelip giden saldırılarıyla, Yunanlılar büyük kayıp verip geri çekildiler. Amazon kadınların bir kısmı öldü, bir kısmı ise Yunanlılar tarafından atları vurularak esir edildiler. Yunanlıların bozguna uğradıkları yer ise Patroklos'un gömüldüğü yere yakın bir alandı.

94. Kraliçe Penthesileia'nın kabusu

O gece Penthesileia uykusunda Athena sayesinde kabuslar gördü. Kendi babası ona görünerek Akhilleus'la bir an önce karşı karşıya gelmesi gerektiğini söyledi. Erkenden kalkarak babasının ona verdiği zırhı sırtına geçirdi. Altın kemik koruyucularını taktı ve muhteşem kılıcının kınınını sırtına geçirdi. Sonra kalkanını aldı ve ucundan sarı bir yele sarkan miğferini başına geçirdi. Sonra kalkanını aldı ve sol eline iki mızrak, sağ eline iki taraflı keskin baltasını aldı. Bu parlak zırhları içinde saraydan dışarı çıkarken, Zeus'un yıldırımlarına benziyordu. Neşeyle çılgınlık atarak şehrin duvarları önündeki Truva birliklerinin arasına karıştı. Onları savaşa katılmak üzere ateşlemeye başladı. Onun çağrılarına, daha önce Akhilleus ile karşılaşmaya cesaret etmemiş olan savaşçılar bile katıldı. Penthesileia, Yunanlı yiğitleri bir bir öldürmeye başlayınca, Yunanlılar dikkatlerini kadına yönelttiler. Amazon Klonia, kudretli Podarkes'in bir arkadaşını öldürdüğünde adam öfkelenip Klonia'nın kalçasını mızrağıyla deşti. Penthesileia, onun kılıcı tutan kalkan elini geç farketmişti. Penthesileia Yunanlıların geri çekildiklerini farkedince savaş sarhoşluğu içinde Diomedes, Telamon, Aias ve Akhilleus'u çağırıyordu. Hem baltası hem de mızrağı ile Yunan birliklerinin arasına dalıp, arabasıyla cesetlerin üzerinden geçe geçe onları gerilere püskürttü. Bu arada Akhilleus ve Aias, tepelik bir yerde Patroklos'un mezarının başında duruyor, ölmüş arkadaşlarını yad ediyorlardı. Böylece kader, Amazonların kraliçesine onu onurla ölüme götürecektir bir kıyım için birkaç saatlik bir fırsat vermişti. Truvalılar bir süre sonra Yunanlıların gemilerine yaklaştılar.

95. Akhilleus Amazonların kraliçesini öldürüyor

Akhilleus ile Aias, Patroklos'un küllerinin gömüldüğü denizi gören tepelik yerde korkunç savaş sesleri duyunca bakıp gördükleri onları şaşırttı. Truva askerleri, Amazonların yardımıyla Yunan ordu kampını işgal etmişler ve gemilerini yakmaya çalışıyorlardı. Akhilleus ve Aias hemen koşarak savunmaya yardıma geldiler. Yunan askerleri bu ikisinin kendilerine destek vermeye geldiğini görünce cesaretlenip kendilerini kaybettiler yardıma koşarak bütün güçleriyle Truvalıları ve Amazonları geri püskürtmeye başladılar. Aias hemen Truvalıların önüne çıkarak dördünü öldürdü. Akhilleus ise amazonlu bakirelere doğru yürüdü ve önce iri atlarından başlayarak dördünü yere serdi. Kraliçe Penthesileia ise atı üzerinde tek başına, sırtında babası Ares'in hediye ettiği parlak zırhıyla bu ikisinin karşısına çıktı ve onlara meydan okudu. Penthesileia, atını hızla sürerek, mızrağını Akhilleus'a büyük bir hızla fırlattı ve ölümcül amazon mızrağı, savaşçının kalkanına sert

bir kayaya çarpar gibi çarptı ve yere düştü. Aias, mızrağını Penthesileia'ya fırlattığında ise mızrak onun bacağındaki zırha geldi, böylece yaralanmadı. Penthesileia elinde baltası, atını şaha kaldırarak bu ikisinin yeniden üzerine hızla sürdü. Üzerine doğru gelen kadının geliş tarzını savaşçı gözleriyle tartan Akhilleus, mızrağını büyük bir ustalıklarla Penthesileia'ya fırlattı, mızrak gidip kraliçenin sağ göğsündeki zırhı delip, göğüse isabet etti, onu ağır yaraladı. Penthesileia'nın elinde tuttuğu, kullanmaya fırsat bulamadığı iki ağızlı baltası düştü. Ardından, kendisi de atından yere düştü. Akhilleus, Penthesileia'nın düştüğünü görünce koşarak yanına geldi ve önce kılıcıyla kraliçenin hâlâ koşumlarıyla bağlı olduğu, panik halindeki atını öldürdü. Truvalılar, Amazonların mağrur kraliçesinin düştüğünü gördüklerinde feryatlar kopararak şehrin kapılarına kaçışmaya başladılar. Akhilleus, kimse karışmasın diye etrafındakileri uyararak kraliçenin silahlarını almak istedi. Ona komutanları gibi saygı duyan askerler hiçbirşeye karışmayıp sadece izlemekle yetindiler. Miğferini çıkarınca hâlâ can çekişen Penthesileia'nın güzelliğinden çok etkilendi. Onu kurtarmak için elinden geleni yaptıysa da başarılı olamadı. Kraliçe Penthesileia, can çekişerek onun kollarında can verdi. Kraliçe ölürken aklındaki tek şey, yanlışlıkla katlettiği kardeşinin kefaretinin Akhilleus'un kollarında ölerken ödendiğiydi. Akhilleus, Penthesileia'yı öldürdüğüne bin pişman oldu ve aklı gitti. Duyduğu acı, Patroklos'u kaybettiği zamanki duyduğu acıya benziyordu. Onun yerdeki ölü kraliçeye gösterdiği bu hayranlık, seilmeyen birisi olan Thersites ismindeki niteliksiz bir askeri kızdırdı ve asker Akhilleus'a aşağılayıcı laflar söylemeye cür'et etti. Akhilleus tam burnuna vurduğu şiddetli bir yumrukla, bu çirkin adamı öldürüverdi. Yunanlı askerler daha çok birikerek, cesedin başına toplandılar ve bakirenin güzelliklerine şaşkınlıkla bakakaldılar. Penthesileia, birinin kraliçesi olarak yaşamayı herşeyiyle hak eden bir kadındı! Akhilleus, biraz önce cesedini kuşlara ve köpeklere vermek istediği kadının bedeninin yanında değişmiş bir zihniyetle duruyordu. Savaş durmuştu. Penthesileia'nın zırhını, silahlarını ve ölüsünü temizletip törenle Priamos'a gönderdi. Truvalılar yaşlı gözlerle ve yüksek ağıtlarla dolu törenle, kraliçenin ve atının ölüsünü birlikte surların dibinde yaktılar ve kemiklerini, kalan Amazonlara verdiler. Gözü yaşlı Priamos, kül dolu kabı, babası Kral Laomedon'un küllerinin saklandığı yere, Skaia Kapısının arkasındaki kuleye, en şerefli yere koydurttu. Penthesileia'nın ölüsünü Truvalılara vermesi ile Akhilleus, büyük hekim ve öğretmen Kheiron'dan aldığı eğitimin hakkını da vermiş oldu. Kheiron ona sadece iyi savaşmasını değil, güzel ahlâkı da öğretmişti. Ölürken gördüğü benzersiz yüzü ve gözleri yüzünden Akhilleus, kraliçeyi öldürmekten pişman olduğundan, bu günahı arınmak amacıyla Apollo, Artemis ve Leto'ya insan ve hayvan karışık kurbanlar sundu. Sonradan Kraliçe Penthesileia'nın Savaş Tanrısı Ares'in kızı olduğunu da öğrenince, tuttuğu yası uzattı. Penthesileia'nın babası savaş tanrısı Ares, kızının ölümüne çok üzüldü ve o da yas tutarak savaştan bir süre uzak durdu. Penthesileia'nın ardından Amazonlar'ın kraliçesi Antianara oldu. Kalan Amazonları toplayarak, Penthesileia'nın kemikleriyle birlikte ülkesine geri döndü.

96. Akhilleus'un Memnon'u öldürmesi

Akhilleus'un öldürdüklerinin içinde bir tanesi daha Truvalıların savunmasını derinden etkiledi. Habeşistan kralı Memnon, Hektor öldükten sonra destek için büyük ordusuyla Truva'ya yardıma gelmişti. Ayrıca, Priamos, üvey kardeşi oluyordu. Tithonus ve şafak tanrıçası Eos'un oğlu Memnon'un sırtında aynen Akhilleus'un sırtındakilerden Hephaistos'un yaptığı parlak ve süslü zırhlar ve elinde yine Hephaistos'un yaptığı güçlü silahlar vardı. Priamos Memnon'u güzel hediyelerle ve görkemli ziyafetlerle ağırladı. Ertesi gün Memnon, ilk olarak Aias ile karşılaştı, birbirlerine üstünlük gösteremediler. Sonra Nestor ile savaştı, Nestor'un oğlu Antilokhos babasını savunurken Memnon Nestor'un oğlunu öldürdü. Patroklos öldükten sonra Akhilleus'un en iyi arkadaşı Antiloklos olduğundan, Akhilleus araya girerek hem Antiloklos'un öcünü almaya hem de ölüsünü geri almaya çalıştı. Thetis ise, sevgili oğlunun Memnon'u öldürdükten sonra kendisinin de ölme sırası geldiğini bildiğinden Akhilleus'u, kral Memnon ile savaşmaması gerektiğini Akhilleus'a söyledi, yalvardı. Akhilleus ise sinirinden annesini dinlemedi. Alacağı öc ile yanıp tutuşmaktaydı. Thetis, Memnon'un annesi tanrıça Eos ile birlikte Zeus'a başvururdular ve Thetis kendi oğlu

Akhilleus, Eos kendi oğlu Memnon için Zeus'a yalvardılar. Zeus, Hektor ile Akhilleus için yaptığı gibi işi altın kader terazisine vurdu. Sonuçta Memnon'un ölmesi çıktı. Akhilleus yaya olarak Memnon'a ilerlerken Memnon yerden kaldırıp attığı irice bir işaret kayasını ona attı. Kaya Akhilleus'un kalkanından sekti. Akhilleus, Memnon'a doğru koşarken, bir sağ bir sol yaparak, şaşırtsmacalı bir biçimde hızla yaklaşarak, mızrağıyla sağ omuzundan onu yaraladı. Memnon da mızrağıyla Akhilleus'u kolundan yaraladı. İkisi, miğferlerindeki tüyler birbirine değecek şekilde yakın savaştılar. Birbirlerinin zırhlarının arasındaki ufak açıklıklardan mızraklarını sokup yara açmaya uğraştılar. Bazen kılıç bazen mızrakla birbirleriyle savaşırlarken iki tarafın askerleri etraflarını sarmışlar, belli bir mesafeden, kararsız durumda karşılarında olan biteni izliyordu. Sonunda Akhilleus, mızrağını Memnon'un karnındaki bir aralıktan öyle güçlü soktu ki, hamlenin şiddetinden mızrağın ucu Memnon'un sırtından çıktı. Böylece oğlu Eos'un oğlu Memnon, Akhilleus'un elinden can verdi. Akhilleus büyük bir güçle savaşıyor Memnon'un zırhının arasından kanlı mızrağını çekip aldı. Komutanlarının öldüğünü gören Habeş ordusu bir anda çil yavrusu gibi dağıldı ve bir daha bir araya gelemediler. Eos, oğlunun ölüsünü savaş meydanından aldı ve yolda sürekli ağlayarak güney topraklarına götürdü. Savaş yerinde sadece kanları kaldı. Nestor'un genç yaşta ölen oğlu Antilokhos için Akhilleus çok üzgündü. Tanrıça Eos, Zeus'a artık Akhilleus'un ölme zamanının ne zaman geleceğini sordu. Zeus kader terazisine bir kez daha baktı ve kendisinin değiştirmek istemediği o beklenen yazgıyı gördü.

97. Akhilleus'un ölümü

Akhilleus ertesini gün büyük bir güçle Truva'ya saldırıya geçti. Ksanthos (Esen Çayı) ve Smois (Orta Geçit Deresi) çayları ölümlerle doldu, suları kıpkırmızı kesildi. O gün Akhilleus Truva kapılarına kadar gelebildi ve büyük atılım göstererek neredeyse içeri girebilecek kadar başarı gösterdi. Truva ordusunun batı kapısından içeri kaçmaya başladığı sırada prens Paris, yüksek surlardan, bitmek tükenmek bilmeyen bir enerjiyle çılgınca savaşıyor Akhilleus'u izliyordu. Bu arada Apollon da koyu bir sisin arasından Akhilleus'u izliyordu. Apollon'un verdiği destekle Paris yayını tüm gücüyle gerdi ve dikkatle uzakta aşağıdaki önemli hedefe nişan aldı. Paris'in attığı bu zehirli okun yönünü havadayken Apollon idare etti. Apollon sayesinde ok mükemmel bir şekilde dümdüz uçarak gitti ve keskin bir ısıklık çalarak Akhilleus'un tam topuğuna saplandı. Tek silah işleyen yeri olan topuğundan vurulan Akhilleus, hiç beklemediği bir anda yaralanmasına ilk önce çok şiddetli tepki gösterdi, kızdı. Kendisini uzaktan sinsice vurana arandı, göremedi. Büyük bir hiddetle topuğundaki oku düşüncesizce çekerek çıkardı. Yarısından daha çok kan akmaya başladı. Yaralı olduğu halde, topallayarak, kılıcıyla önüne geleni biçerek savaştı. Durumu gören Truvalı savaşçılar irkilerek geri çekildiler. Zaten çılgınca savaşıyor bu savaşçının yaralanmasından duyduğu öfke sebebiyle sebep olduğu katliam, en üst seviyeye çıkmıştı. Akhilleus, bu kızgınlıkla önüne çıkan herşeyi kesip biçiyor, Truvalılar onun korkunç halinden ve yarattığı benzeri görülmemiş kıyımın vahşetinden korkarak kaçıyorlardı. Seyredenlerin asla unutamayacakları bir azimle savaşıyor Akhilleus, sonunda kan kaybından yoruldu ve yere yıkıldı. Ölmeden önce annesi Thetis'e mırıldandı. Truva'nın şimdiye kadar gördüğü, dünyanın gelmiş geçmiş en büyük savaşçısı şimdi yerdedi. Aklına annesinin ona defalarca, yalvarırcasına söylediği yazgısı geldi. Gözlerinin önünde annesinin hayali vardı. Yanına kimse yaklaşmadan can verdi. Cesedine uzun süre korkudan Truvalılar yaklaşamadılar. Halbuki ölüsünün başında bir tek Yunanlı bile yoktu. Onun düşüşünü ilk gören Paris oldu. Yüksek bir sevinç çığlığıyla Truvalıları ölüyü ele geçirmeleri için uyardı. Surların arkasına saklanan Truvalılar sonunda Akhilleus'un Hektor'a yaptığı gibi yapmak için Akhilleus'un cesedini ele geçirmeye karar verdiler. Korkularını yenmelerine en büyük sebeplerden ikincisi ise Akhilleus'un silahları olup onun kılıç kesmez kargı işlemez dillere düşmüş zırhlarını ve silahlarını paylaşmaktı.

98. Yunanlıların şaşkınlığı

Yunanlılar Akhilleus'un öldüğüne önce inanamadılar. Sonra gözleriyle görmek için hep birlikte Akhilleus'un öldüğü yere üşüştiler. Kalabalık olarak geldiler ve ölüsünü vermemek için çok direndiler. Sonunda başarılı oldular. Bu başarıda en büyük etkili isim Aias oldu. Uzaklardan gelip yetişerek tek başına Akhilleus'un cesedini uzun mızrağı ile korudu. Odysseus bile karnından yaralı olduğu halde bu kanlı çekişmeye katıldı. Aynı gün, kardeşi Hektor'un öcünü alarak Akhilleus'u öldürdüğü için büyük sevinçle surlardan durumu izleyen Paris, cesaretle aşığı inip dışarıya çıktı. Odysseus'u mızrağı ile vurup öldürerek ikinci bir zafer elde etmek istedi. Aias büyük bir taş atarak elinde mızrakla yaklaşmaya çalışan, o anda Apollon'un onu korumadığı bir anda Paris'i kafasından vurdu. Başındaki miğfer onu ölümden korumuştı ama yere düşüp kendinden geçti. Truva askerleri kendinden geçmiş yaralı Paris'i alıp götürürlerken Aias ve Odysseus kargaşadan faydalanıp Akhilleus'un ölüsünü oradan aldılar. Briseis, Akhilleus için çok gözyaşı döktü. Akhilleus için tam onyediy gün yas tutuldu. Tüm Yunanlı yiğitler yas için saçlarını kestiler. Briseis dahi güzel buklelerini hediye olarak efendisine sundu. Sonra ölüsü yakıldı. Yas tutan kalabalık bir kitle tam silahlanmış olarak, ama yayan ama at üstünde, yanan Akhilleus'un bedeni etrafında döndüler. Aiolos en hızlı rüzgârlarını göndererek, üst üste dizilmiş ağaçların arasından geçerek, odun yığınına cesetle birlikte kısa sürede küle dönüştürdü. Geriye kalan son yanan közleri adamlar şaraplarla söndürdüler. Akhilleus'un kemikleri kül olmamıştı. Tıpkı bir yakılan bir devinki gibi kemikler yanan herşeyden ayrı olarak bir yerde duruyordu. Kemikleri iç çekerek topladılar, altın ve gümüş süslü ince uzun bir kaba koydular. Patroklos'un külleri de aynı kaba kondu. Bu külleri, boğazdan geçecek gemileri görecekt yüksek bir höyüğe gömdüler. Savaştan sonra Thetis bu kabı alıp Leuke Adası'na götürecekti. Yiğidin ölümsüz atları, onun ölümünü hissedip, iplerini koparıp kaçtılar. İnsanların bu yıpratıcı hayatlarını daha fazla paylaşmak istememişlerdi.

99. Akhilleus onuruna düzenlenen yarışmalar

Ertesi sabah toplantı sırasında Diomedes sözü alarak Akhilleus'un intikamını almak üzere büyük bir güçle saldırmayı önerdiyse de Aias ona karşı çıktı. Oğlunun ölümü nedeniyle yas tutan Thetis'in ricasını ilettil: Akhilleus'u onurlandırın. Akha komutanları adet olduğu üzere yarışmalar düzenlenmesini istediler. Thetis ve ona eşlik eden periler kampa gelerek orta yere birbirinden güzel hediyeler bıraktılar. Nestor sözü alıp Nereus'un kızını övdü ve yarışmaları başlattı. İlk olarak Teukros ve küçük Aias koşarak yarıştılar. Teukros ayağı takılıp düşünce Lokris'li küçük Aias kazandı. Güreş için seçilen iki kişi büyük Aias ve Diomedes idi. İkisi o kadar büyük güçle uzun süre güreştiler ki sonunda Nestor araya girerek ikisini de galip ilan etti. Koşuda karşılaşan küçük Aias ve Teukros, bu sefer okçulukta yarıştılar. Hedefi Agamemnon belirledi: Tepesi tüylü bir miğfer. Okuyla tüyleri koparan galipti. Aias miğferin kendisini vurdu. Teukros ise maharetle attığı okuyla tüyleri kesiverdi. Daha sonra bir disk atma yarışması düzenlendi. Yarışmaya kendine güvenen çok kişi katıldıysa da hiç birisi diskî Telamon'un oğlu büyük Aias gibi uzağı atamadı. Yarışmaların galibi Aias olunca Thetis ona Hephaistos'un yaptığı Memnon'un zırhını hediye etti. Son olarak düzenlenen araba yarışlarında Menelaos birinci olunca Thetis ona da altın bir bardak hediye etti.

100. Akhilleus'un silahları için çıkan tartışma ve Aias'ın çılgınlığı

Yarışmalar bittikten sonra sıra Thetis'in Hephaistos'a iki defa yaptırdığı Akhilleus'un silah ve zırhlarının tamamının kime verileceğine geldi. Akha komutanları arasında bir tartışma çıktı. Nestor bile kararsızlık gösterip geri çekildi ve nazik konunun doğuracağı felâketi komutanlara söyledi. Akhilleus'un annesi Thetis'e sorulduğunda ise Akhilleus'tan sonraki en yiğit kim ise o alsın dedi. O adam Telamon'un oğlu büyük Aias'tı. Ayrıca emin olmak adına, civardaki tutsak Truvalı kadınlara da soruldu "size en büyük zararı kim verdi" diye. Ülkelerine en büyük zararı Odysseus'un verdiklerini söyleyince bu sefer de Aias ve Odysseus tartışmaya başladılar. Odysseus, yaralı olduğu

halde Akhilleus'un ölüsü için canını riske atarak çarpıştığını söyledi. Ayrıca, Akhilleus'u sefere ikna edenin kendisi olduğunu söyleyince oy birliğiyle Odysseus'u haklı buldular ve silahları ona verdiler. Bu karara karşılık sinir krizi geçiren Aias'ı ne Agamemnon ne de Menelaos sakinleştirebildi. Aias daha sonra ciddi bir bunalım geçirerek elinde kılıcıyla Akha ordusunu yok edeceğim diye civardaki bir sığır sürüsüne saldırdı ve hayvanların hepsini öldürdü (Tanrıça Athena Aias'ı bu şekilde yanıltır). Aias kendine geldiğinde rezil olduğunu hissetti ve gülünç durumuna kızdı. Yerdeki bir çukura düşmanı Hektor'un ona bir zamanlar konuk hediyesi olarak verdiği kılıcı dik olarak soktu ve kılıcın üzerine atlayarak kendini öldürdü. Aias'ın çok sevip değer verdiği gözdesi Tecmessa çok ağladı ve onun için yas tuttu. Teukros babasıyla gömülmek için kendini öldürmeye kalktıysa da Akhalı komutanlar bunu önlediler. Aslında bir köle olan Tecmessa, Aias'ın Odysseus tarafından organize edilen cenaze töreninden sonra oğluyla birlikte kamptan ayrılmak isteyince, Agamemnon, Aias'ın eşi kadar değer verdiği bu güzel kadına centilmenlik yapıp izin verdi. Özgür bırakılan dul Tecmessa, Yunanistan'a giderek Aias'ın oğlu Eurysaces'i büyüttü.

101. Nestor'a danışılıyor

Akhilleus ve Aias kaybedilince Akhalı komutanlar aralarında Truva'nın artık hiç düşmeyeceğini konuşmaya başladılar. Bunu işiten Nestor'a akıl danıştılar. Nestor, Akhilleus'un kızıl saçlı oğlu olan Neoptolemos (Pyrrhus) getirildiği taktirde aynı işi göreceğini söylemesi üzerine, Agamemnon, yarası iyileşen Odysseus ve Diomedes'e Akhilleus'un oğlunun bir an önce getirilmesi emrini verdi. Kalkhas'ın tavsiyesine uyarak Philoktetes'in de getirilmesine karar verildi. Çünkü, Herakles ölürken oklarını Philoktetes'e bırakmıştı. Herakles vaktiyle bu okları kullanarak Telamon'la birlikte yıllar önce, Priamos daha çocukken, Truva surlarını aşmış şehri bir günde ele geçirmişlerdi. Truva'nın düşmesi için aynı oklar neden bir kez daha kullanılmasındı?

102. Neoptolemos ve Philoktetes'in getirilmesi

Odysseus ve Diomedes, ikisini getirmek üzere yola çıktılar. Poseidon'un sağladığı uygun rüzgârlarla ilk önce Skyros'a giderek Akhilleus'un 9 yaşına gelmiş olan oğluna ulaştılar. Oğlana babasının zırhlarını ve silâhlarını gösterdiler. Neoptolemos 9 yaşında olsa da Skyros adasında savaş eğitimi almış yaşlılarına göre güçlü bir çocuktur. Odysseus, Hephaistos'un işçiliğiyle pırl pırl parlayan babasının silâhlarıyla oğlanı ikna ederek, öcünü almasını tavsiye edince, oğlan teklifi kabul etti. Akhilleus'un dul eşi Deidamia, oğluna engel olmaya çalıştıysa da başarılı olamadı. Daha sonra, Philoktetes'i almak üzere Lemnos'a doğru yelken açtılar.

103. Philoktetes kurtarılıyor

Odysseus, Diomedes ve Neoptolemos, yıllardır terkedildiği Lemnos adasında bir mağarada yaşam savaşı veren Herakles'in arkadaşı Philoktetes'i kötü durumda buldular. Yarasından gelen iğrenç kokuya rağmen onunla konuştular. Philoktetes, kendisinin adada bırakılma fikrinin Odysseus'tan çıktığını bildiğinden, ikisine pek ilgi göstermediyse de, geçen süre boyunca olan biteni aktarmalarına ses etmedi ve ilgiyle dinledi. Philoktetes hasta olduğundan ara sıra nöbet geçirip bayılıyordu. Yine böyle bir nöbetin yaklaştığını hissedip okları ve yayı kendisine gelince geri almak üzere güvenip Akhilleus'un daha çocuk yaştaki oğlu Neoptolemos'a emanet ettiler. Odysseus ise Philoktetes baygınken okları ve yayı ele geçirmişken derhal kaçmaları gerektiğini Neoptolemos'a söylediysede, delikanlının insanlık duygusu ağır bastı ve Odysseus'a karşı çıktı. Philoktetes kendine gelince Neoptolemos normalden büyük olan bu devasa yayı ve okları ona geri verdi. Bu arada Herakles Olympos'tan olan biteni seyrediyordu, gelip Philoktetes'e görünüp onunla konuştu. Böylece Philoktetes kendisinde onlarla birlikte Truva'ya gidecek gücü bulabildi. İkisi Philoktetes'i alıp Truva'ya doğru yola koyuldular. Poseidon yine onlara yardım etti ve sorunsuz bir yolculukla sabahın

ilk ışıklarıyla Bozcaada'ya kadar geldiler. Bozcaada'yı geçip Truva'ya doğru yaklaşırlarken İda Dağı önlerinde belirdi. Daha sonra güzel Khryseis'in tutsak olarak ele geçirildiği Khrysa kentini (Kheyse, Killa, Smintheus), Sigeon tepelerini (Çanakkale'ye 34 km. mesafedeki bugünkü Yeniköy) ve sonra da Akhilleus'la Patroklos'un kemiklerinin gömüldüğü yüksek tepeyi gördüler. Odysseus oğlana bunun kimin mezar tepesi olduğunu söylemedi. Çok geçmeden yunan kampına geldiler.

104. Ayağının tozuyla Neoptolemos çatışmaya katılıyor

O an kamp yerinde şiddetli bir savaş vardı. Eurypylos'un öncülüğünde Trualılar yunan kampına saldırmışlardı. Diomedes önden, Odysseus'un içinde pekçok silâh ve zırh olan çadırına koştular. Neoptolemos'a babasının kalan silahlarını da verdiler. Hepsi iyice silahlandıktan sonra askerlerine destek olmak için çatışmanın olduğu yere koştular. Trualılar yunan kampının etrafındaki savunma duvarını zorlarken yetiştiler ve Neoptolemos'un ataklarıyla geri çekilip kahraman Telephos'un oğlu Eurypylos'un etrafında toplandılar. Eurypylos, Mysia bölgesinin kralı Telephos'un oğluydu ve çok güçlü bir savaşçıydı. Bu arada Trualılar Akhilleus'un zırhını giymiş Neoptolemos'u Akhilleus sanmışlardı. Akhilleus'un dirilip geri geldiğini sanıp geri çekilmeye başladılar. Akhilleus'un babası Peleus'un arkadaşı ve Akhilleus'un öğretmeni yaşlı Phoenix bile bu benzerliğe şaşırıp oğlanın yanına gelip oturdu. Yaşlı eğitmen oğlana babasından bahsederken sabah oldu. Tekrar çatışma başladı. Yunanlılar Eurypylos'un arkadaşlarını öldürmeye başlayınca Eurypylos'un öfkesi iyice arttı. Bu sefer Eurypylos, Yunanlı askerleri biçmeye başladı. Sonunda Eurypylos'un karşısına Neoptolemos çıktı. Eurypylos, Akhilleus sandığı savaşçıyı görünce şaşırıp ve ona seslenerek kim olduğunu sordu. Neoptolemos, Akhilleus'un oğlu olduğunu söyleyince Eurypylos yerden büyük bir kayayı alıp ona fırlattı. Kaya Neoptolemos'un kalkanına çarptıysa da oğlan hiç sarsılmadı. Sonra ikisi herkesin şaşkın bakışları altında kudurmuş gibi birbirlerine saldırdılar. Neoptolemos fazla zorlanmadan Eurypylos'un boğazını keserek onu öldürdü.

105. Philoktetes iyileşiyor

Podaleirios (bazı kaynaklara göre Pylios) ismindeki ünlü bir hekim Philoktetes'i Kheiron'dan aldığı şifalı bir otlarla iyileştirdi. Agamemnon Philoktetes'in gönlünü almak için ona türlü hediyeler verdi ve güzel bir yemek tertipledi. Neoptolemos'a babasının kahramanlıklarını anlattı. Ertesi gün kendini iyi hisseden Philoktetes savaşa katıldı ve isabetli oklarıyla etrafa ölüm yağdırdı.

106. Paris'in ölümü

Paris, Philoktetes'in Herakles'in oklarıyla gösterdiği başarıyı ve yunan ordusuna kazandırdığı canlanmayı görünce onu okla vurmaya istedi. Attığı ok Philoktetes'e gelmedi. Philoktetes ise oku kendisine atanın Paris olduğunu görünce öfkeyle yayına yeni bir zehirli ok koydu ve Paris'e yöneltti. Herakles'in bir zamanlar Lerne ejderinin kanında zehirlediği okla Paris'i kasıgından dikkatli bir atışla yaraladı. Trualı hekimler Paris'i iyileştirmek için her yolu denediler ama nafiye. Sonunda Paris öleceğini anlayınca terkettiği eşi Oinone'yi yardıma çağırdı. Oinone önce Paris'e gitmedi, daha sonra pişman olup koşarak yanına vardığında çok geç oldu, onu iyileştirmeye çalıştı ama elinden bir şey gelmedi ve Paris öldü. Bunun üzerine Oinone üzüntüsünden kendini Paris'in cesedini yakan ateşe attı ve külleri birbirine karıştı. Durumu uzaktan izleyen Helena da Paris'in düştüğü durumuna üzüldü ve ağladı.

107. Kahraman Aeneias şehri savuyor

Savaş bir süre daha devam etti ama iki taraf yine birbirine üstünlük sağlayamadı. Yunanlılar bir ara ellerindeki baltalarla kale kapılarını kırıp içeriye girmeye kalkıştılar. Trualı kahraman Aeneias büyük

kaya parçalarını kapıları kırmak isteyenlerin üzerine atmaya başlayınca başarısız oldular. Attığı taşlar o kadar büyüktü ki, kalkanlardan oluşan çatının altındaki saldırganlar, zırhlarıyla birlikte ezilerek toprağa gömüldüler. Alkimedon isimli Yunanlı bir yiğit uzun bir merdiveni surlara dayadı. Tam en tepeye çıkıp Truva şehrinin binalarını gördüğünde ise Aeneias'ın fırlattığı bir taş kafasını ezdi. Yunanlılar pek çok başarısızlık yaşadı ve büyük kayıp verdiler. Akhilleus'un oğlu Neoptolemos bile Myrmidonlarıyla birlikte pek birşey yapamadı. Gece kamplarına çekildiklerinde durumları ümitsizdi. Kalkhas şefleri bir araya getirdi ve kurnaz bir plan yapmaları gerektiğini, aksi halde daha uzun yıllar burada zaman ve insan kaybedeceklerini söyledi. En büyük sorun, kalenin açamadıkları kapısıydı.

108. Tahta at fikri nereden geldi?

Truva şehrindeki bir mabed içinde Palladium isminde tahtadan bir heykel vardı. Bu heykel, elinde mızrak tutan bir Athena heykelinden başka bir şey değildi. Heykelin önemi ise bizzat Athena tarafından çok güçlü bir şekilde büyülenmiş olmasıydı. Hangi şehrin içinde tutulursa, heykel doğaüstü güçleri sayesinde şehri böcek, akrep, yılan ve türlü hastalıktan koruyordu. Heykele sahip olan şehir asla zaptedilemiyor, söylentiye göre kaleleri düşmüyordu. Diğer taraftan, Paris'in yokluğunda, Priamos'un oğullarından Helenus, kardeşi Deiphobos'la rekabet içinde Helena'yı paylaşmıyorlardı. Deiphobos, kardeşine büyüklük taslayınca, kalbi kırılan Helenus şehirden dilenci kılığında kaçarak, Kaz Dağlarında inzivaya çekildi. Bu durumu bilen kâhin Kalkhas, Truva'nın düşmesine sebep olacak ilk adım olarak, Helenus'un bulunup getirilmesini Agamemnon'a söyleyince, Kalkhas'ın tavsiyelerine uyularak, Helenus'un peşine düşüldü, bulundu ve tutsak edilerek kampa getirildi. Helenus'u sorgulayan Odysseus, ondan Palladium'u ve önemini de öğrendi. Ayrıca, kâhin Helenus'a göre, Truva'nın düşmesini sağlamak için Palladium'u çalmak yetmiyordu. Pelops'un kemikleri de çalınmalı, ayrıca Akhilleus'un oğlu Neoptolemos da getirilmeliydi. Oğlanın söylediğine göre Palladium şehirde muhafaza edildikçe şehir düşmeyecekti.

109. Helena şehre giren Odysseus'u fark ediyor

Heykelin önemini ve yerini öğrenen Odysseus'un kafasında bir plan şekillenmeye başladı. Dilenci kılığında Diomedes'le birlikte şehre girdiler. Diğer bir ekip, Pelops'un kemiklerini bulmaya gönderildi. Nasıl olduysa, kaderin garip bir cilvesiyle, Odysseus şehirde Helena'ya denk geldi ve Helena onu tanıdı. Helena, Odysseus'a Menelaos'u ve yurdunu çok özlediğini söyledi. Daha sonra, Helenus'un tarif ettiği gizli geçitlerden Helena'nın yardımıyla geçerek kutsal mabede girerek Palladium heykelini çaldılar. Amaçları, düşmek bilmeyen şehri koruyan etkiyi ortadan kaldırmaktı. Diomedesle ikisi, heykeli Agamemnon'a götürüp verdiler. Odysseus, şehrin koruyuculuğunu üstlenen heykelin Truvalıların ellerinden alınmasıyla, Truvalıların yeni bir koruyucuya ihtiyaç duyacaklarını hesaplamıştı. Bu yüzden, planın ikinci yarısı için Odysseus tahta bir at fikrini verdi. Helena ise Odysseus'u gördüğünden hiçkimseye bahsetmedi.

110. Tahta at yapılıyor

Onun planına göre Truvalılar onların savaştan vazgeçtiğini sanacak şekilde gemilerine binip gideceklerdi. Orduyu Tenodos (Bozcaada) arkasındaki büyük koyda saklayacaklardı. Atın içine en yiğit savaşçıları koyacaklar, atın başına ise gönüllü bir asker bırakacaklardı. Güya bu dev tahta at Yunanlılara sorunsuz bir yuvaya dönüşü sağlamak için Athena şerefine yapılmış bir sunaktı. At, Athena tarafından sözde büyülenmişti ve eğer şehre sokulursa Athena şehri koruyacaktı. Odysseus'un hesabına göre şehirleri korumasız kalan Truvalılar, çalınan Palladium'un yerine bu atı mutlaka şehre sokmak isteyeceklerdi. Kalan tek asker ise bir kurban olarak seçilmişti fakat her nasılsa kaçıp kurtulmuştu. At kasten büyük yapılmıştı ki Truvalılar onu surların içine almasınlar ve Athena'nın kızgınlığını Truvalılara yönelsin. At içeri alınınca birisi surlardan ateşle beklemekte olan

orduya işaret gönderecekti. Atın karnından çıkan savaşçılar içeriden kapıyı gelen orduya açacak ve savaş bitecekti. Odysseus'un sözlerini komutanlar ilgiyle dinlediler ve bu iş için Epeos (Epeius) ismindeki ünlü ustaya bu işi verdiler. Yüzlerce Yunanlı ertesi gün İda Dağlarına çıkarak en uzun boylu çamları bir bir devirmeye başladılar. Savaşta sahipleri ölmüş, terkedilmiş durumda olan sahildeki gemilerden işe yarar kısımları da çıkarmaya başladılar. Epeos, çoğunlukla hem gemilerden çıkan kullanılmış tahtalardan hem de yeni kesilmiş ağaçların tahtalarından bu muazzam atın ilk önce ayaklarını, bacaklarını yaptı. (Eski gemi tahtaları da kullanıldığı ve finikelilerin gemilerine *hippos* dendiği için, Homeros'un olayı anlattığı şiirin bu kısmında tahta ata *hippos* demesi yüzünden, bugün bazı araştırmacıların at yerine aslında tahtadan büyük bir gemi yapıldığı yanılığası da vardır.) Epeos, tahta atın boynuna yeleler, gözlerine ışık saçan iki kıymetli taş yerleştirdi. Bu arada, Athena, bizzat atın yapımında bulundu. Yunan ordusunun Anadolu şehirlerinden elde ettikleri türlü ganimetle atı hep birlikte güzelce süslediler. Epeos, ata güzel bir kuyruk yerleştirmeyi de ihmal etmedi. 3 gün sonra atın yapımı bitince, denemek için atın içine girdiler, Epeos, içeriden çekip atın kapağını kapattı. Hiçbir şekilde bunun bir kapak olarak farkedilmeyeceğini dışarıda kalanlar görüp, Epeos ustayı tebrik ettiler. Sonra, geride kalacak gönüllünün kim olacağı merak konusu oldu. Sinon isminde bir asker bu işe gönüllü oldu. Böylece herşey tamamlanmış oldu.

111. Truvalıların şaşkınlığı

Akhilleus'un oğlu Neoptolemos, Menelaos, Odysseus, Diomedes, hekim Asklepios ve kardeşi Podaleirios, Philoktetes, küçük Aias başta olmak üzere pek çok yiğit atın karnına doldu. Kapının nasıl açılıp kapanacağını bilen hünerli usta Epeos ata en son girdi ve kapıyı içeriden kapadı. Dışarıda kalanlar kapının yerinin hiç belli olmadığını söyleyerek, planın kalan kısmı için birbirlerine şans dilediler. Yunanlılar, karanlık çökünce kamp yerini ateşe verdiler ve daha sonra Agamemnon ve Nestor komutasında yelken açtılar. Tenedos adasının dik yamacının arkasına geçtiler. Yunanlılar o gece yunan kampından alevlerin yükseldiğini görünce savaşın sona erdiğini, ordunun geri döndüğünü sanıp sevindiler. Ertesi sabah erken saatlerde surlardan terkedilmiş kamp yerine ve ata ilgiyle baktılar. Kapıları açıp sahile koştular ve dev atı yakından görünce şaşkına düştüler. Kimse bu süslü atın ne olduğunu ne işe yaradığını önce anlamadı. Atın bacağının arasına saklanmış Sinon'u buldular ve ona hakaret ederek dövdüler. Kulaklarını ve burnunu kesip türlü işkenceler yaptılar. Sonunda Sinon konuşmaya karar verdi: "Savaştan bıkip geri dönmeye karar verdiler. Kalkhas'ın tavsiyesiyle Athena için bu atı yaptılar. Athena'ya kurban olarak beni seçtiler. Gece kaçtım ve saklandım. Yunanlılar bu dev atı kasten burada bıraktılar. Bu kadar büyük bir atı içeriye sokamayacağınızı düşünüyorlar. Böylece Athena'nın öfkesini çekeceksiniz. Hele bir de bu atı yakıp yoketmeye falan kalksanız o zaman Athena gerçekten kızacakmış. Ama bu atı içeriye sokarsanız Athena sizi eskisi gibi koruyacaktır." Sinon böyle konuşunca Truvalılar ikiye bölündü. Bir kısmı atın denize atılıp içinin boş mu dolu mu olduğunun anlaşılmasını istedi.

112. Poseidon'un yolladığı iki deniz canavarı

Truvalı rahiplerden Laokoon atın içeriye alınmasının büyük felaket getireceğini söyledi. Yunanlıların hileci olduğunu, atın yakılması gerektiği konusunda ısrar etti. Laokoon tam bir boğayı Poseidon adına kesecekken ufukta Tenedos'tan Truva'ya doğru iki büyük deniz canavarının geldiğini gördüler. Typhon'un çocuklarından ikisi olan bu deniz yılanları Truvalılara saldırdılar. Vaktiyle eski Truva kralı Laomedon'un Apollon ve Poseidon'a yaptırdığı Truva surları için, Laomedon söz verdiği bedeli ödemediği için, Poseidon zaten Truva'luların yenilmesini istiyordu. Bu sebepten dolayı, Laokoon'un Truva'nın düşüşünü engellemesi, Poseidon'un bu iki canavarı yollamasına sebep olmuştu. Truvalılar canavarlarla savaşırken Laokoon 2 çocuğuna onlara katılmalarını tembihlediyse de çocuklar babalarını dinlemediler ve canavarlara saldırdılar. Yılanlar önce 2 çocuğu, sonra da babaları Laokoon'u öldürdüler. Daha sonra da Libya tuz gölü tanrıçası Tritonis'in kalkınının arkasına yerleşip gözden kayboldular. Tritonis gözden kaybolduktan sonra, bu mucizevi

olay üzerine Truvalılar son kararı Priamos'a bıraktılar. Priamos, şehrin Athena'nın korumasına ihtiyacı olduklarını belirterek atın içeri alınmasını emretti. Çalınan Palladium yüzünden böyle bir karar almıştı.

113. Atın içeriye sokuluşu

Daha sonra binbir güçlkle atın Truva'ya çekilmesi işlemi başladı. Kale kapılarından seçtiklerinin birinin önüne atı getirebildiler. Atı içeriye sokabilmek için surların ve girişin üst bölümünün bir kısmını da yıktılar. 8 yıllık gerginliğin ve 2 yıllık kuşatmanın sona ermesi yüzünden zafer şarkıları söyleyerek atı sokaklardan geçirdiler ve şehrin ortasındaki meydana çekerek bıraktılar. Kalenin tüm kapılarını kapayıp Athena'yı mutlu etmek için çelenkler ve süslerle atı süslediler, kurbanlar kestiler. Priamos'un Apollon'dan eğitim aldığı kâhin kızı Cassandra, bir felâketin yaklaştığını hissederek saç başı darmadağın halde ağlayarak gördüğü herkese uyarılarda bulundu. Helena'nın getirilişindeki gibi her türlü girişiminin sonuçsuz kaldığını görünce, ağlayarak odasına gitti. Gece geç saatlere kadar Truva halkı sarhoş olup eğlendi. Daha sonra şehre bir sessizlik çöktü.

114. Helena atın yanına geliyor

Helena, uyuyamayıp atın bulunduğu yere geldi. Acayip atın etrafında birkaç kez dolaştı. Kendi vatandaşlarının sanat eserini hayranlıkla seyredip şaşırı. Kuşkulandığından, yunan şeflerinin eşlerinin seslerini taklit ederek seslendi. Menelaos içerinden onun sesini duyunca çok etkilendi ve kendini zor tuttu. Odysseus, karısı Penelope'nin sesini duyunca gözleri yaşlandı. Yunanlılar sessiz duruyorlar ve yakalanacaklarından dolayı korkuyorlardı. Antiklos kendi eşinin sesini duyunca cevap vermek için ağzını açmak istedi ama Odysseus bunu farkedip onun ağzını kapadı. Düşüncesiz davranışıyla hem kendilerinin hem bekleyen ordunun, tüm emeğin boşa harcanmasına seyirci kalamazdı. Ama Antiklos'un ağzını o kadar kuvvetli sıkı ki zavallı nefessiz kalıp boğuldu. Helena daha sonra saraya döndü. Yaralı Sinon acılar içerisinde geç saatlerde atın yanına geldi ve tahtaya tıklarak anlaşıtları işareti verdi. Epeos kapıyı açtı, merdiveni aşağı sarkıttı. Hepsini birer birer aşağı inip önlerine gelenleri sessizce katlettiler. Uyuyan nöbetçileri ses çıkarmadan öldürerek kapıları sonuna kadar açtılar. Sinon ise şahsen surların tepesine çıkarak büyücek bir ateş yaktı. Bu işaret, kapılar açıldı anlamına geliyordu. Tenedos adasındaki gözcü sevinçle haberi Agamemnon'a verdi. Tüm ordu büyük bir kararlılıkla Truva'ya doğru harekete geçtiler. Helena, ilâve olarak, herhangi bir direnişi engellemek amacıyla yeni kocası Deiphobos'un odasındaki bütün silahları uzak bir yere naklettirip saklattı.

115. Helena Paris'in kardeşiyle birlikte

Helena odasına dönüp Paris'in kardeşi Deiphobos'un yanına gitti. Helena, Paris öldükten sonra Deiphobos ile evlenmişti. Onun koynuna girerek uyuyor gibi yaptı. Heyecandan küt küt atan yüreğinin kocasını uyandırmamasını diledi.

116. Şehir yakılıyor

Tenedos'tan yola çıkan ordu dalgaları yara yara Truva'ya yaklaşırken, şehirde atın karnından çıkan Yunanlılar şehri yağmalamaya ve eli silah tutan herkesi kılıçtan geçirmeye başlamıştı. Yunanlılar o karanlıkta birbirlerini öldürmesinler diye ellerinde meşâleler taşıyorlar, bunlarla evleri ateşe veriyorlardı. Akhilleus'un oğlu Neoptolemos Priamos'un sarayına girdi ve karşısına Priamos'un en genç oğlu Polites çıktı. Neoptolemos kaçan Polites'i mızrağı ile sırtından vurdu. Yaralanan Polites babasına koştu ve önünde öldü. Priamos kendi sonunun geldiğini anladı ve yakınlarını korumak için eline bir mızrak alarak Neoptolemos'a fırlattı. Mızrak onun zırhına çarparak yere düştü. Kendisi

de zayıflıktan yere yıkıldı. Hekabe onu sürükleyerek kaçırdı ve sarayın içlerinde defne dallarıyla taçlandırılmış Zeus sunağın yanına kadar getirdi. Niyeti, onu ve kendisini tanrıların korumasına almaktı. Akhilleus'un oğlu hiçbir engelle karşılaşmadan mağrur şekilde geldi ve kızgınlıkla yaşlı Priamos'u sunağın önüne getirip mızrağını karnına sapladı, sonra da kafasını kesti. Yunanlıların ordusu Truva önlerine geldiğinde, gemilerin içinden savaşçılar büyük bir zafer çılgınlığıyla kıyıya çıktılar, dev açık alanı geçip, koşarak açık kapılardan girdiler. Ordunun da şehre girmesiyle katliam, talan ve yağmanın boyutları daha da büyüdü. Artık bütün şehir yanıyordu. Yunanlılar daha sonra Hektor'un eşi Andromakhe'yi buldular. Kucağında Hektor'un ufak oğlu Astynaks vardı. Yunanlılar Andromakhe'yi kendini öldürmeden yakaladılar. Acımasız Odysseus hiç utanmadan bebeği alıp surlardan aşağı atıverdi. Düşüncesizce yaptığı bu işi Zeus ve Poseidon ona misliyle ödetecekti. Ayrıca, kısa bir süre önce Palamedes'e yaptığı haksızlık yüzünden de, dönüş yolunda Odysseus'un başına türlü felaketler gelecek ve bir 10 yıl daha karısını göremeyecekti. Daha sonra Andromakhe'yi bağlayıp esir yaptılar. Kızgın Menelaos ise her yerde Helena'yı aramaktaydı. Deiphobos'un odasına girdiğinde onu Helena'yla yakaladı. Deiphobos'u hemen mızrağı ile delik deşik etti. Helena korkuyla kendini yataktan yere attı. Menelaos onu saçlarından yakaladı ve güzel başını kesmek üzere salonun ortasına çekti. Ama Helena'nın güzelliği ve yalvaran gözleri Menelaos'un hiddetini yatıştırdı. İstediklerini elde etmişti, karısını geri kazanmış, Truva düşmüştü. Oileus'un oğlu Aias o kargaşada Athena tapınağına sığınmış Cassandra'yı buldu. Aias onu tanrıçanın heykeline sınıksık sarılmış buldu. Onu çekip aldı ve tecavüz etti. Bu yapılan aşağılayıcı hareket yüzünden Aias'ın başına daha sonra dönüş yolunda bir felâket gelecekti. Truva bu şekilde yakıldı, yıkıldı ve harap edildi. Kutsal tapınakların da yakılıp yok edilmesi tanrıları çok kızdırdı. Yunanlıların dönüşünde, onlara türlü engeller çıkarmak için aralarında anlaşış hazırlık yaptılar.

117. Ertesi sabah

Yunanlılar sabaha kadar adam öldürmekten yorulmuşlar. Yükte hafif pahada ağır ne varsa aldılar ve kararlaştırdıkları bir yere yığıldılar. Bu zenginliği paylaştılar ve uzun kafiler halinde gemilerine döndüler. Agamemnon köle olarak Cassandra'yı almıştı, Neoptolemos Andromakhe'yi sürüklüyordu. Beyaz saçlı Hekabe ise Odysseus'un ardından yürüyordu. Esir kadınların hepsi ağlıyordu ama bir kadın hariç; Helena. Yunanlı askerler, Helena'nın felâketten sağ salim kurtulduğunu görünce, önce onu taşıyarak öldürmek istediler. Ama o, tanrısal sıradışı güzelliği sayesinde bir kez daha kurtuldu. Taşlar, o ana kadar sadece adını duydukları, hiç görmedikleri Helena'yı ilk kez gören şaşkın cellâtların elinden dökülüyordu. Gemilere olan uzun yürüyüş sırasında askerler tüm bu felâketlere sebep olan kadına bakıp bakıp hiç birşey söyleyemediler. Menelaos, onu çadırına götürdü ve Helena hemen ona sarıldı. Eski günleri hatırlayarak ağladılar, yatıp uyudular. Daha sonraki gün Sinon'un şerefine büyük bir ziyafet düzenlediler. Sinon sevincinden yaralarının acısını unuttu. Herkes sarhoş olup uyudu.

118. Neoptolemos'un rüyası

O gece Neoptolemos rüyasında babasını gördü. Akhilleus gelmiş ona sesleniyordu. Priamos'un güzel kızı Polyksene eğer kurban edilmezse dönüş yolunda türlü felaketler başlarına gelecekti. Sabah Neoptolemos rüyasını etrafındaki komutanlara anlatınca herkes ona bir tanrıya itaat eder gibi itaat ettiler. Polyksene'yi esir kraliçe Hekabe'nin kollarının arasından zorla alıp Akhilleus'un mezarının başına götürdüler.

119. Polyksene'nin kurban edilmesi

Neoptolemos, Priamos'un kederli kızının narin omuzundan yakalayıp kılıcının keskin ucunu babasının mezarına dokundurarak "Gönlünün arzu ettiği bakireyi sana takdim ediyoruz. Bizim

yurdumuza sağsalim dönmemizi sağla" deyip kılıcını ona sapladı. Masum kan, Truva'nın kana doymayan topraklarına bir kere daha akararak ıslattı. Daha sonra Yunanlılar dönüş hazırlıklarına başladılar. Esirleri gemilere doldurdular, kesik başlarla gemilerinin önünü süslediler, kış tarafına da ele geçirdikleri değerli kılıç, mızrak, kalkanları astılar. Zafer çılgınlıkları ile denize açıldılar.

120. Eve dönüş

Athena'ya saygısızlık yapan Oileus'un oğlu küçük Aias'ın gemisi yolda battı ve herkes sulara gömüldü. Apollon'un rahibesi Cassandra'ya tecavüz ettiğinden dolayı Apollon bu fırtınayı göndermişti. Kendisi zorlukla yüzerek Gyra adasına çıktı. Tek başına kurtulduğuna böbürlenince de bu sefer Poseidon üç dişli yabasını Gyra adasına vurdu. Ada kökünden söküldü ve Aias'la birlikte denizin derinliklerine gömüldü. Akhilleus'un annesi Thetis, Aias'ın cesedi Mykonos adasına götürdü ve orada tertiplenen bir törende yaktırdı.

121. Nauplius'un tuzağı

Oğlu Palamedes'in intikamını almak için babası Nauplius, Euboea kıyılarındaki (Negroponte) Caphereus burnunda büyücek bir ateş yaktırdı. Etrafında sığılıklar ve kayalıklar olan Kaparus dağlarının önündeki bu yer, gelip geçen tekneler için çok tehlikeli bir yerdi. Cavo D'Oro da denen bu yerdeki ateşi gören Agamemnon'un ordusuna ait gemilerin yüzlercesi, buradaki kayalara çarparak battılar, içindekiler boğuldular.

122. Nestor

Adamlarıyla hiçbir yağmaya savaşın başından beri katılmayan Nestor, evine sağsalim dönebildi. Ömrünün kalan zamanında savaşı anlatırdı. Daha sonra güney İtalya'ya giderek oraya yerleşti.

123. Aeneias'ın kaçıışı - Roma'nın Kuruluşu (<http://bluepoint.gen.tr/troia/aeneias.html>)

124. Eurypylos'un başına gelenler

Aeneias'ın yanında Zeus'un Truvalılara hediye ettiği ve sonradan Eurypylos'un sahiplendiği bir hazine sandığı vardı. Sandık Hephaistos tarafından yapılmıştı ve içinde Dionysos'un bir resmi vardı. Cassandra vaktiyle Eurypylos'un hazine sandığının açılmasını lânetlediğinden Aeneias Altınoluk'tan denize açılırken sandığı yanına almadı ve Eurypylos'a verdi. O da sandığı açınca delirdi ve iyileşsin diye Delphi Tapınağı'na götürüldü. Oradaki kâhin, ancak insan kurban edilen bir yere yerleşirse orada iyileşeceğini söyleyince, Yunanistan'daki Aroe bölgesine gitti. Orada insan kurban eden bir topluluk vardı. Oradaki Artemis tapınağında sürekli olarak genç erkek ve bakire kızlar kurban ediliyordu. Eurypylos iyileşince oranın halkı Eurypylos'u bir lider olarak benimsedi ve onu kendilerine kral yaptılar. Eurypylos ilk iş olarak insan kurban etme geleneğine bir son verdi. Daha sonra kurban törenleri geleneksel Dionysos festivallerine dönüştü, bugüne kadar geldi.

125. Menelaos ve Helena

Sparta'ya dönüşleri 8 yıl sürdü. Önce Mısır'a geldiler. Böylece Helena, Mısır'a ikinci kez gelmiş oldu. Daha sonra zorlu bir yolculukla Argos'a gelebildiler. Ele geçirdiği Helena ile birlikte Sparta'da mutlu bir yaşam sürdü. Truva savaşı çıkmadan önce doğan kızları Hermione'yi büyüttüler. Daha sonra Helena, Menelaos'a bir erkek çocuk dünyaya getirdi, ismini Lysander koydular. İlerleyen yıllarda ise Helena, özbabası Zeus tarafından kaçırılarak, sonradan diriltilen ayrıcalıklı Akhilleus'la evlendirildi.

İkisi Leuke adasında uzun bir hayat sürdürdüler. Mitologların belirttiği üzere Helena, yaşamı boyunca beş erkekle birlikte oldu (Sırasıyla: İlki, kendisine Herakles'i örnek alan, büyük savaşçı Theseus, Kral Menelaos, Prens Paris, Prens Deiphobos ve Akhilleus).

126. Zeus'un Akhilleus'un annesine tanıdığı ayrıcalık - Helena yeniden kaçırılıyor!

Şehrin kapısının önünde Paris'in zehirli okuyla topuğundan vurularak ölen Akhilleus'un ruhu önce diğer ölülerin gittiği yere, Hades'e gitti ve ama orada fazla kalmadı. Çünkü, bazı mitologlara göre Akhilleus, Hades'teki durumundan çok sıkılmıştı. Bu durumu annesine anlattı ve Thetis Zeus'a giderek oğlunu diriltme izni istedi. Zeus, titanlarla olan savaşında kendisini koruyan ve destekleyen deniz perisi Thetis'i kırmadı. Yeraltı tanrısı Hades'ten izin alma işini Zeus bizzat kendi halletti. Akhilleus, Hades'ten böylece çıkarıldı ve törenle annesi tarafından ruhu ete ve kemiğe dönüştürülerek, Akhilleus eski haliyle yeniden meydana getirildi. Zeus, Thetis'e sağladığı bu ayrıcalık ve izin için bir tek şart koşmuştu. Akhilleus, Karadeniz'deki, Romanya açıklarında, Tuna Nehri'nin karşısındaki Beyaz Ada'dan (Bugün Ukrayna'ya ait olan Leuke adası, diğer ismiyle Yılan Adası) hiçbir yere ayrılmayacaktı. Akhilleus ise Zeus'un isteğini bir tek şartla kabul edebileceğini söyledi. Helena'yla evlenmeliydi. Thetis bu isteği de Zeus'a iletti ve Zeus, bizzat Sparta'ya giderek Helena'yı kocasının gözleri önünde alenen kaçırdı. Menelaos bu sefer karısının peşine yeniden düşmeyi göze alamadı. Çünkü, Zeus'a karşı gelmek istemedi. Akhilleus, Zeus'un Leuke adasından asla ayrılmama şartına uydu ve annesini üzmemek için buradan hiç ayrılmadı ve itaat etti. Helena'yla büyük bir törenle adada kahraman Akhilleus'la evlendi ve orada başka bir boyutta uzun bir hayat yaşadılar. Bazı mitologlarca Akhilleus'un eşiyle orada esrarengiz bir hayat yaşamaya devam ettiği yazılmaktadır. Denizciler, bu adanın yakınından geçerken gündüzleri sürekli silah şakırtıları, geceleri ise kadeh tokuşturma sesleri ve hiç bitmeyen bir şöleden yükselen şarkıları duyuyorlardı. Büyük İskender çocukluğundan itibaren hep kendisine örnek olarak Akhilleus'u almış, yastığının altından İlyada'yı hiç eksik etmemiştir.

127. Agamemnonun ölümü

Agamemnon'un gemisi dönüş yolunda çıkan fırtınadan en az etkilenen gemiydi. Kendisini Mykenai'de bekleyen kraliçe Klytaimnestra, öldürülen kızı İphigenia yüzünden içi kin doluydu. Agamemnon, Priamos'un kızı Cassandra ile birlikte çıkıp gelince kini daha da arttı. Kocasını güler yüzle karşıladı ve adet olduğu üzere onu banyoya götürdü. Ona kol ağzları dikili bir gömlek verdi. Agamemnon banyodan çıkışta gömleği giymeye çalışırken savunmasız kaldı ve Klytaimnestra sakladığı hançerle onu yaraladı. Yaralı Agamemnon'u bir baltayla öldürdü. Klytaimnestra ve sevgilisi Aegisthus (Aigisthos), 7 yıl sonra babası Agamemnon'un öcünü alan oğlu Orestes tarafından öldürüldü. Aigisthos'un askerleri ise olay sırasında Agamemnon'un oğluna el kaldırmadılar. Orestes daha sonra aklını yitirdi. Menelaos ile Helena'nın kızı Hermione ile nişanlandı. Menelaos sonra sözünden döndü ve kızını Akhilleus'un oğlu Neoptolemos ile nişanladı. Orestes kızını kaçırdı ve bir ayaklanma sırasında Neoptolemos'u öldürdü. Orestes'in Hermione'den Tisamenos isminde bir oğlu oldu. Orestes çocuksuz ölen Kylarabes'in ardından tahta çıkarak Menelaos'un halefi oldu. Sparta'yı kırıp geçiren veba salgınının nedenini öğrenmek için bir kâhine danıştı. Kâhin ona Truva savaşı sırasında yıkılan şehirlerin yeniden kurulmasını öğütledi. Orestes, yıkılan şehirleri yeniden yapmak üzere Anadolu'ya koloniler halinde insan gönderdi. 90 yaşında öldüğünde Tegea'ya gömüldü.

128. Andromakhe ve Neoptolemos

Andromakhe, Akhilleus'un oğlu Neoptolemos, Helenus ve Akhilleus'un öğretmeni Phoenix'le birlikte Epirot Adaları'na yerleşerek Epir Krallığını kurdu. Daha sonra Andromakhe'den Molossus isminde bir oğlu oldu. Neoptolemos'un Orestes tarafından öldürülmesinden sonra Helenus, Epir

krallığının bir kısmına el koydu. Andromakhe, Epir krallığında Smosis adını verdiği ırmağın kenarında Truva'ya çok benzeyen küçük bir Truva şehri kurdu. Şehrin ismi de Molossia oldu. Efsaneye göre Neoptolemos'un Andromakhe'den olma oğlu Molossus sayesinde kan bağı Büyük İskender'e kadar ulaşmaktadır.

129. Diomedes

Diomedes, Palladium'un başka bir kopyasıyla ve adamlarıyla denize açıldığında çıkan fırtına onları Likya kıyılarına kadar götürdü. Burada onu tutsak eden kral Lycus, onu Ares'e kurban etmek üzereyken, kralın kızı Callirrhoe, Diomedes'e acıyarak bağışlanmasını rica etti. Diomedes onunla aşk yaşadı ve kız sayesinde bir tekne bularak kaçabildi. Atina'nın 8 km. güneybatısındaki Faliro (Phaliron) bölgesindeki Attika'ya geldi. Yunanlılar onu düşman sanarak saldırdılar. Yunanlılardan Demophon isminde birisi, teknedeki Palladium'u eline geçirdi. Diomedes, kendisini zor olarak bunların elinden kurtardı ve karısının bulunduğu Argos limanında karaya çıktı. Eşinin başkasıyla aşk yaşadığını görünce Argos'u terkederek güney Yunanistan'ın Korint boğazına bakan, oldukça dağlık bölgesi, Aetolia'ya gitti. Sonra burayı da terkederek, İtalya'nın güneyindeki Canosa di Puglia bölgesine giderek, Canusium (Canosa) şehrini kurdu.

130. Philoktetes

İtalya'ya giderek Bruttium körfezinde Petelia şehrini kurdu. Şehrine saldıran Leucaniyalıları yendi ve zaferini ebedileştirmek adına, Apollon için bir tapınak inşa ettirdi. Arkadaşı Herakles'in dev boyutlardaki yayını da bu tapınağa astı. Başından geçenleri uzun yıllar anlata anlata bitiremedi.

131. Telamon'un Teukros'u kovması

Akhilleus'un babası Peleus'un kardeşi Telamon, çok güçlü bir savaşçıydı. Telamon'un kendisi gibi güçlü bir savaşçı olan oğlu Teukros, ayrıca savaşçı Aias'ın da kardeşi sayılırdı. Teukros, ülkesine döndüğünde, kardeşine yapılan haksızlığın öcünü Yunanlılardan almadı diye babası Telamon, Teukros'a çok kızdı. Telamon onu ülkesinden kovdu. Teukros, Kıbrıs'a giderek orada Salamis şehrini kurdu.

132. İphigenia

Rüzgârlar çıksın diye kurban edilecekken Artemis tarafından bir geyikle değiştirilerek kurtarılan İphigenia, denizin üzerinden aşırılarak Tauria'ya getirilmişti. O bölgenin barbar kralı Thoas kızı buldu ve onu Artemis tapınağına rahibe olsun diye gönderdi. İphigenia oradayken, çoğu kendi irkına pekçok günahsız insanın Artemis adına kurban edilmesine tanık oldu. Elinden birşey gelmediğinden, Agamemnon'un kızı kurbanları kutsamaktan başka birşey yapamıyordu. Kendisini etkileyen bu huzur edici ortamda uzun süre hizmet etti. Bir gece gördüğü bir kabus yüzünden uyuyamadı. Ertesi gün sabah erkenden bir haberci geldi. İki yabancı yakalamışlardı. Yakalananlar kardeşi Orestes ve Pylades'ti. İphigenia esirlerle yalnız kaldığında onlarla konuştu. Truva'nın yıkıldığını, Helena'nın Sparta'ya döndüğünü söylediler. Orestes ona babalarını öldürdüğünü söyleyemedi. İphigenia bir mektup hazırladı ve bunu Orestes'e verdi. Orestes mektubu Agamemnon'a götürecekti ve gelip kayıp sandığı kızını kurtaracaktı. Orestes mektubu okuyunca İphigenia'nın öz kardeşi olduğunu anladı ve sonuçta üçü bir olup kaçtılar. Mykenai'ye döndüklerinde Orestes kral oldu. İphigenia da Yunanistan'daki Brauron'da bulunan Artemis tapınağında rahibeliğine devam etti.

133. Amazonlar

Truva Savaşı sırasında birçok amazon kadını esir olarak alınmıştı. Savaş bitince gemilerine binen Yunanlılar, bunları da yanlarına alıp geri dönüş yolculuğuna başladılar. İçinde Amazon kadınlarının esir tutulduğu gemilerden birisinde fırsatını bulup ayaklanan kadınlar, Yunanlıları tamamını öldürüp gemiyi ele geçirdi. Denizcilikten anlamadıklarından akıntıyla sürüklenip İskitlerin bölgesine kadar gelip orada açlıktan ölmek üzereyken karaya çıktılar. Başta kendileri gibi ata binen, savaşçı, yağmacı, İskitlerle savaş halindeki işgalci Sarmatlarla çatışmalar da, sonradan uzun süren bir dönem sonunda yavaş yavaş kaynaşarak Sarmatlarla yerleşik düzene uyum sağladılar aileler kurdular. Sarmatlar İskitleri epey zaman öldürerek zaten burada geniş bir alanda yayılıyorlardı ve sonunda Romanya'daki Dacia bölgesinde yoğunlaştılar. Savaşçı yetenekleriyle Amazon eşleriyle birlikte Sarmatlar, Roma ordularına da büyük sorun oldular. Amazon-Sarmat kaynaşmasından doğan yeni Sarmat kolonilerinin bir kısmı Makedonya ve İtalya'ya göç ederken, bazıları daha kuzeye yöneldi. Hatta bunların bir kısmı bazı yerlerde bir süreliğine Roma için paralı asker bile oldu. Roma İmparatoru Trajan, Dacia'ya büyük bir sefer düzenledi ve Milattan Sonra 102 ve 106 yılları arasındaki çetin muharebelerin sonunda Sarmatları zaptetti. Daha sonraki İmparator Hadrian, Dacia'yı Roma'ya bağlayıp, içinde yaşayan tüm Sarmat Amazonlarını serbest bıraktı. İmparator Marcus Aurelius ise çok kanlı savaşlar yaparak sürekli bunlarla uğraştı ve bu savaşlardan birinde kendisi de öldü. Savaşmaya doymayan bazı Sarmatya komutanları, denizi aşmaya karar vererek Britanya Adasına geçtiler ve buradaki Roma askerleriyle çarpışarak, onları yendiler ve buralara yerleştiler. Bu gelen Sarmat Amazonların, meşhur Kral Arthur efsanesini de başlattığı söylenir.

Bu arada, Truva Savaşı sırasında ölen kraliçelerinin kemiklerini alarak ülkelerine dönen Anadolu Amazonları ise, bir süre sonra Akhilleus'un mezarını bulup tahrip etmek amacıyla savaş bittikten bir süre sonra tekrar Truva ovasına geldiler. Akhilleus'un mezarının bulunduğu, denizden uzaklardan gözükken yüksek höyüğü nefret duyguları içinde buldular. Akhilleus, bir hayalet şeklinde, dev bir tanrı gibi görünerek, Penthesileia'nın intikamını almaya gelmiş bu savaşçı kadınlara kendisini gösterdi ve kadınları mezarından kovaladı. Annesi Thetis, Patroklos'un kılıcıyla oğlunun kül ve kemiklerinin burada güvende olmayacağını görünce bunların içinde durduğu süslü kabı tepeden alıp Leuke Adası'na götürdü (126). Çöküş dönemine giren Amazonların son kraliçesi Thalestris, Hindistan seferinde ebedi gençlik pınarını bulamayan Büyük İskender'in ölümsüzlüğünün sırrının bir çocuk sahibi olmaktan geçtiğine karar verdiğini duyunca, doğacak kız çocuğunun çöküş dönemindeki Amazon kavmini canlandırması ve eski günlere geri dönüşü sağlamak amacıyla, Büyük İskender'in kamp kurduğu Kuzey Pers eyaleti Hyrcania'ya 300 kişilik ordusuyla birlikte uzun bir yolculuk yaparak geldi. Geliş nedenini öğrenen İskender, savaşçı kadınları kabul etti ve 13 gün boyunca Thalestris Büyük İskender'le birlikte, diğer kadınlardan bazı seçilmiş savaşçılar, İskender'in ordusundaki komutanlar, kraliçenin belirlediği Ay takvimine göre birlikte oldular. Hamile kalan Thalestris, dönüş yolunda aktif savaşlardan uzak durması yönünde ona yapılan her türlü telkine rağmen, birkaç ay sonra bir çarpışmada öne çıkıp yaralanıp ölünce, onunla birlikte tüm umutlar yokoldu. Bu olaydan sonra, Anadolu Amazonları dağıldı.

134. Ve Odysseus...

İthaka adasında kendisini bekleyen sevgili eşi kraliçe Penelope'ye dönmesi için bir 10 yıl daha bekleyecekti. Başından türlü maceralar geçti. Sonunda döndüğünde ülkesinin başına geçti ve yaşlanarak öldü.

Ön çalışma: 1989-1996
 Yazım: 1997 Şubat-Eylül
 İnternet'e ilk upload: 1997 Eylül
 Büyük güncelleme: Ağustos 2008
 Küçük güncelleme: Aralık 2011
 Derleme, kontrol, güncelleme: (Eylül 2021)

Orijinal sayfa: <http://bluepoint.gen.tr/troia/>

.: Kaynaklar .:

- 100 Soruda Mitologya.** Behçet Necatigil. 183s, 1995
Cousteau, A Sea of Legends: Inspiration from the Seas. 144s, 1973.
Encyclopedia Amazonica. The Amazons: Lives and Legends of Warrior Women Across the Ancient World.
 Adrienne Mayor. 526s, 2014
Hayat Ansiklopedisi, 10 Cilt, 1932.
İlyada ve Odysseia. Homeros. Çeviri: Azra Erhat & A. Kadir. Sander Yayınları. 1975.
Klasik Yunan Mitolojisi, Şefik Can. İnkılâp Yayınları, 566s, 2021.
Klasik Yunan Mitolojisinin En Güzel Efsaneleri. Gustav Schwab. İlyâ Mitoloji Dizisi. 2004
Meydan Larousse Ansiklopedisi, 12 Cilt. 1971.
Mitologya, Edith Hamilton. Çeviri: Ülkü Tamer. Varlık Yayınları, Bilgi Dizisi. Sayı:326. 256s, 1994
Mitoloji Sözlüğü, Pierre Grimal. Sosyal Yayınlar, 904s, 1997
Mitoloji Sözlüğü. Azra Erhat. Remzi Kitabevi, Büyük Fikir Kitapları Dizisi, No.18, 335s, Eylül 1993
Ortadoğu Mitolojisi, Samuel Henry Hooke. Çeviri: Alaeddin Şenel. İmge Yayınları, 240s, 1993
Theoi Project
Trojan War. Bernard Evslin. 160s, 1971.
Troya Savaşı. Barry Strauss. Çeviri: Bahattin Bayram. 304s, 2021.
Troya Savaşı. Manfred Wöhlcke. Çeviren: Akın Kanat, 216s, 2004.
Truva Savaşı. Rodney Castleden. Çeviri: Süleyman Genç. 280s, 2011
Yunan Mitolojisi. Çeviri: M. Tahsin Kozanoğlu. Mitologya Yayınları. 1992

